

A szórványnak is
joga van
képviselőre

12 - 15. oldal

Visszatekintés
az ideai megyei
választások előtt

28 - 35. oldal

A szelektív gyűjtés
mindenkinek
kifizetődő lehet

58 - 62. oldal

www.onkormanyzas.sk

VII. ÉVFOLYAM 1. SZÁM, 2017. március

ÖNKORMÁNYZATI SZEMLE

Hogyan lesz ebből jövő nemzedék?
Néhány tipikus példa iskoláink gondjairól

36 - 42. oldal

Tartalom

Megszüntetni a megyét: Olcsó népszerűség vagy legitim javaslat?	4
Nem mindegy, kit bíz meg a választópolgár a megye vezetésével	8
A szórványnak is joga van képviselőre	12
Fontos, hogy valódi képviselő legyen egy-egy régióknak	16
Erős érdekképviselő a régió boldogulásának kulcsa	19
Besztercebánya megyében ez a leggyengébb ciklus	22
Fontos, hogy a döntéshozatalban legyen valaki a régióból	24
Visszatekintés az ideai megyei választások előtt	28
Hogyan lesz ebből jövő nemzedék? Néhány tipikus példa iskoláink gondjairól	36
Ipoly-vidék: Míg van gyerek, van iskola	43
Bízom abban, hogy településünk arculata nagyon meg fog változni a közeljövőben	47
Rakottyás előre tekint - a kicsi faluból nagy központ válhat	50
Betekintés egy bodrogközi település életébe – Szomotor	53
Szilicére visszatérnek a fiatalok – és családot alapítanak	55
A szelektív gyűjtés mindenkinek kifizetődő lehet	58

Megye: igen vagy nem?

A demokrácia önmagunkért viselt felelősséggel jár. A nép döntő részének önmagáért felvállalt és viselt felelősségével. Nem csupán az általános választásokon, hanem az életben úgy általában is. Együtt jár annak tudatosításával, hogy minden tettemnek – a nem tettemnek is – következménye van.

A demokrácia nem könnyű „műfaj”. Fáradságos, sok munkával jár, sok vitával és egyeztetéssel, egyezkedéssel. De aki belekóstolt a diktatúrába, a központi hatalom mindenre kiterjedő uralmát megtapasztalta, tudja: attól csak a hatalmasoknak lesz könnyebb és jobb élete, ha hangsúlyozott politikai szalonokban döntenek el, hogyan és mivel fogják üdvözíteni a népet – a fővárostól a legutolsó tanyáig.

Nem véletlen, hogy izzadságos, sok vitát – és átverést – elszenvedett szakmai munkával megszületett a közigazgatási reform Szlovákiában, mely a települések választott önkormányzatai mellé regionális választott önkormányzatokat – megyéket – rendelt. Épp annak érdekében, hogy az ország minden polgára érezhesse önmaga felelősségét saját élete alakításáért. Csakhogy ezt a munkát soha nem fejeztük be. Térképeket rajzoltunk csupán, ilyen-olyan ad hoc hatásköröket jelöltünk ki, némi pénzt csapva hozzá, nem vizsgálva, jut-e belőle minden feladat teljesítésére, közben Európán, Brüsszelen tartottuk a tekintetünket, s befejezetlenül hagytuk a hazai demokrácia alappilléreit, a helyi és regionális önkormányzatok rendszerét.

A helyi és megyei önkormányzatok elsősorban a nemszeretem hatásköröket kapták meg, melyek tele vannak problémával, folyamatosan újratermelő gondokkal, nyelik a pénzt. Az önkormányzatoknak kellett rendbe rakniuk az iskolákat, megkapták a lepukkadt, nivótlan egészségügyi intézményeket, az ő feladatuk lett a szociális szolgáltató hálózat fenntartása, sok más egyéb, s mindez saját bevételi források biztosítása nélkül.

Ha a helyi adók és illetékek listájára nézünk, láthatjuk, miből élünk. A helyi és megyei önkormányzatnak alanyi régiófejlesztési jogköre nincsen. Helyi vezető, ha ilyenbe belevág, borotvaélen táncol, nem tudhatja: mennyibe menesztik-e vagy börtönbe csukják érte. A fejlesztési terveket központilag írják, a fejlesztési támogatásokat központilag osztják – s mindig közelebb az ing, mint a kabát.

Mára oda jutottunk: a törvényhozásban és kormányban ülő politikusok komolyan beszélnek arról, hogy semmi értelme nincs a megyéknek, meg kell szüntetni őket, mert azzal – mint az egyik „honatya” kiszámolta – akár 200 millió euró is megspórolható. Kinek? Az államigazgatásnak? Mert hogy a megyékben, különösen a leszakadt, elmaradott és – szándékosan is – kiéheztetett régiókban élőknek ebből sem jutna, előre borítékolható.

Rögtönzések, társadalmi kísérletezgetések helyett inkább végig kellene vinni a félbehagyott decentralizációt, a hatáskörít és a pénzügyit is, hogy valós döntési joga is legyen a helyi és megyei önkormányzatoknak. (A dekoncentráció ugyanis nem azonos a decentralizációval!)

És nem kéne spórolási kérdést csinálni abból, ami nem az. A helyi és regionális önkormányzás a demokrácia alapköve, fenntartása és működtetése pénzbe kerül, de a leépítésén megspórolható összeg nem ér annyit, hogy újra bevezessük, ami egyszer már volt, és csődöt mondott.

Óry Péter

Megszüntetni a megyét: Olcsó népszerűség vagy legitim javaslat?

Farkas Iván szerint a nyolcmegyés rendszer jól működik, ám a jelenleginél jobb és igazságosabb közigazgatási struktúrát is el tud képzelni.

Miroslav Beblavý és Katarína Macháčková független parlamenti képviselők az év elején javaslatcsomagot nyújtottak be és internetes kampányt indítottak a megyei önkormányzatok felszámolása érdekében. Terveik szerint még ebben az évben megszüntetnék a magasabb szintű területi egységeket. Vajon a két képviselő csupán olcsó népszerűséget keresett, s ebben látták meg pillanatnyi érdekeik kiszolgálásának lehetőségét, vagy a felelős politikus hozzáállása vezette őket? Egyáltalán: van-e értelme hónapokkal a megyei választások előtt vitát nyitni a megyék számáról, megreformálásáról és megszüntetéséről? Érvek és ellenérvek következnek.

Az utóbbi másfél évtizedben nem először kérdőjelezzik meg a 2001-ben, az első Dzurinda-kormány idején mesterségesen, politikai döntéssel kialakított nyolc megyés közigazgatási rendszer létjogosultságát. Erről gyakorlatilag folyamatos vita folyt az elmúlt években.

A felvidéki magyar politikai elitnek például már a kezdetektől fogva gondja volt ezzel – kevésbé a megyék számával, mint inkább azok határaival. Ezeket ugyanis nem a természetes régiók figyelembe vételével húzták meg. „Úgy lettek megrajzolva, hogy egyikben se érvényesülhessen egyértelműen a magyar többség” – mutatott rá évekenkel ezelőtt – már a Most-Híd elnökeként – Bugár Béla, aki szerint a helyzet ma sem ideális, de – mint azt blogjában a legújabb kritikákra reagálva írta: „a

kétségeesett populista sikoly lenne az utolsó dolog, ami a megyék körül kialakult helyzetet megoldhatná”.

Miroslav Beblavý és Katarína Macháčková január közepén nyilvánosságra hozott javaslata szerint minimum három dolog miatt van szükség a megyék „beszántására”. Egyrészt, mert tizenöt év alatt sem tudták teljesíteni a megalakításkor velük szemben megfogalmazott célkitűzéseket: nem csökkentek, sőt inkább tovább nőttek a regionális különbségek. Másrészt, mert nem tették hatékonyabbá a közügyek igazgatását, miközben – a hatáskörök bővítése nélkül – 57 százalékkal nőtt a megyei hivatalokban dolgozók száma. Harmadrészt pedig azért, mert ezzel a lépéssel véleményük szerint egyetlen választási ciklus alatt 200 millió eurót

takarítana meg az állam. A két független parlamenti képviselő szerint már az idei megyei választásokat sem kellene kihirdetni, a megyei önkormányzatok hatásköreit pedig gond nélkül el lehetne osztani az állam és a városi önkormányzatok között. Az elképzeléseik alapján az iskolák, a szociális és kulturális intézetek a városok és falvak, az úthálózat, a területrendezés és a kórházak pedig az állami hivatalok, minisztériumok alá tartoznának. Beblavýt és Macháčkovát az sem riasztotta vissza, hogy mindehhez alkotmányos többség, vagyis 90 képviselő szavazata kell.

Ha tehetné, a Smer bevezetné a „3+1-es” reformot

Érdekes, hogy a két független parlamenti képviselő egyik leghangosabb – személyeskedésektől sem mentes – kritikusa éppen Robert Fico volt. Holott a szlovák miniszterelnök 2013-ban részben hasonló indokok alapján szerette volna átalakítani a megyei önkormányzatok rendszerét. Fico akkor egy 3+1-es új megyei felosztás mellett érvelt, és szükségesnek látta a megyei önkormányzatok hatáskörének csorbítását is, növelve ezzel az állami centralizációt. A kormányfő társadalmi vitát is ígért, ami fájóan elmaradt. A reformokból

mára pedig csak annyi lett, hogy a megválasztott megyei képviselők a következő ciklusban az eddigi négy helyett ötéves mandátumhoz jutnak (vagyis a megyei és a helyi önkormányzati választások egy időben lesznek majd), illetve az, hogy a kétfordulós választási rendszert már az idei évtől egyfordulós váltja fel. Ez utóbbi miatt a kormánypártoknak feltételezhetően futniuk kell még egy-két kört, Andrej Kiska államfő ugyanis a napokban dobta vissza a parlamentnek a választási törvény erre vonatkozó módosítását.

Farkas Iván, a Magyar Közösség Pártja Nyitra megyei frakcióvezetője úgy látja, ha a Smer újra egymaga kormányozna, vagy döntő fölényben lenne a kormánykoalícióban, már meglepte volna a takarékosággal indokolt „3+1-es” reformot. „Ez döntő csapást mérne ránk, sőt lenullázná a magyar képviseletet az összevont megyei önkormányzatokban.

Ezt pedig a kommunális reform követné a sorban, vagyis a helyi önkormányzatok összevonása, amit az MKP színeiben 2004-ben sikeresen kivédünk. Mivel mindezt nem tudták átültetni a kormányprogramba, takarékoskodás címén megmaradt a különböző szintű két önkormányzati választás egy időben történő megrendezése” – vélekedik a politikus.

Az egyfordulós rendszert Farkas egyébként – kifejezetten magyar szempontból – nem tartja rossz elképzelésnek. Mint mondja, a magyarokta megyékben (Nagyszombat, Nyitra, Kassa) ez akár még kedvezően is elsülhet – vagyis magyar megyeelnököt „hozhat”. Ehhez azonban több mindennek is teljesülnie kell. Elsősorban annak, hogy egyetlen magyar ajkú jelölt induljon, aki ráadásul közismert és kedvelt személyiség, és egyúttal több szlovák ajkú jelölt. „Emiatt a siker már-már irreálisnak tűnik. Nyitra megyében például az elmúlt három megyei választás során az első körben soha sem nyert az MKP elnökjelöltje, noha egyedüli magyarként indult és számos szlovák ellenfele volt. Több mint három” – mondja a megyei képviselő, hozzátéve: a soron következő elnökválasztást alaposan megkeverhetik a Kotleba-párt elnökjelöltje is, hiszen ehhez idomul majd a releváns pártok taktikázása, összefogása és az elnökjelöltek esetleges visszaléptetése.

Van-e alapja a kritikáknak?

Robert Fico szerint Beblavý és Macháčková tervei teljesen irrelevánsak, Tokár Géza politológus azt ugyanakkor elismeri, az ellenzéki politikusok koncepciója biztosan lehetővé tenné az állam olcsóbb működését. De végeredményben nem feltétlenül az a cél, hogy minél kisebb költségekkel és kevesebb intézménnyel működjön az állam. Sokkal inkább az, hogy megfelelően ki tudja szolgálni saját állampolgárai igényeit, legyen értelme az egyes testületeknek. Tokár szerint a megyék és hatásköreik megszüntetésével a régiók érdekérvényesítő képessége visszaeshet, ha pedig a parlamentben nincs megfelelő érdekképviseletük, a magyar régiók esetén ez a probléma hatványozottan fennáll.

Mint mondja, a megyei önkormányzatok kitzűött feladatai elsősorban abból az alapelvől indultak ki, hogy vannak feladatok, melyeket nem országos, hanem régiós szinten kellene megoldani. Több esetben, például az intézmények működtetése kapcsán biztosan sokkal szerencsésebb, hogy nem országos

szinten születik döntés egy-egy intézmény sorsáról.

„Ennek ellenére a megyerendszer ismeretsége, elfogadottsága tizenhat év után is sok kívánnivalót hagy maga után. Például a régiós különbségek csökkentéséhez korántsem járult hozzá annyira, mint kellene, s ezt a gazdasági tényezőt figyelembe véve kellene átfogalmazni a szerepét is” – mutat rá.

Farkas Iván ezzel szemben Beblavý és Macháčková érveit több ponton sem tartja megalapozottnak. A megyei hivatalok apparátusának elburjánzását érintő kritikát például azért nem, mert ha összevetjük a kezelt forrásokat és a költségvetés nagyságát, akkor láthatjuk, hogy a nyolc megyei hivatalnak kevesebb dolgozója van, mint az államapparátusnak a szerzteágazó államigazgatás minden tárcáját, hivatalát és szintjét figyelembe véve. Az MKP megyei képviselője szerint nem reális az sem, hogy a megyei önkormányzatok megszüntetésével kétszázmillió euró spórolható meg, mert a megyei hivatalok helyett újra létrehoznák a kerületi szintű állami hivatalokat és újabb dolgozókat – akár

dolgozók ezreit – vennék fel a meglévő járási hivatalokba.

„Egy bevált rendszert vernék szét feleslegesen”

Az ellentétes álláspontok között Farkas Iván szerint szemléletbeli különbségek húzódnak meg. Ezek pedig arról szólnak, hogy az adott szinten a jogköröket egy hivatalnok, felelős kerületi előjáró, avagy választott tisztségviselő, a megyei önkormányzat gyakorolja. „Az MKP ebben a vitában mindig az önkormányzatiság oldalán állt, hiszen egy kollektív szerv döntése indokoltabb, helytállóbb, mint egyetlen felelős ember döntése. A gyakorlatba átültetve nem mindegy, hogy Nyitra megye déli járásainak képviselői is részt vesznek-e a döntéshozatalban, vagy csupán egyetlen nyitrai (vagy pozsonyi) állami vezető dönt majd a középszintű hivatalok forrásainak elosztásáról” – érvel Farkas, aki a megyék hatásköreinek leosztását sem látja a gyakorlatba átültethetőnek.

„Elméletileg van rá mód, azonban a gyakorlatban egy megállapodott, viszonylag bevált rendszert vernék szét feleslegesen és nem tudjuk, a bonyolult átalakítást követően jobb, igazságosabb közigazgatási rendszert kapnánk-e. Szerintem semmiképpen. A megyei önkormányzatok jogkörei közül ráadásul nagyon kevés lenne átruházható a helyi önkormányzatokra, így ezek döntő többsége az államigazgatásra szállna át. Nem beszélve arról, hogy ezek a változások az egész adórendszer átalakításával járnának. Ezt követően újra hosszú évekbe telne, míg megtalálnánk az egyensúlyt az adónemek és az adókulcsok között az államháztartás és az önkormányzatok bevételi oldalán” – hangsúlyozza.

Szepes, Árva és Sáros sem volt túl drága

Az MKP politikusa összességében úgy gondolja, a megyéknek nagy részben sikerült az elvárásokat teljesítenie, hiszen fokozatosan talpra álltak, működőképessé lettek, és széleskörű hatáskörökkel rendelkezve komoly tevékenységet folytatnak. Jelentőségük tehát végképp nem mondható jelképesnek. Egyetlen komoly hiányosságuk – amely ugyanakkor számottevő és jelentős –, hogy az emberek nem érzik magukénak – állítja

a megyei képviselő. Ennek oka pedig az, hogy a műveleg kialakított beosztás, amely „döbbenetes politikai döntés következménye volt, és máig hat.”

Farkas Iván meggyőződése, hogy a megyehatárok természetes régiókhoz idomulása alapvető feltétele annak, hogy az emberek magukénak érezzék a megyei önkormányzatokat és a korábbiakhoz képest jóval magasabb arányban vegyenek részt a megyei választásokon.

„Egy jövőbeni reform kiindulási pontja lehetne a Szlovákia kormánya által 2001-ben elfogadott 12 megyés rendszer Gömörrel, Nógráddal, Bodroghöz és a Duna-mentével együtt. Az más kérdés, hogy az akkori kormánypártok fele 2001-ben a parlamenti szavazáson lepaktált a HZDS-szel, az SNS-szel és az SDL-lel, majd a megyék számára elfogadták azokat a határokat, amelyeket Mečiar hozott létre az államigazgatás számára 1996-ban. Égbekiáltó obstrukció volt! Ennek a levét isszuk máig. A magyaroktól való félelmük miatt feláldozták akkor Szepest, Árvát, Sáros és más összefüggő, természetes északi és középső régiókat” – jegyzi meg.

Kihozni a legtöbbet

Petheő Attila, az MKP Nyitra megyei képviselője is a déli megyék kialakítását tartaná leghasznosabbnak – nem is annyira nemzetiségi, sokkal inkább geopolitikai-gazdasági okokból, mivel azt tapasztalja, hogy a szlovák politikusok egy képzeletbeli határt húznak 30 kilométerrel Komárom felett. „Nem az ellesszenv miatt nem figyelnek a magyarok lakta járásokra, hanem azért, mert nem érzik igazán a magukénak. Egyébként semmi probléma a szlovák képviselők-

kel, ezek nagy részét korrekt embernek tartom, éppen azokkal a problémákkal küzdenek, mint mi. Mindössze arról van szó, hogy Nyitra, a megye központja „távol van” tőlünk. A központból nehezen látni az esetleges üzemzavarokat, de hála az intézményeink vezetőinek, hatékonyan gyógyítják ezt a fajta „rövidlátást” – mondja a politikus.

Petheő állítja, a jelenlegi megyerendszerből is ki lehet hozni a legjobbat, ehhez azonban okosan kell „manőverezni”. Mint megjegyzi, a Komáromi járásban nincs olyan középiskola, ahol ne lettek volna felújítási munkálatok az elmúlt négy évben. „Több száz ezres tételek érkeztek felújításukra, ahogy a megyei fenntartású utakra is. Továbbá azoknak a járási egyesületeknek, melyek formai hiba nélkül adták be a pályázataikat, mindegyike kapott támogatást. Közintézményeink és szociális intézményeink ugyanígy részesülnek a megyei javakból. Egyedül talán a komáromi kórház esetében lehet hiányérzetünk, de azt gondolom, hogy ez a kérdés egy komplexebb egészségügyi reform részeként kell szerepeljen az elkövetkezendő időszakban. A komáromi kórház vezetése mindent megtesz annak érdekében, hogy javuljon az ellátás színvonala, de olykor falakba ütköznek, ahogy mi is” – fogalmaz.

Messze az ideálistól

Hasonlóan látja a helyzetet Tokár Géza, aki szerint a jelenlegi megyerendszer a tökéletlenségével együtt is kedvezőbb megoldás a magyar régióknak, a 2001 előtt működő kerületi hivatalok rendszerétől legalábbis mindenképpen, de messze nem annyira ideális, mint amennyire az lehetne. A politológus már

csak azért is elképzelhetőnek tart egy, a jelenlegi megyerendszernél igazságosabb, hatékonyabb és működőképesebb közigazgatási felosztást, mert „a jelenlegi megyék nagyobbik része nem természetes földrajzi egységet képez, így azonosulni sem lehet velük”. Úgy látja azonban, hogy megyehatárok „egyszerű” átrajzolására nincs politikai akarat, mert ha már kialakul a szándék a rendszer megváltoztatására, az mélyrehatóbb lesz az egyszerű területi átszervezésnél és a hatásköröket is érinti majd.

Persze a realitásoktól elszakadva, elméletileg ki lehetne egy olyan tartományi rendszert építeni, amely Ausztriában vagy Németországban honosodott meg, ahol ezek a tartományok teljes körű autonómiát élveznek. Ha úgy tetszik: hasonló helyzetben vannak, mint a dualizmuskori Magyarország – teszi hozzá Petheő, aki szerint a szlovákiai megyerendszer a fenti nyugati példa és a magyarországi rendszer között helyezkedik el – ez utóbbiban a megyék szerepe jóval csekélyebb, jóformán csak a regionális fejlesztésekre terjed ki.

„Különben pedig mindig megüti a fülemet, ha valaki azt mondja, hogy „mesterségesen kialakított megyerendszer”, hiszen a jelenleg létező, a XX. században kialakított országhatárok sem az ésszerűséget követik. A különbség az, hogy az akkori felvidéki magyar politikusok esélye kormányzati szereplőként ott volt a 2000-es évek elején arra, hogy némileg a magunk képére alakoskud az ország közigazgatását, míg erre

elődeinknek a XX. században nem volt lehetőségük” – vélekedik.

A „nem érezzük magunkénak” és a „nem azonosulás” problémájára egyelőre nincsenek megoldások. Ez pedig azért gond, mert amíg a polgárok többsége nem érzi, hogy köze lenne a megyékhez, addig a korábban megszokott siralmas választási részvételnél sem várható ugrásszerű növekedés. A gyenge részvételi adatok alapján pedig inkább problémás, ha valaki megfelelő társadalmi felhatalmazás nélkül látja el a feladatát – ráadásul az elkövetkező ciklusban ötéves mandátummal.

Kinek a felelőssége?

„Az emberek érdektelensége abból is fakad, hogy roppant keveset tudnak a megyei hatáskörökről és a választásokról – mutat rá Tokár. – Az idén azért lehet némi változás, mert Marian Kotleba sajátos besztercebányai helyzete miatt többet beszélhetnek a megyei választások jelentőségéről és fontosságáról, ez mobilizálhatja a szavazókat – legalább az adott régióban, de bizonyos eséllyel országosan is” – teszi hozzá.

Petheő Attila azonban úgy véli, az alacsony választási kedv és az érdektelenség összefügg a politikusok hozzáállásával is. „Többségük ugyanis nem jár a választók közé. Nincsenek tisztában azzal, hogy milyen folyamatok játszódnak le két választás között a településeinken. A regionális politikusok közül sokan csak a

regionális lapokból tudják, hogy mi történik a járásuk többi településén. Ez finoman fogalmazva is hiba. Az embereknek nem kötelességük tudni, hogy például az alma materem, a komáromi gimnázium megyei fenntartású intézmény, ezeket nekünk kell kommunikálnunk. Többször el kell mondanunk, hogy sajnós vagy nem, a mi intézményeink elsősorban nem az anyaországból érkező támogatásokból élnek, hanem esetünkben a megyei költségvetésből. A Komáromi járás összes lakójának az adójából újíttjuk fel a középiskoláinkat, javítjuk a II. és III. rendű útjainkat, tesszük lehetővé, hogy működjön a Jókai Színház, vagy működjön a településeink közötti autóbusz-közlekedés” – sorolja Petheő.

Farkas Iván szerint a megoldást a közömbösségre, a megyék népszerűtlenségére a praktikus, jó példák jelenthetik. Például az olyanok, mint amilyenek Pozsony megyében találkozott, ahol a helyközi autóbuszjáratokon hirdetik, hogy a megyei önkormányzat saját költségvetéséből támogatja az autóbusz-közlekedést. „Az MKP Nyitra megyei frakcióvezetőjeként valami hasonlót javasoltam a megyénk tevékenységének ismertetése, ésszerű hirdetése érdekében. A képviselőtestület (azon belül persze a többségben levő szlovák koalíció) azért nem fogadta el határozati javaslatomat, mert azt úgy terjesztettem be, hogy Nyitra megye négy déli járásában az autóbuszokon megjelenő feliratok kétnyelvűek legyenek”.

Körbeértünk.

Langschadl Mátyás

Nem mindegy, kit bíz meg a választópolgár a megye vezetésével

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának 302/2001-es törvénye alapján jött létre Szlovákiában a jelenlegi megyerendszer, ahol figyelmen kívül hagyták a természetes régiókat és a történelmi megyéket. A mostani Kassa megye területe az egykori Zemplén, Ung, Abauj-Torna, illetve Gömör vármegye egyes részeit foglalja magába. A közigazgatási reform folytán a regionális önkormányzatok hatásköre fokozatosan bővült. Fenntartói jogkörrel a megyékhez kerültek a középiskolák, a járási kórházak, szociális intézmények, a közúti személyszállítás engedélyeztetése, a másod- és harmadrendű közutak karbantartása, a régiófejlesztés és más területek.

A megyei önkormányzat a személyi jövedelemadókból beszédett pénzüszegből, valamint az EU-s forrásokból szerzi bevételének nagy részét. Tudatosítani kell azonban, hogy az utóbbi források 2020-ban megszűnnek. Először 2001-ben választottunk megyei vezetőket. Az országos részvétel 26,02%, míg Kassa megyében 21,79% volt. 2005-ben jócskán csökkent a részvételi kedv, 18,02%-a ment el választani az arra jogosult választópolgároknak. Ebben az évben Kassa megyében 19,27% volt a részvétel. 2009-ben 22,90% volt az országos részvétel és Kassa megyében 22,93%. A legutóbbi, 2013-as választásokon ismét csökkenés volt észlelhető az előző választásokhoz képest, 20,11% az országos, és 17,77% a megyei részvétel. Ezt akarja orvosolni az a törvény-módosítás, mely nemrég született arról,

hogy a következő megyei megbízási időszak öt éves legyen, s azt követően a megyei és a helyhatósági választásokat egy napon lehessen megtartani. Utána újra négy éves lesz a választási ciklus.

Mivel a kormány takarékoskodni akar, törvény módosítással egyfordulósra változtatta a megyei elnökválasztást is. Már idén novemberben is a megyei képviselőkkel együtt, egyetlen fordulóban kerül megválasztásra az elnök; érvényességi küszöb nélkül, aki a legtöbb voksot kapja a jelöltek közül, az lesz az elnök.

Az elmúlt négy évről, benne a régiós magyarok jövőjéről, a megye fontosságáról kérdeztük Iván László és Furik Csaba Kassa megye önkormányzatában dolgozó képviselőket, illetve Zachariaš István

megyei alelnököt, no meg az ott lakókat.

Mit tudunk Kassa megyéről?

Szlovákia délkeleti részén található, 11 közigazgatási körzetet ölel fel: Kassa I-IV., Kassa -vidék, Gölnicbánya, Nagymihály, Rozsnyó, Szobránc, Igló és Töketerebes járásokat. A kassai régió területével – 6753 km² - a negyedik helyen áll Szlovákia megyéi között, míg lakosai száma alapján a második legnagyobb. 441 település található itt, ebből 17 városi rangú. A terület székhelye Szlovákia második legjelentősebb városa, Kassa.

A regionális önkormányzat szervei a közvetlenül választott elnök és a Kassai Kerületi Önkormányzat 57 tagú közgyűlése. A képviselőtestület tagjait a 2013-2017 évekre a 11 járásban a lakosság számával arányosan az alábbi kulcsszámok szerint választották meg: Kassa I – 5, Kassa II – 6, Kassa III – 2, Kassa IV – 4, Kassa-környék – 8, Gölnicbánya – 2, Nagymihály – 8, Rozsnyó – 5, Szobránc – 2, Igló – 7, Töketerebes – 8 képviselő. Az alelnököt (alelnököket) a képviselők saját soraikból választják meg.

2006 és 2016 között Kassa Megye Hivatalában nem volt kevesebb mint 185 alkalmazott (2011-ben) és soha nem volt több mint 207 alkalmazott (2009-ben). 2016-ban a hivatalban 200 alkalmazott dolgozott, pont úgy, mint tíz évvel ez-

előtt, 2006-ban. Jelenleg a 200 alkalmazottból 32 beszél vagy ért magyarul.

A hivatal tevékenységei közé tartozik a helyi és regionális fejlesztés, a határon túli programok koordinációja, a regionális területrendezés és tervezés. Ugyanígy a szállítás- és közlekedésszabályozás, a másod- és harmadrendű útvonalak, a középiskolai rendszer fenntartása és kezelése, a magán és egyházi iskolai támogatások elosztása. A kultúraterén: könyvtárak, színházak, emlékművek, múzeumok, galériák kezelése, az egészségügyi rendszerben a rendelők, körzeti kórházak és egészségügyi központok fenntartása és kezelése, a szociális szolgáltatásokban a gyámügyi és szociális intézmények fenntartása és kezelése, a természet- és környezetvédelem, a vízgazdálkodás és talajkezelés, hulladékelhelyezés is.

Hogy látja a megyét a polgár?

Villámfelmérést készítettünk Kassa megye egyik csücskében, a pelsőci régióban, amelynek utoljára a 2005-2009-es időszakban volt képviselője a Kassa megyei önkormányzatban. A megkérdezettek 23% volt hajlandó, illetve tudott a témában nyilatkozni, ami szinte megegyezik az átlagos választási részvétellel (20,44%). A nagy hirtelen elvégzett amatőr felmérés szerint a válaszadók többsége már kapcsolatba került a megyével, rendelkezik tapasztalattal. A válaszadók fele volt tisztában a megye fenntartói jogköreivel, és gondolta úgy, hogy az átruházott feladatokhoz az állam pénzt is rendelt. Egyhangúlag megegyeztek a válaszok abban, hogy lényeges javulást nem érzékeltek az elmúlt időszakban semmilyen területen, illetve két – két esetben megjegyezték a megkérdezettek, hogy a megyei vezetők igyekeztek az idegenforgalom helyzetét javítani, valamint a közutak karbantartása is érezhető volt.

Mindezek ellenére az emberek minél közelebb szeretnék látni-tudni magukhoz a döntéshozókat. A megyét többnyire szükségesnek ítélték meg, sokan azonban nem tudták eldönteni, hogy szükség van-e rá. „Nem nagy esélye van a kis faluknak, hogy Pozsonyból rájuk nézzenek, így talán remélhetjük, hogy a megye saját gyermekeinek és unokáinak tekinti a kis településeket” – fejtette ki az egyik megkérdezett. Tény, hogy a polgárok még ma sem is-

merik eléggé, miben tud segíteni a megye, milyen hatáskörei vannak. Pedig fontos volna, hogy ezeket tudják. Mindenki jár a megye útjain, és szeretné, hogy jó minőségűek legyenek. Sokan érintettek a középiskolák által, és szinte mindenkit érint az egészségügy, a szociális szféra, hiszen nem kevesen szorulnak rá a szociális intézmények szolgáltatásaira. Rengetegen panaszkodnak régiójuk helyzete miatt, de úgy, hogy nem ismerik a régió-, iparfejlesztési és innovációs megyei terveket, amelyeket a megyei önkormányzat hagy jóvá.

Az önkormányzatokat, vállalkozókat érintik az európai uniós pályázati lehetőségek, mégsem tudják, hogy a megyei hivatalban lehet segítséget, eligazítást kapni. Azt sem tudják általában az emberek, hogy az autóbusz-közlekedés menetrendjeit a megyék hagyják jóvá, és hogy a működésüket nagyrészt a megyék finanszírozzák. Kassa megye önkormányzatának magyar képviselői kezdeményezték és így Kassa megye intézménye lett a Bodrogközi Kulturális Központ és a szépségi székely Bódvavölgyi és Érchegegyesi Kulturális Központ is, de a megyéhez tartozik a Kelet-Szlovákiai Múzeum, a kassai Rodostói Ház, a Thália Színház, a Töketerebesi, a Nagymihályi, az Iglói, a Rozsnyói Múzeum és általában minden olyan kulturális intézmény és rendezvény, amely regionális jelleggel bír. A megyeház épületében található az egészségügyi és szociális tanácsadó- és panasziroda, ahova bárki bemehet dolgaikat intézni.

... és mit tartanak fontosnak a megyei képviselők?

„Számos eset van, ami azt bizonyítja, hogy az általunk képviselt régiók el len-

nének felejtve, illetve nem élveznének prioritást. A megyénél is egyértelműen látni, hogy szükség van regionális képviselőkre, akik igyekeznek odafigyelni a saját területükre. Bebizonyosodott ez az iskolák esetében, és az utak aszfaltozásánál is. Folyamatosan beszélünk kell a szükségleteinkről, mert évek telnek el addig, amíg besorolják őket a tervek közé. De ha sokszor mondom, egy idő után csak foglalkoznak velem. Könnyebb volna, ha többen lennének, és nagyobb súllyal bírnánk” – osztotta meg velünk tapasztalatát a Töketerebesi járás képviselője, Furik Csaba, Kisgéres polgármestere.

Véleménye szerint az elmúlt négy év sok látványos eredményt nem hozott. Ez annak is betudható, hogy a megye feladatai mellé nem kap pénzt az államtól. „A megye hasonlóképpen működik, mint a falu. Ugyanonnak vannak a pénzforrásai is, és hasonlóak a gondjai is, mint a faluknak. A bevételeiből fenntartja azokat az intézményeket, amelyeket törvényből adódóan fenn kell tartania. Nagyon kevés plusz forrása van, és pályáznia kell uniós pénzekre is. Az elmúlt ciklusban több, nagyobb volumenű felújítás valósult meg. A saját régióban, ha az iskolákat veszem alapul, tudom, hogy a helmei és a nagykaposi gimnázium felújítása megtörtént. Látni, hogy a megye törődik a területével, de ez a mostani ciklusban nem volt látványos, mivel nem nyitották meg az európai uniós alapokat” – mondja a második ciklusban képviselősködő Furik Csaba.

Nem megszüntetni, működőképessé kell tenni a megyéket

A decentralizációval kapcsolatosan Furik Csaba elmondta: „Ha már létre-

hozták a megyéket, bár nem a történelmi megyék szerint, hanem megalkottak egy egyveleget, nem kellene őket megszüntetni, hiszen sokkal jobban ismerjük a problémákat, mint Pozsonyban. Mostanra már a hivatal dolgozói is, a képviselők is látják és tudják, mi a gond, és ha elegendő pénzforrást kapnának, igrkeznének is azokat megoldani. A gondok egy részét abban látom, hogy az állam – mint a településeknek is – leosztja a feladatokat, de forrásokat nem biztosít mellé. Például az utak terén, ami Kassa megyét illeti, ki van zárva, hogy a több mint ezer kilométernyi, harmadrendű utat a közeljövőben fel tudja újítani, mert nincs megfelelő forrása rá” – hívta fel figyelmünket az egyik hiányosságra a kiségesi polgármester.

A magyarok által lakott régiókat figyelembe véve, a megyerendszerek átalakításával kapcsolatosan úgy látja, amennyiben a keleti végek átkerülnének Zemplén megyéhez, jóval gyengébb volna a képviselőjük, mint jelenleg. „A megyék megváltoztatásának esetén hozzá kellene nyúlni a járási rendszerekhez is, amelyek a választási körzeteket adják. Nyilvánvaló, hogy ki kell alakítani a kisebb járásokat délen, ahol legalább a magyar többségű járásnak van esélye bejuttatni képviselőjét” – zárta beszélgetésünket a Töketerebes járás megyei képviselője.

A Kassa – környéki járásból három magyar képviselő jutott be (az MKP színeiben) a megyei önkormányzatba. Közülük Iván László, aki megyei képviselőként három választási ciklusban képviselte a régiót, egyértelműen fontosnak tartja az MKP jelenlétét és a magyar nemzetiségűek képviseletét a Kassa megyei önkormányzatban.

„Az sem mindegy, hogy milyen koalícióban, képviselői frakcióban van a képviselőnk. El kell mondanom, hogy az én időmben, mindhárom esetben sikeresek voltunk, hisz több-kevesebb politikai egyeztetéssel mindig el tudtuk érni - természetesen megfelelő keretek között - a régióknak számára a legkedvezőbb megoldásokat akár régiófejlesztésről, útépitésről vagy -felújításról, akár az iskolákról, az egészségügyről, a kultúráról volt szó. A kereteket – így a korlátokat is – mindig a megye költségvetése szabta meg, de voltak regionális politikai döntések, ahol a jelenlétünk a kedvező eredmény érdekében elkerülhetetlen volt. Ahogy

mondani szokás: közel voltunk a tűzhöz, és ez gyors információkat és lehetőségeket jelentett, amit igyekeztünk régióknak érdekében mindig kihasználni. Persze sokszor a kívülállók nem látták tisztán ezeket a lehetőségeket és eredményeket, és egy-egy kérelem elutasítása esetén más véleményt formáltak munkánkról. Természetesen, ettől függetlenül minden kritikát el kell fogadnunk és tanulnunk kell a sikertelenségekből is” – nyilatkozta a szépsi Iván László.

Fontos ott lenni a döntéshozatalnál

A Kassa – környéki járás másik képviselője, Zachariás István megyei alelnök. Tisztségéből kifolyólag ő talán a többiekénél is pontosabban látja át a megye működését. Megkeresésünkre konkrétan mintegy tíz szférában foglalta össze a magyar nemzetiségű polgárok által lakott területeket érintő sikereket. Szavai alapján eredményként könyvelhető el, hogy sikerült megtartani a magyar középiskolákon az osztályok számát. A megye vezetése teljes mellszélességgel kiállt a Márai Sándor Gimnázium eredeti neve mellett, így az minden változtatás nélkül megmaradhatott. Kassa megye élen jár és kimagasló eredményeket tud felmutatni a duális oktatás bevezetése terén a szakiskolákban, amely oktatás a magyarok területén is nagy jelentőséggel bír. A megyei támogatások esetében is sikerült megőrizni az arányos el-

osztást. A megyei díjak elbírálásánál sem feledkeztek meg az itt élő magyarságról. A magyar képviselet javaslatai meghallgatásra találtak. A megye területén kb. 2000 km II. és III. rendű út található. A javítások tervezésénél eddig figyelembe vették a területi elosztást, így az utakat javítására sor került a Bodroghközben, az Ungvidéken, Abaújban és Gömörben is. Szepsiben felépült az Integrált Közlekedési Rendszer terminálja. A szlovák-magyar (SK-HU) határ menti együttműködési program keretében jóváhagyásra került az ún. Kis-Projekt Alap. Ez a program nagyon sokat segíthet a határ menti együttműködés fejlesztésében. Az SK-HU program segítségével a szlovák-magyar határon a megyében négy új határátkelő építésének előkészítése valósult meg.

Említésre méltó az idegenforgalom fejlődése is Kassa megyében, ugyanis tavalyi évben volt a legnagyobb növekedés ezen a területen. Az idegenforgalom fontos a magyarok területének is, a Tokaj-vidéken, a Bódva-völgyben vagy a Gömörben elért idegenforgalmi növekedés is e program részeként jött létre. A Terra Incognita programon és más forrásokon keresztül anyagi támogatásban részesült több magyarok vidék jelentősebb rendezvénye is, pl. a kiségesi pincenapok, a krasznahorkai várjátékok, a nagytárkányi Liba-Galiba, a várhosszúréti kézműves vásár, a tornai vár makettjének megépítése, a királyhelmeci aratóünnepség... A megye aktívan részt vesz a borsi Rákóczi-kastély felújításának előkészületeiben. Tárgyalásokat folytatnak az ügyben a magyar állam és a község képviselőivel, sőt anyagilag is hozzájárultak a munkálatokhoz. A Thália Színház felújítása után, 2016-ban már sikerült javítani a színház anyagi helyzetén is. A színház költségvetését tudták növelni.

„Véleményem szerint a teljesség igénye nélkül felsorolt listából is látni, hogy Kassa megye fontosnak tartja az itt élő magyarság igényeit. Fontos, hogy a döntéshozatalnál ott lehetünk, és lényeges dolgokra tudjuk felhívni a figyelmet. Remélem, hogy a választások után is meglesz ez a lehetőségünk, ugyanis Kassa megyében látványos az a tény, hogy az ország politikai viselkedése következményeként egyre inkább lejt az ország, egyre inkább nő az ország nyugati és keleti része közötti különbség – mondja Zachariás István. – Ebből kifolyólag

olyan programokat foganatosítottunk, amelyek a fent említett különbségeket ellensúlyozzák. Stratégiai terveink megfogalmazásánál és megvalósításánál a „segítség magadon, az Isten is megsegít” elvet követjük. Ennek része az a módszer, hogy az itt élő lakosság regionális identitástudatát próbáljuk felmérni. E felmérés pedig hozzásegít minket ahhoz, hogy fejleszteni tudjuk a helyi gazdaságot, megerősíteni az itt élő emberek érvényesülési lehetőségeit, munkahelyeket biztosítsunk, csökkentjük a munka utáni elvándorlás kényszerét. Ezért szorgalmazzuk többek között a „startupok”, a különböző innovációs központok támogatását, a megye és az egyetemek közötti szoros együttműködést.”

Regionális fejlesztési tervek is vannak. Még valamire felhívja figyelmünket a megyei alelnök. „Programunkban megtalálható az önkéntesség fejlesztése és támogatása, valamint a civil szférával való szorosabb együttműködés is. Számunkra egyértelmű, hogy csak ilyen széleskörű, de szoros együttműködésben, a lakosság bevonásával, a saját értékeink és tudásunk fejlesztésével és érvényesítésével lehetséges kitörni áldatlan helyzetünkéből.”

Persze vannak konkrét feladatok is, amiket a közeljövőben hajtanak végre. Ilyen pl. az utak javítása. „Terveink közt szerepel annak a több tízmillió eurós hitelnek a felvétele az Európai Beruházási Banktól, amelyet a megye területén arányosan elosztva e célra szeretnénk felhasználni. Prioritást élvez a ruzsáni híd javítása, amely az év végén megroppant, és így leállt rajta a közlekedés. Kassa városával és a kassai repülőtérrel egy új, Németország felé irányuló repülőjárat elindításán dolgozunk. Az idegenforgalom fejlesztése érdekében a Terra Incognita program keretén belül ebben az évben az UNESCO listán szereplő színhelyek propagálását céloztuk meg. Talán ismert tény, hogy Szlovákia 21 UNESCO-színhelyéből 16 Kassáról 90 percen belül megközelíthető. Remélem, sikerül tovább lépünk a négy új szlovák-magyar határátkelő előkészítésében és kivitelezésében is.”

Kassa megye tagja a Kelet-Szlovákiai Beruházási Ügynökségnek (VIA), amelynek célja a külföldi beruházók felkutatása és megszólítása az ország keleti részének fejlesztése érdekében. Őket is támogatják.

Tárgyalásokat folytatnak kínai beruházókkal a kelet-nyugati vasúti teherszállítás fejlesztése ügyében. Ez rendkívül fontos beruházás volna, amely sokat segíthetne a Bodroghöz munkahely-gondjainak megoldásában is.

„Kiemelt témánk az R2 gyorsforgalmi út továbbépítése és a Szoroskő alatti alagút építése. Erről a kérdésről is tárgyalásokat folytattunk a megye érintett polgármesterei bevonásával – reméljük a téma a jövőben is asztalon marad – fűzi még hozzá Zachariás István. - Kassa városával közösen szeretnénk tovább fejleszteni az Integrált Közlekedési Rendszert Szepsi viszonylatában, továbbgondolva azt Nagymihály felé is.

Fontos programunk az intézményeink és a megye területéről együttműködő 13 város intézmény energetikai hatékonyságának bebiztosítása. Ennek érdekében kérvényezni készülünk az

Európai Unió ELENA programjának anyagi segítségét.”

Jól látható, hogy az elkövetkező tíz hónapban sem fognak unatkozni. „Hangsúlyozom, a megye munkájában fontos a folyamatosság, és ezt a választásoknak sem kellene megtörmíüek. Jöhetnek új képviselők, lehet a megyének új vezetése, de a gondok, a megoldásra váró problémák maradnak, s ezeknek a megoldását az új vezetésnek is fel kell vállalnia. Ez mindnyájunk érdeke” – hívta fel figyelmünket az alelnök.

E tények ismeretében mindenki felteheti magának a kérdést: Szükség van-e a megyékre, vagy inkább a megyerendszer az egyes politikusok által preferált megszüntetése mellett tegyük le voksunkat?

„Ezekről a dolgokról is kell beszélni, véleményt mondani. Mivel közeledik a megyei választások időpontja, azt is el kell mondani, hogy nem mindegy, kik lesznek a megyei önkormányzat képviselői, nem mindegy, kit fog a választópolgár megbízni a megye vezetésével. A megyék megszüntetése visszahozná a „rólunk, nélkülünk”, a „városban a vidékről” döntéshozatal, ami véleményem szerint viszszalépet jelentene. Az itt élő magyarság szempontjából nézve még egyszerűbb a képlet. A megyei választásokon a megyei önkormányzatokba az öt érintett megyében 45 képviselőnk jutott. Ennyi képviselő tud kiállni az érdekeink mellett. Van három megyei alelnökünk, akik jelen lehetnek a döntés-előkészítésben is, nem csupán a döntéshozataloknál és van nagyon sok szakemberünk, aki a megyei önkormányzati bizottságokban tudja véleményezni és felügyelni a mi vidékeink érdekeit. Ez nagy erő, ezt az erőt meg kell tartani a következő megyei választásokban is” – fejtette ki véleményét a kérdéssel kapcsolatban Zachariás István, Kassa megye alelnöke.

Beke Beáta

A szórványnak is joga van képviselőre

Pozsony megyében támogatják a magyar kezdeményezéseket

Pozsony megye a területileg legkisebb és a legnyugatibb megyéje az országnak. A régió lakosságának négy százaléka vallotta magát magyar nemzetiségűnek a legutóbbi népszámláláskor. Ennek ellenére a Pozsony megyei önkormányzatnak két magyar nemzetiségű alelnöke van. Köszönhető ez annak, hogy a megyei önkormányzatban az előző ciklusok tapasztalatai miatt a magyar politikusok elfogadták a szlovák politikusok szemében is, illetve annak, hogy az együttműködés jegyében többpárti koalíció alakult ki. Hogy így lesz-e ez a következő időszakban is, még nem tudni, de a Magyar Közösség Pártjának politikusai mindent megtesznek azért, hogy az érdekképviselő megmaradjon, hiszen a Pozsony megyében élő maroknyi magyarságnak szüksége van a politikai érdekképviselőre. Németh Gabriellát, Pozsony megye alelnökét, aki egyben a Magyar Közösség Pártjának szociális, családpolitikai és egészségügyi alelnöke is, az elmúlt évekről faggattuk.

A kerületben két olyan magyar tanítási nyelvű oktatási intézmény működik, melynek a megyei önkormányzat a fenntartója. Az egyik a pozsonyi Duna utcai gimnázium, a másik a szenci Szenci Molnár Albert közös igazgatású középiskola. Milyen helyzetben vannak ezek az intézmények?

Általános probléma az országban a csökkenő diáklétszám, ezzel küzdenek a megyei intézményeink is, tehát így van ez Pozsonyban és Szencen is. Hatványozottan igaz ez a magyar iskolákra. Az alacsony diáklétszám ellenére mindkét magyar tanítási nyelvű intézmény számára biztosítottuk a zavartalan működéshez szükséges anyagiakat. Azt el kell mondani, hogy a pozsonyi gimnázium más helyzetben van, hiszen az alapiskolával közös épületben, egy igazgatás alatt működik. A szenci gimnáziumot és szakközépiskolát viszont 2010-ben a megszűnés veszélye fenyegette. A megnövekedett anyagi kiadások fedezésével, a szülők és a pedagógusok összefogásának köszönhetően sikerült megmenteni az iskolát. Ehhez azonban attraktívvá kellett tenni, elsősorban új szakokat kellett indítani, ezzel is növelve az intézmény iránti érdeklődést. A szenci közös igazgatású középiskolában a vállalkozói szak mellett óvodapedagógusi és – a város melletti ipari parkban működő cégek igényeit kielégítendő – logisztikai ad-

minisztrátori képesítést is kaphatnak a diákok. Mindezen új szakok mellett természetesen megmaradt a gimnáziumi osztály is, melynek végzősei sikeresen nyernek felvételt az ország különböző egyetemeire. A szenci szakközépiskolában nappali és levelező tagozatos képzésre is lehetőség nyílik, főleg az óvodapedagógia iránt nagy az érdeklődés. Az alacsony diáklétszám ellenére megmaradt az iskola, ami annak köszönhető, hogy a megye hajlandó azt finanszírozni, hajlandó volt áldozni a fejlesztésére, új szakok megnyitására, aminek – nagy örömeinkre – meg is lett az eredménye, hiszen a 2010-es évhez viszonyítva megduplázódott a diákok száma.

Az iskolát tehát minden körülmények közt támogatja a megye. Igaz, az intézmény is megteszi a magáét, testvérkapcsolati hálózattal rendelkezik, versenyeken indulnak a diákok, sőt, az iskola maga is szervezett versenyeket.

A Szenci járás magyarsága szempontjából létfontosságú ez az intézmény, a szórványban élő közösségek semmiképpen sem adhatják fel az intézményeiket. Szerencsénk volt az elmúlt időszakban, pontosabban az elmúlt hét évben, hogy a megye elnöke elejétől fogva támogatta erőfeszítéseinket, ennek is köszönhetően sikerült megmen-

teni az iskolát. Nagyon elszomorító viszont, hogy a szülők sokszor egy távolabbi iskola mellett döntenek inkább, más intézménybe járatják, inkább utazzatják a gyermekeiket a helyett, hogy a nagy múlttal rendelkező helyi középiskolát választanák. Mindezek ellenére az elmúlt hét évben, amint már említettem, sikerült megkészszerelni a diáklétszámot. Bízunk benne, hogy a megyei választásokon ismét erős érdekképviselőtünk lesz, hogy továbbra is támogatni tudjuk intézményeinket. A pozsonyi Duna utcai gimnázium szerencsére nem küzd ilyen érezhető létszámmhiánnyal, de nekik is segíteni kell ahhoz, hogy a működésük zavartalan legyen.

Nemrégiben megyei pénzből megújult a szenci gimnázium sportpályája, amelyet a szenci szlovák és magyar gimnázium diákjai közösen használnak. A két gimnázium ugyan két igazgatóság alatt, de egy épületben van. Van remény a gimnázium épületének felújítására is? A 2017-es évben a két gimnázium épülete komplett felújításon megy majd keresztül. A külső burkolat hőszige-

telést kap, lecseréljük a még meglévő régi nyílászárókat, beépítjük a szlovák gimnázium tetőterét. Felújításra kerül az iskolai konyha és az étkezdé, valamint a tornaterem burkolata is. Lecseréljük az osztálytermekben a nem megfelelő világítótesteket. Nagy örömmre szolgál, hogy az 58 megyei fenntartású középiskola közül sikerült az első 10-be bepréselni a szenci gimnáziumot, ahol a világítótestek cseréje az idén megvalósul, a többieknek pár évig még várniuk kell. Megújul a fizika laboratórium berendezése és új központi irányítót (szervert) kap az iskola számítástechnikai központja. Márciusban sor kerül a nagyon rossz állapotban lévő szociális helységek, mosdók felújítására. Természetesen nemcsak a magyar tanítási nyelvű intézményekbe fektetünk be, hanem a megye többi középiskoláját is fokozatosan újítjuk fel, de számunkra a mi iskoláink különösen fontosak.

A magyarság megmaradásának másik alappillére a kultúra. Mit tesz e téren a megye, milyen támogatásban részesültek a magyar intézmények, települések? A megyei támogatási rendszer nem léphet az állami helyére. Az európai uniós pályázatok egy részét a megyei önkormányzatok nem tudták kihasználni az Unió támogatási rendszere miatt, mivel egy rossz matematikai képlet szerint számították ki a régiók GDP-hányadát, amely szerint Pozsony megyét a magas GDP-vel rendelkező régiók közé sorolták, így megyénk a Regionális Fejlesztési Operatív Programon (ROP) kívül más EU-s pályázatokból nem meríthetett. Másrészt viszont az önkormányzatokra a beköltözések miatt megnövekedett lakosságszám olyan terheket ró, amelyekkel saját maguk sokszor nehezen bírkóznak meg. Ezért a megye, gyakran átvállalva az állami hatáskörök bizonyos területeit, olyan befektetéseket is támogatott, amelyek nagyban elősegítették a lakosság boldogulását. Itt szeretném megemlíteni azt a több száz új óvodai férőhelyet, amelyet állami támogatás híján az önkormányzatok a megye segítségével hoztak létre. Támogattuk a pozsonyi magyar óvodát is, amely egy belvárosi épületben működik. Az óvoda zavartalan működéséhez elengedhetetlen volt a nyílászárók cseréje, melyre a már említett ok miatt Pozsony város önkormányzata másutt nem pályázhatott. A települések éveken keresztül nem tudták igénybe venni az országos támogatási rendszereket, ezt

próbálta a megye részben helyettesíteni. Ennek következtében sokszor kevesebb jutott például a kultúrára, mint szeretnénk volna. De azért elmondható, hogy sikerült a fontos magyar vonatkozású projekteket is támogatni. A magyarság nagy része a fővárosban és a Szenci járásban él. A pozsonyi magyarság nagyvárosi szórványként nehezebben összefogható, de a Csemadok által benyújtott pályázatokat minden alkalommal támogattuk, akárcsak a Szenci járás települései és kulturális szervezetei által beadott pályázatokat. Bízunk benne, hogy ezzel is sikerült hozzájárulnunk hagyományaink őrzéséhez, nemzeti identitásunk erősítéséhez, a közösségi élmények megteremtéséhez.

Mégsem nevezhető minden rózsásnak. A szenci zsinagóga sokak szerint a város szégyene. Az épület több évtizede romosnak nevezhető. Hosszas küzdelem után sikerült azt megvásárolnia a megyének. Most a közbeszerzési eljárás lezárására várnak, majd megkezdődhetnek a munkák.

A szenci zsinagóga felújítása nem egy új kezdeményezés, hiszen már 2009-ben elkészült egy tervezet, amelyet Pozsony megye és Szenc városa közösen valósított volna meg. Sajnos rossz volt az időzítés és a 2009-es választások hajrájában már nem volt meg a kellő politikai akarat ahhoz, hogy a terv zöld utat kapjon. Ezért 2010-ben, a sikeres megyei választások után az MKP 5 megyei képviselője - okulva az előző tervezet buktatóiból - már a választási időszak elején, a 4 évre szóló prioritások jegyzékének összeállítására

kor elérte, hogy a zsinagóga felújítása bekerüljön a tervezetbe, amelyet a képviselők jóvá is hagytak. Ezután kezdődtek meg a mondhatom, nagyon kemény és nehéz tárgyalások a Központi Zsidó Hitközséggel, amelyek végül sikeresen zárultak 2012 októberében, majd a decemberi képviselő-testületi ülésen a képviselők jóváhagyták a zsinagóga megvásárlását. Ez volt ugyanis a feltétele annak, hogy a Norvég Alapokból megpályázhassuk a felújításra szükséges mintegy 2 millió eurót. Sajnos a pályázat kiértékelésénél nem jártunk sikerrel, a vonal alatt maradtunk, ezért a felújításhoz más forrás után kellett néznünk. Közbe jöttek a 2013-as megyei választások, ahol az MKP ismét sikeres volt, 4 képviselőnk lett és megtartottuk a megyei alelnöki tisztséget is, ami nagyban hozzásegített annak a döntésnek a megszületéséhez, miszerint a szenci zsinagógát az Interreg V. SK-HU határon átnyúló együttműködési projekt keretén belül, Győr-Moson-Sopron megyével közösen valósítjuk meg. Gondoltunk azonban arra az eshetőségre is, hogy amennyiben - a Norvég Alapokhoz hasonlóan - nem járnánk sikerrel, abban az esetben a megye saját költségvetéséből finanszírozza majd a felújítást. Ez annál inkább védhető álláspont volt, mert az SK-HU (szlovák-magyar partnerségi) program az előző időszakokkal ellentétben utófinanszírozási mechanizmussal számol, ami annyit tesz, hogy a megyének először ki kell fizetni a számlákat és csak utána kérheti a programból a visszatérítést. Tehát a költségvetésnek mindenképpen számolnia kell a szükséges anyagi forrásokkal. Ezért is bízom benne, hogy a

több évtizedes felújítási erőfeszítéseink most sikerrel járnak.

Mivel a zsinagógát nem öncélúan, csak felújítani akarjuk, hanem hasznosan és közcélúan kihasználni, ezért a megyei önkormányzatban döntés született egy regionális kulturális központ létrehozásáról is, amelyben lehetőséget adnánk kortárs fiatal művészeknek tárlatok szervezésére, valamint vándorkiállításoknak is otthont adnánk. Elsősorban Szenc és környéke lakosaira számítunk, az iskolák diákjaira, de a tágabb értelemben vett szomszédos régiók látogatóit is szívesen látjuk majd. A zsinagógában helyet biztosítunk a komolyzene kedvelőinek és előadóinak is, valamint az adásvételi szerződés értelmében a zsinagóga galériájában a zsidó kultúra állandó kiállítása kap helyet. Nem titkolt célunk, hogy mivel a Pozsony megyei önkormányzatnak nincs a Szenci járásban olyan kulturális intézménye, amely a fenntartásába tartozna, a felújított zsinagóga a jövőben különböző megyei rendezvények színhelyéül is szolgálna, valamint egy újabb turisztikai attrakcióval bővítené Szenc és vidéke kulturális kínálatát, amely a város és környéke vonzerejét is növelné.

Az utak egy részének karbantartása is megyei jogkör. A terület lakói abban biztosan egyetértenek, hogy több közútra lenne szükség, valamint sok esetben biztonságosabbra is. Több körforgalom megépítését is tervezték. Melyek készültek el, és hol várható még építkezés?

A megye közlekedésének az alapproblémája valóban az, hogy sokkal több közútra lenne szükség, de magában a fővárosban már nehéz új utakat kiépíteni. A megoldás az lenne, ha a lakosok nagyobb mértékben vennék igénybe a tömegközlekedést. Az integrált közlekedés egyelőre még nem hozta meg a várt eredményt, de bízunk abban, hogy a helyzet javulhat. Az elmúlt bő 7 évben több száz kilométer saját közutat sikerült felújítanunk. Megyénk útjait mindenki használja, aki a fővárosba látogat, a főváros útjai még jobban leterheltek, hiszen sokan dolgoznak Pozsonyban, vagy jönnek ide a különféle hivatalos ügyeiket intézni. Ezért is hoztuk meg azt a döntés, melynek értelmében 1,8 millió euróval támogattuk a pozsonyi magisztrátus tulajdonában lévő utak burkolatának cseréjét is. Magyarlakta

falvainkban is több helyen újítottunk fel közutakat és közúti hidakat, ügyelve arra, hogy a - váratlan, pl. időjárás okozta sürgős javításokon kívül - felújításoknál a rendelkezésre álló anyagok arányosan kerüljenek elosztásra a három vidéki járás között. A közúti infrastruktúra karbantartásának költségvetési tételeinél mindig arányosan osztottuk el az erre a célra elkülönített költségvetési összeget. A Szenci járásban új kerékpárút készült és készül az új kerékpárturizmusról szóló koncepció is, amelyben további bővítésekkel számolunk. Sokak gondolja, hogy a megnövekedett forgalom miatt nehéz eljutni a Szenc melletti logisztikai központokhoz, ahol nagyon sokan dolgoznak, ezért a gyalogosok és a kerékpárosok számára is szeretnénk járdákat kialakítani. A D1-es autópálya sárfői letérője is valószínűleg elkészül 2018-ra, a munkákat már elkezdte a Nemzeti Autópálya Társaság. A letérő építése miatt lebontásra került a közúti híd, az erre áthaladó forgalmat értelemszerűen át kellett terelni a németbéli körforgalomra, amelynek kiszélesítését már több éve tervezzük, de mivel az ehhez szükséges telkek tulajdonviszonyát még nem sikerült rendezni, a munkálatokra eddig nem kerülhetett sor. Most viszont a forgalom elterelése is késlelteti a kör-

forgalom kiszélesítését, amelyre bizony nagy szükség volna. Pozsony megye önkormányzata saját erőből tervezi ezt a beruházást, amelyre várhatóan a sárfői letérő befejezése után, 2018 tavaszán kerülhet sor. Végre elkezdődik a dunasápújfalusi körforgalom építése is, a kereszteződés balesetveszélyes, ezért erre mindenképpen szükség van. További körforgalmak kiépítésének tervdokumentációján is dolgoznak a szakértők. Mindegyik esetben elsődleges a közlekedés biztonságának növelése.

Nehezen indult ez a négy év. A végére mégis úgy tűnik, sikerült rendezni a sorokat. Novemberben ismét választunk. Gyorsan eltelt a négy év, ha mérleget kell vonni, az elmúlt választási ciklus esetében mit emelne ki a legnagyobb sikerként? És mi az, amit minden igyekezet ellenére nem sikerült még befejezni, holott szeretnék volna?

Pozsony megye magyar lakosai csak nem egész 4%-át teszik ki az összlakosságnak. Ezért különösen fontos, hogy legyen erős érdekképviselőtünk a megyei önkormányzatban. A választások után 3 hónapba telt, míg megegyezés született az alelnökök számáról és személyéről. Pavol Frešo megyei elnök kiállításának köszönhetően az MKP meg-

tartotta alelnöki helyét, ami jelentős mértékben hozzájárult a kitűzött célok eléréséhez. Örülök, hogy az elmúlt hét évben a Magyar Közösség Pártja 5, illetve a mostani ciklusban 4 képviselőjével – a 44 tagú testületben – sikeresen tudott érvényt szerezni a megye magyarsága számára fontos területeken: az oktatás, a kultúra, a régiófejlesztés és a közlekedési infrastruktúra fejlesztése terén. A pedagógusok és a szülők összefogásának köszönhetően, jelentős megyei segítséggel, közös erővel megmentettük a bezárástól a Szenczi Molnár Albert Gimnáziumot és Szakközépiskolát. Az elmúlt 7 évben Pozsony megye támogatási rendszerén keresztül minden magyar vonatkozású projekt támogatást nyert, a kultúra, sport, az oktatás, a régiófejlesztés és a szociális szolgáltatásokat nyújtó civil szervezetek is. Magyarlakta falvainkban közúti hidakat újítottunk fel, és a közúti infrastruktúra karbantartása során bevezettük az arányos finanszírozási rendszert. Ezeket az eredményeket egyértelműen sikerként értékelem.

Ami ebben a választási időszakban elmaradt, az többek között a Szencs – Némethé - Bazin közötti körforgalom kiszélesítése, amelyet az elhúzó-dó tulajdonviszony-rendezés, valamint

a D1-es autópálya sárfői letérőjének átépítése miatt nem tudunk megvalósítani. Erre reményeim szerint 2018-ban kerül sor. Tartozunk még választóinknak az éberhardi Apponyi kastély felújításával, a falu és a megye közös projektjének keretén belül szeretnénk az épületbe új életet vinni, közösségi és társadalmi célokra használni. A konkrét javaslatokkal az új képviselő-testület fog majd foglalkozni. Ezért reméljük, hogy az MKP képviselőjelöltjei az őszi választásokon ismét sikerrel járnak, hogy beleszólhassanak majd ennek a számunkra jelentős történelmi és eszmei értékkel bíró épületnek a felhasználásába is.

A megyei választás, mint minden választás, egyedi. Ezen belül a Szenci járás helyzete is egyedi, hiszen egymandátumos körzetek vannak. Annak idején azért hozták létre a járásban az egymandátumos körzeteket, mert az akkori megyei vezetés így szerette volna elérni, hogy ne az MKP képviselői kerüljenek be a testületbe. A terv nem vált be. Mi az előnye és mi a hátránya az ilyen körzeteknek?

A ma érvényben lévő választási körzetek kijelölése egyértelműen a megye magyar lakosai ellen irányult. Köztu-

domású ugyanis, hogy az első és második választási ciklusban a Szenci járás 4-mandátumos körzetében a jobbpárti koalíció 3 MKP-s és 1 szlovák jelöltet indított, akik mind a négyen mandátumot szereztek. Ezért 2009-ben megváltoztatták a körzeteket, a járást önálló 1-1 mandátumos körzetekre osztották fel, de a változtatás nem hozta meg a politikai ellenfeleink részéről hónáhtott eredményt, ugyanis a 3 MKP-s jelölt mandátumot szerzett, de a szlovák jelölt kimaradt az önkormányzatból. Ugyanez megismétlődött 2013-ban is, amikor szintén csak a 3 magyar MKP-s jelölt jutott be a megyei parlamentbe. Tehát nem állíthatjuk, hogy az egyik vagy a másik modell jobb, esetleg rosszabb a magyarság szempontjából. Alacsony részvétel mellett - a megyei választásokon ez az arány általában 20% körül mozog - a sikeres szereplést egyedül csak a magyar választópolgárok nagyarányú részvétele, és a velünk szimpatizáló szlovák polgártársaink szavazata biztosíthatja. Ezért tartom nagyon fontosnak, hogy mindenki, akinek fontos régióink fejlődése és a magyarság megmaradása, részt vegyen a megyei választásokon és szavazatával az MKP jelöltjeit támogassa.

Neszmeri Tünde

Nyitra Megye Önkormányzata a Lévai járásból nézve

„Fontos, hogy valódi képvisellete is legyen egy-egy régióknak”

Nyolc év után van megyei képvisellete a régióknak

A megyei közgyűlésben 2013 előtt két választási cikluson át nem volt magyar képviselő a Lévai járásból. Ennek hátrányát több tekintetben is megéreztek a járás déli régióiban élők. A 2013. novemberi választások hoztak változást.

„Az első fél év az ismerkedésről szólt. Az MKP-nak 15 fős frakciója van a közgyűlésben. Ellenzéki szerepben vagyunk, nem kerültünk az irányításba – kezdte az Önkormányzati Szemle tájékoztatását **Csenger Tibor**. – Nehéz volt az érdekérvényesítés, főleg az első időszakban.

A megyei közgyűlésben a Smer és a KDH alkotta kormányzó koalíció folyamatosan leszavazta az MKP tervezeteit, törvényjavaslatait. A javaslatok nagy része a megye déli területei felzárkóztatásának és fejlesztésének módjait, kitörési pontjait tartalmazta. Ez a jelenség főleg a ciklus első két évében volt jellemző” – fejtette ki a képviselő.

„Az első két évben részsikereket értünk el. Járási szinten a fejlesztések tekintetében érezhető volt az etnikai határ. Források nem érkeztek a déli vidékekre” – fogalmazott értékelésében a megyei képviselő. Főként a járási székhely és az északi, szlovák többségű régió profitált a megyei támogatásokból.

„A 2016-os parlamenti választásokat követően változás állt be a megyei viszonyok tekintetében. A KDH nem került be a parlamentbe, s részben ennek köszönhetően is gyengült a megyei szinten

a koalíció hatalma. A váltást követően több sikert ért el az MKP frakciója. Nagyobb szerepet kaptunk az egyes források elosztásában. Ez megfigyelhető az úthálózat felújítása, épületek rekonstrukciója vagy a sport- és kulturális rendezvények támogatása terén is. Pozitívan értékelem az eredményeket” – reflektált a változásokra.

Útfelújítások már egyenlő mértékben

A megyében a Lévai járás a legnagyobb területű, a legsűrűbb úthálózattal rendelkezik, így a legtöbb karbantartást is igényli. A korábbi két ciklusban főleg a színszlovák régióban folytattak felújításokat. A déli térségben csupán egy szakasz kapott új összefüggő burkolatot, az Ipolyság és Ipolyvisk közötti szakaszon. Jelentősebb munkálatok nem voltak, csupán kisebb karbantartó munkálatok. A megyei fenntartású utakon a 2016-os esztendőben a járás déli térségében több helyen is végeztek útfelújításokat. Az előző évben két csomagban írtak ki pályázatot erre a célra. S mindkét csomagból jutott a déli régiókba is.

Az első, még tavasszal kiírt csomag 8,5 millió euró összértékű volt. A Lévai járásban négy útszakasz újult meg. Ebből három a déli térségében valósult meg. Az Ipolyság és Tesmag között 1,2 kilométeren, Palást község belterületén szintén 1,2 kilométeren kapott új burkolatot. Emellett a Százd és Pásztó közötti másodrendű út mintegy 12 kilométeren szintén megújult. Ezzel lezárult az Ipoly-ságtól az Érsekújvári járás határáig hú-

Nyitra Megye Önkormányzatának 54 képviselője van. Ebből a Lévai járás 9 képviselőt delegál. A 2013-as megyei választások eredményeként a járásból a Magyar Közösség Pártja színeiben a zselízi Csenger Tibor jutott be a megyei közgyűlésbe. Függetlenül, az MKP listáján szintén bekerült megyei közgyűlésbe a nagyölvédi polgármester, Cseri Zita. Így a több mint harminc százalékban magyarok lakta járást két magyar nemzetiségű személy képviseli Nyitrán.

zódó útvonal rekonstrukciója. Emellett a járás északi részén is folytattak munkálatokat. A második csomag részeként kisebb útszakaszokat újítanak fel 2017 első felében a járás területén, többek között a Kisgyarmat és Zalaba, valamint Hontfüzesgyarmat és Vámosladány közötti szakaszt.

Harmadik javaslatot 2016 novemberében fogadták el. Ez szintén 8,5 milliós összköltségű csomag. Ebből Zselízen és környékén újulnak meg az utak. A munkálatok idén tavasszal-nyáron indulnak. Ezekkel kapcsolatban Csenger kifejtette: „Végre nem politikai vonalon, hanem szakmai szempontok alapján döntöttek és valósulnak meg a felújítások.”

A megye iskolák és intézmények fenntartója is

A járásban három magyar oktatási intézmény fenntartója Nyitra megye. A zselízi gimnázium hat évvel ezelőtt költözött a szlovák gimnázium épületébe. A felújított épületben önálló intézményként, külön igazgatósággal működnek a gimnáziumok. A megyének köszönhetően idén tavasszal multifunkciós pályával gazdagodik a két iskola. Ipolyságon két magyar középiskola van. A Szondy György Gimnázium itt is egy épületben van a szlovák gimnáziummal, ám különálló igazgatósággal működnek. Az elavult szocreál épületkomplexum felújításra szorul. Kis lépésekben, pályázatok útján próbálják mindezt elvégezni. Eddig kisebb sikerrel. Az Ipoly-sági Szakközépiskola kétnyelvű oktatási intézmény. Stratégiai jelentőségű iskola,

mivel szakközépiskolaként a járásban egyedülként oktat magyar nyelven. Az elmúlt években ablakcsere és tornaterem-felújítás valósult meg. Az iskola megtartása fontos a megye és a régió magyarsága számára is. A közeljövőben gépipari üzem létesül a városban, ezért is fontos a szakképzés megléte.

A megyei fenntartásban öt szociális intézmény van a Lévai járásból, ebből kettő fekszik magyar lakta vidéken. A zselízi intézményt teljesen felújították az elmúlt négy évben. Tető- és ablakcsere, szigetelést és belső felújításokat is végeztek. Mindez a megye hathatós támogatásával valósult meg. A lontói intézet szintén részesült támogatásban. Az elmúlt években teljeskörű belső felújítás valósult meg.

A járási székhelyen található az egyetlen megyei fenntartású egészségügyi intézmény, a lévai kórház. Ez a szomszédos járásokból is fogad betegeket. Központi intézményként fontos a fejlesztése és a meglévő szakellátás megtartása, minőségének fejlesztése. Megoldani azonban így sem tudnak mindent. Csenger Tibor elmondta, a következő választási ciklusban a megye tulajdonában lévő intézményt előreláthatólag hosszú távra adják bérebe valamilyen magán egészségügyi szolgáltatónak. Példaként hozta fel a nagytapolcsányi és a komáromi kórhá-

zat, melyek a bérleti szerződést követően jobb helyzetbe kerültek. Fejlesztések és bővítések következtek be bennük. „Ezt várjuk a lévai intézménynél is – fogalmazott, majd folytatta: a lévai kórház jövőjével kapcsolatban kardinális kérdés lesz a hosszú távú bérleti szerződés ki- eszközése.” A járás területén Léva mellett még Ipolyságon működik kórház, de csak kevés osztállyal, és a szakápolás sem megoldott. Így a lévai kórházra komoly szerep hárul az egészségügyi ellátás terén. Pozitív viszont, hogy közel kétszáz parkolóhely lesz kialakítva a kórház és a rendelőintézet környékén. Hétszáz eurós forrásból idén tavasszal alakítják ki a parkolóhelyeket.

A Lévai járásban megyei fenntartású kulturális intézmények is vannak. „Köz- zékük tartozik a lévai székhelyű Barsi Múzeum és a Barsi Regionális Könyvtár. Az infrastruktúrájuk megfelelő szintű. Folyamatos a fejlesztésük is. Az intézményekben az egyik legnagyobb gond a kétnyelvűség hiánya. A magyar nyelvű információk táblák kihelyezése folyamatban van” – mondta ennek kapcsán Csenger Tibor.

Pályázati támogatások

Az intézmények fenntartása mellett különféle támogatási rendszereknek

köszönhetően civil szervezetek és önkormányzatok tevékenységét is segíti a megye. „Nyitra Megye Önkormányzata öt támogatási szegmenst határozott meg. Ezek a kultúra, a sport, az idegenforgalom, a kulturális műemlékek és turizmus területét érintették” – vázolta fel az Önkormányzati Szemlének a képviselő. A múlt évben a Lévai járásban a kulturális és sportrendezvényekre mintegy harmincháromezer eurót juttatott a megyei önkormányzat. Idén közel negyven-negyvenezer euróval támogatják a sport- és kulturális rendezvényeket. Csenger Tibor jelezte: „A pénzüsségeket arányosan osztották szét. A magyarlakta régiók az összeg mintegy 35 százalékát kapták meg. Ezt az arányt szintén az előző két évben értük el.”

Akárcsak az útfelújításoknál, előző ciklusokban legfeljebb minimális összeggel, 300 euróval támogatta Nyitra megye a magyar régiók rendezvényeit. Számos esetben egyszerűen sikertelenül pályáztak a magyar önkormányzatok és szervezetek, pedig a megyei támogatás az önkormányzati mellett jelentősen hozzájárul a kisebb civil szervezetek működéséhez.

„A műemlékek felújításánál még érezhető Nyitra szívóhatása – hangsúlyozta beszélgetésünk során Csenger Tibor. - A megye északi része nagyobb támogatást élvez. Ugyanakkor a járás déli területei is kaptak a forrásokból. Például az ipolysági városháza homlokzatának helyreállítását is támogatta a megye, és részben ebből a forrásból újították fel a százdi Árpád-kori templomot.”

Megtudtam tőle, hogy a felsorolt támogatási formák mellett a megye finanszírozza a kistérségi akciócsoportokat. A járás magyar lakta területein két ilyen csoport működik, az Ipoly menti kistérség és az Alsó-Garam menti kistérség. A megyei támogatásból az akciócsoportok a településeken kis fejlesztéseket végeznek el. Főleg a kisebb községek használják ki ezt a támogatási rendszert. Kis méretű felújításokat, parkosítást, közösségi terek kialakítását végzik el segítségükkel. Nyitra megye az INTERREG határon átnyúló együttműködésben és egyéb uniós pályázatokban is érintett. A tervek szerint a Helemba és Szob közötti Ipoly-hidat is e támogatási rendszer keretében valósítanák meg.

Nyitra megye fontosnak tartja a fejlesztéseket. Stratégiai dokumentumokban fogalmazza meg az egyes alapelveket a fejlesztés terén. A megyei önkormányzat tavaly ősszel hagyta jóvá a másodrendű utak felújításáról szóló stratégiai dokumentumot. Ebből kiderül, hogy főként uniós pályázatokból valósítanák meg a felújításokat. A stratégia szerint több útszakasz újul majd meg a járás déli területein is.

Stratégiai dokumentum született a középiskolák korszerűsítése érdekében is. Ebbe a megyei fenntartású magyar szakközépiskolák is bekerültek, ám a Lévai járás magyar szakközépiskolája nincs köztük. Ugyanakkor belefoglalták a komáromi Ipari Szakközépiskolát és az érsekújvári Jedlik Ányos Elektrotechnikai Szakközépiskolát.

Egyes megyei pályázatok a kisvállalkozásokat is érintik. „Kitörési pont a turizmus fejlesztése. Ez még kiaknázatlan terület – véli Csenger Tibor. – A megyei tervezetek ezek fejlesztését is tartalmazzák. Erre lehetne építeni.”

Magyar képviselők és arányos képviselet

A lakosság nagy részének nincs áttekintése a megyei önkormányzat működéséről. Nem ismeri a megye szerepét, jog- és hatásköreit, s nem is érdeklődik iránta, holott fontos lenne. Sajnos, az önkormányzati választásokon való részvételi arány is tükrözi az általános érdektelenséget, pedig tudatosítani kellene: kormányzati szintről még kevesebb figyelmet kapnának a mindennapi életünket érintő területek, mint így, hogy létezik helyi és megyei önkormányzati rendszer. Persze ehhez fontos, hogy valódi képviselete is legyen egy-egy régióknak. Hiszen az adott térség képviselője tudja tartani a kapcsolatot megye és a kistérség között, szót tud emelni a szükségletekért. Ezért nélkülözhetetlen az arányos regionális lefedettség a megyei képviselő-testületben. A jelen választási ciklusban ez nagyrészt megvan. Csenger Tibor még hozzáfűzte: „Előrelépés a magyar képviselet jelenléte a Lévai járásban. Ugyanakkor nagyon hiányzik egy megyei képviselő az ipolysági körzetből.” A novemberi választásokkor az arányos lefedettségre kell törekedni. Mint megjegyezte: a Lévai járásában ehhez még van potenciál.

Pásztor Péter

Erős érdekképviselet a régió boldogulásáért

A Nagyszombati kerülethez hét járás tartozik, ebből kettőben nagy arányban élnek magyarok. A Galántai járásban a lakosok valamivel több, mint 35 százaléka, a Dunaszerdahelyiben majdnem 75 százaléka vallotta magát magyar nemzetiségűnek a 2011-es népszámláláskor. Ezen adatok szerint a megye lakosságának 21,8 százaléka magyar nemzetiségű. A Nagyszombati kerület 550 ezer lakosával a legkisebbnek számít az országban. A megyében a Magyar Közösség Pártjának 12 képviselője van. Berényi József az alelnöki tisztséget is ellátja. Az elmúlt három évet BERÉNYI JÓZSEFFel értékeltük.

ak kulcsa

Lassan véget ér a megyei választási ciklus. A 2013-as választáson a megyei elnöki tisztségért is indult. Alelnöki poszt lett belőle. Milyen személyes célokat fogalmazott meg alelnöki megválasztásakor?

A Magyar Közösség Pártjának 2005-től van Nagyszombat megyében alelnöke. Elsősorban elődöm, Kvarda József munkáját kívántam folytatni azzal a céllal, hogy ahol csak lehet, ott még hatékonyabb és átfogóbb legyen a Galántai és a Dunaszerdahelyi járás megyei támogatottsága.

Mi minden sikerült megvalósítani a tervekből, és mire számíthatnak még a megye lakói?

A választási időszak elején a megyealelnökökkel, Tibor Mikušsal abban egyeztünk meg, hogy a három megyei alelnök nem a szakterületek szerint kap hatáskört, hanem a területi elv alapján. Így hozzám természetesen a Dunaszerdahelyi és Galántai járás került. Örömmel mondhatom el, hogy a megyéhez tartozó intézmények mindegyike jelentős támogatást kapott felújításokra,

modernizációra. További útfelújítások is megvalósultak. A idei évben ezt a munkát szeretnénk folytatni. A 2017-es év költségvetésében megteremtettük a feltételeket arra, hogy tovább fejlesszünk és korszerűsítsünk. Általában kevés szó esik róla, de itt említeném meg, hogy Nagyszombat megye közel 13 000 000 euróval támogatja a régió buszjáratának meglétét, működését. Bár évről évre csökken az utasok száma, a megyei támogatásoknak köszönhetően sikerült megőriznünk a járatokat és reményeink szerint ez így marad a 2017-es évben is.

A megyei politizálás abban hasonlít a parlamentéhez, hogy sokszor politikai egyezségekre is szükség van. A Nagyszombati megyében mennyire sikerült partneri viszonyt kialakítani a szlovák képviselőkkel magyar ügyek támogatása érdekében? Gondolhatunk itt pl. a magyar kulturális szervezetek és települések támogatására is. Milyen támogatásban részesültek a magyar intézmények, települések?

A megye kiegyensúlyozottan és méltányosan támogatja az egyes járásokat. Ez mindaddig így is lesz, amíg erős

képviselite lesz a Dunaszerdahelyi és Galántai járásnak. Természetes, hogy vannak csaták, főleg a költségvetés összeállításakor, melyek az egyes régiók képviselői közt zajlanak, és ezek néha szlovák-magyar dimenziót is kapnak. De ez nem árnyékolja be a megyén meglévő jó emberi kapcsolatokat. Bízom benne, hogy ugyanezt tudom mondani majd a választási időszak végén is. De térjünk rá a kulturális intézményeink helyzetére. A Csallóközi Könyvtárban 5 000 euróért irodai bútorot cseréltünk. A Csallóközi Népművelési Központba 15 000 eurót fektettünk be, kifestettünk, irodai bútorokat vásároltunk, megújult a kiállítóterem, 40 000 eurós költségvetéssel felújítottuk a tetőszerkezetet. A Csallóközi Múzeum részére 5 000 euróért katalógust vásároltunk. A megyei költségvetésből tevékenykedő Galántai Honismereti Múzeum teljes rekonstrukcióját az elmúlt években valósítottuk meg. A városközpont impozáns épületében tartalmas, igényes szakmai munka folyik. Ebben az évben a raktárak tetőszerkezeteinek nagyjavítását végezték el, a munkálatok 40 ezer euróba kerültek. A tallósi malom épületének és gépeinek meghibásodása miatt kénytelenek voltunk az intézményt zárva tartani tavaly áprilistól, de a felújítási munkálatok lezajlottak 35 820 euró értékben. Ha valami rendkívüli nem jön közbe, a vízimalom tavasszal újra megnyitja a kapuit látogatói előtt.

A kerületben több olyan magyar tanítási nyelvű oktatási intézmény működik, melynek a megyei önkormányzat a fenntartója. Milyen helyzetben vannak ezek az intézmények? Milyen a diáklétszám? Fenyegeti-e ezeket az intézményeket a bezárás veszélye az alacsony diáklétszám miatt?

Ami a magyar iskolák diáklétszámát illeti, az országos átlagnál valamivel jobb a helyzet. A gimnáziumok esetében nincs gond a diáklétszámmal Dunaszerdahelyen és Galántán. Valamivel rosszabb a helyzet Somorján, de még ez sem tarthatatlan. Érdekes módon viszont Nagymegyeren elfogytak a diákok a gimnáziumból, és itt csak a szakoktatás él meg. A két járás területén nagyon erős a magániskolákon keresztüli szakképzés. Ezért is tartom fontosnak, hogy ahol csak lehet, a megye iskoláiban is megmaradjon a magyar nyelvű képzés. Nagyon örültünk annak, hogy

a galántai Műszaki Szakközépiskolában idén újra sikerült magyar osztályt nyitni.

A megye pénzéből több oktatási intézményt sikerült felújítani, bővíteni. Mely iskolákat és mivel tudták segíteni az elmúlt három évben?

A 2016-os évben az oktatásügyben a Dunaszerdahelyi járás területén több jelentős projektet megvalósítottunk. Az Egészségügyi Szakközépiskola tetőszerkezetének és hátsó bejáratának felújítására közel 50 ezer eurót különített el a megyei önkormányzat, a középiskola fűtésrendszerének felújítását 26 500 euró értékben támogattuk. A Vidékfejlesztési Szakközépiskolában finanszíroztuk a konyha felújítását 95 000 euró értékben, a konyhai berendezés beszerzését 140 000 euróért, és felújítottuk a tornatermet 80 000 euró beruházással. A Vámbéry Ármin Gimnáziumban felújítottuk a tornatermet 80 000 euró értékben, és biztosítottuk a belső villanyvezeték részleges cseréjét 48 700 euróért. Még további két iskolában történt modernizálás megyei költségvetésből, az Építészeti Szakközépiskola tetőszerkezetének felújítására 25 000 eurót, a Műszaki Szakközépiskola ablak- és padlócsereje 15 872 eurót adott a megye. Nagymegyeren a Kereskedelmi Akadémia épületén kicseréltük az ablakokat és szigeteltük az épületet, a somorjai Štefánik Gimnáziumban pe-

dig a higiéniai helyiségeket újítottunk fel 50 000 euróért.

A Galántai járásban a Galántai Gimnázium épületegyüttese felújításának folytatását emelném ki elsőként: 62 ezer euró ráfordításával a tető újraszigetelését finanszíroztuk. Az ablakok cseréjére ebben az évben 70 ezer eurót költöttünk. A fűtésrendszer felújítására pedig még az idei év decemberéig sor kerül. Ennek összértéke a tervek szerint 75 ezer euró lesz. A galántai Kereskedelmi és Szolgáltató Szakközépiskola épületének rekonstrukciójára és berendezésére 80 000 eurót költött a megye. A szülők is láthatják, középiskoláinkról igyekszünk a lehető legnagyobb mértékben gondoskodni. Politikai elkötelezettségünk is ezt diktálja, de ezen felül mindezt én és képviselőtársaim is erkölcsi kötelességünknek tartjuk.

A megyei szintű úthálózat egy részét sikerült teljes mértékben felújítani. Mely szakaszokat sikerült felújítani és melyek felújítása várható még ez évben?

Amit az emberek többsége leginkább megtapasztal a megye tevékenységéből, az a közutak állapota. Állaguk minden közlekedő számára fontos, felújításuk a látványos fejlesztések közé tartozik. Elmondhatom, hogy a megye költségvetéséből közutjainkra 2016-ban a magyarok lakta vidékeinken fordítottunk a legtöbbet. A Galántai járásban első-

sorban a legrosszabb állapotban lévő útszakaszok javítását kezdeményeztük: először a Királyrév és Násdzeg közötti, majd az Alsószelei és Taksony közötti út megrongált, már-már életveszélyes szakaszainak felújítását végeztettük el. Az útburkolat teljes felújítására a fagyok megszűnte után, tavasszal kerül majd sor, az utak új aszfaltszőnyeget kapnak. De tavaly megújult a Vezekényt átsze-

lő főút felülete is. Ide sorolom még a feketenyéki, a Bős előtti és utáni, valamint a hodosi hidak rekonstrukcióit is, amit a megyéhez tartozó Nagyszombati Útkarbantartó Vállalat végzett el saját forrásból. A Dunaszerdahelyi járásban a Csiliznyárad és Csilizpatas közötti út felújítására került sor, több mint 600 000 euró értékben.

Nagyszombat megye eladta a galántai és a dunaszerdahelyi kórházat. Akkor többen támadták a döntést. Miért volt szükség az egészségügyi intézmények magánkézbe adására? Mi változott azóta az intézményekben?

Az eladásra azért került sor, mert a kórházak, elsősorban a dunaszerdahelyi, jelentős adósságot halmozott fel. Ily módon a szükséges fejlesztéseket a két kórház és a megye nem tudta elvégezni. A versenytárgyalás során kikiáltott győztes, a Svet zdravia részvénytársaság a szerződésben foglaltaknak megfelelően folyamatosan újítja fel a kórházak épületét, példaértékűen megőrizték az eddigi kétnyelvűséget is. A jelenlegi gondok leginkább a hiányzó nővérek számában mutatkoznak meg. A megye hatáskörébe tartoznak még a járások szociális intézményei is. Az ország többi járásához képest ezekből a Dunaszerdahelyi járásban található a legtöbb. 2016-ban minden

egy intézményben történt fejlesztés. Felbáron 20 300 euró jutott bútor, munkaruha és számítástechnikai eszközök vásárlására, a bejárat előtti tetőterasz javítására, valamint 18 000 euróért elektronikus tűzjelzőt szereltettünk fel. Pozsonyepérsen 15 500 euróért csatornájavitást és padlócsere-t végeztünk, ablakcsere-re és hőszigetelésre 50 ezer euró, akadálymentesítésre és terasz kiépítésre 27 000 euró, a higiéniai helyiségek felújítására 23 000 euró fordítottunk. Légen 15 475 euróért padlócsere-t és belső berendezéseket biztosítottunk. Medvén 53 760 euróért belső berendezést, padlócsere-t, mennyezet-javitást, festést és lépcsőtérjavitást végeztünk el. Ezen kívül 5 500 euróért kiépítettünk egy emésztőgödört, 25 000 euróért a tetőszerkezet-javitást és 21 000 euróért a higiéniai helyiségek felújítását végeztük el. Ekecsen 51 900 euróért felszerelést biztosítottunk a munkaterápiái műhelybe, kicseréltük az ablakokat, kifestettünk és a padlót is kicseréltük az étkezőben. Nagymegyeren 53 100 euróért fektettünk be, ebből megújult belső berendezés, felújítottuk a számítástechnikai eszközöket, új konyhai gépeket, munkaruhat vettünk. Itt is kicseréltük az ablakokat, megjavítottuk a mennyezetet és kifestettünk, 84 000 euróért felújítottuk a tetőszerkezetet, 12 400 euróért megjavítottuk a csatornát is.

Meg kell még említeni galántai Szociális Szolgáltatások Házának felújítását, korszerűsítését, amely az időskorúak és a szükséghelyzetben lévő gyerekek ellátásáról gondoskodik. A megye erre tavaly 110 ezer eurót biztosított. Igyekeztünknek és a megyei költségvetés év végi módosításának köszönhetően elértük, hogy rövidesen elkezdődik a kosúti Idősek Szociális Otthonának a felújítása is. Ez a régi, jól működő intézmény is megérdemli a támogatást.

Választási év van, ha mérlegelni kell, milyennek tarja az elmúlt időszakot? Mi az, amit még jó lett volna elvégezni, de nem sikerült?

Azzal kezdeném, hogy miben lehetünk volna jobbak. Nem vagyok elégedett a kerékpárutak előkészítésének és építésének hatékonyságával. Bízom benne, hogy a választási időszak végére sikerül megoldást találni a felmerült jogi és beruházási akadályokra. Alelnökként továbbá azt tapasztalom, hogy a 40 fős megyei parlamentben az MKP 12 képviselője jelentős erőt képvisel. Felelősségteljes, jó munkát végeznek, igényeinket alapos véleményezés és vita után terjesztjük a közgyűlés elé. Ha nincs ez az erő és összefogás, az eddigi eredmények töredékét sem tudtuk volna elérni. Fontosnak tartom azt a konstruktív együttműködést, amelyet az egyenlőség elve alapján alakítottunk ki a megyei önkormányzatot alkotó többi párt képviselőivel régióink fejlődése érdekében. A novemberi megyei választások, ahogy az eddigi is, most is nagyon fontosak lesznek magyarok lakta régióink fejlődése szempontjából. Sok-sok évre meghatározzák majd vidékünk jövőjét. Véleményem szerint csak erős megyei képvisellel tehetünk szülőföldünk fejlődése érdekében.

A megyei választások szabályai változnak. Egyfordulós lesz az elnökválasztás. A következő ciklust pedig 5 évesre tervezik a parlamenti képviselők, hogy a helyhatósági és megyei választást egyszerre lehessen megtartani. Mi erről a véleménye?

A választások összevonásában látok logikát. Az egykörös választás a Nagyszombati és Nyitrai megyében esélyt ad egy magyar jelölt sikerére is. Nagy kérdés: tudunk-e vele élni.

Neszmeri Tünde
Képek: Nagyszombat megye

Besztercebánya megyében minden tekintetben ez a leggyengébb ciklus

Csúsz Péter a Losonci járás színeiben tagja Besztercebánya megye közgyűlésének. Mióta létezik a megyerendszer, minden megbízatási időszakban bizalmat szavaztak neki a választók. Tapasztalatairól is kérdeztük.

- Ön immár 16. éve tevékenykedik MKP-s megyei képviselőként. Az előző választási ciklusokkal összehasonlítva milyennek látja a jelenlegi megbízatási időszakot?

- Ebben a választási időszakban a 49 fős megyei képviselő-testületünkben 3 frakció működik. Azok között az Irány-Szociáldemokráciának (Smer-SD) 29, a Magyar Közösség Pártjának (MKP) pedig 5 tagú saját frakciója van, a harmadik frakciót pedig a független képviselőknél kívül azok a kollégák alkotják, akik más további pártok képviselőként egyenként jutottak be a megyei önkormányzatba, ketten pedig nem tagjai egyetlen csoportosulásnak sem. Képviselőként átéltem olyan időszakot is, amikor az MKP-frakció megyei szinten nagyon jól együtt tudott működni a Smer-SD-vel, illetve az e párt színeiben megválasztott megyefőnökkel. Ezt a választási időszakot összehasonlítva az előző hárommal, állíthatom, hogy megyénkben minden tekintetben ez a leggyengébb ciklus.

- Az egyes frakciók hogyan tudnak együttműködni Marian Kotlebával, a szélsőséges nézeteiről ismert Mi Szlovákiáért Néppárt színeiben megválasztott megyefőnökkel? Kotleba hajlandó-e a frakciókkal történő egyeztetésekre, kompromisszumokra, politikai alkukra?

- Másmilyennek képzeltük el ezt a választási időszakot. Annak elején úgy gondoltuk, hogy az uniós pályázatok terén a továbbiakban is majd a korábbiakhoz hasonló sikereket érünk el. Sajnos, megyei önkormányzatunk a

végéhez közeledő ciklusban nem használta ki az uniós támogatások nyújtotta páratlan lehetőségeket. Kotleba elnök úr ugyanis nem volt hajlandó elfogadni az uniós támogatásokat, illetve az előző elnök, a smeres Vladimír Maňka idején elnyert támogatásokkal kapcsolatos szerződéseket sem írta alá. Mivel emiatt a magatartása miatt megyénk több millió eurótól esett el, fenntartásaink vannak vele szemben, nehéz így látványos beruházásokról beszélni.

- Köztudott, hogy a megye által „feketén” alkalmazott dolgozók miatt, már ha Kotleba akarná, akkor sem igényelhetne uniós támogatásokat...

- Így igaz, emiatt megyénk feketelistára került, azaz kizártak minket a lehetséges pályázók sorából. A megye korábban benyújtott egy keresetet, amelyben cáfolja a munkafelügyelőség állításait. Az illetékes bíróság első fokon jóváhagyta a döntést, fellebbeztünk a Legfelsőbb Bírósághoz. Még ki sem tűzték az újabb tárgyalás időpontját, tehát hosszadalmas folyamat várható. Amíg pereskedünk, addig le sem kerülhetünk a feketelistáról, tehát ebben a választási időszakban már biztosan nem igényelhetünk uniós támogatást.

- Uniós támogatások hiányában történtek-e jelentősebb fejlesztések Besztercebánya megyében, illetve arányosan jutott-e a pénzeszközökből a magyarlakta járásokba?

- Nos, uniós támogatások nélkül, csak saját anyagi forrásokra hagyatkozva nagyon nehéz előbbre lépni. A megyefőnök és a frakciók között arról szóló

megállapodás született, hogy a beruházásra szánt saját pénzeszközeink javát útfelújításokra költjük. Ez az összeg azonban csak elenyésző hányada annak a pénznek, amit uniós támogatásként igényelhetünk, illetve kaphattunk volna. Egy korábbi egyezség értelmében az útfelújításokra költendő összeget a lakosság száma és az út-kilométerek szerint arányosan osztjuk el az egyes járások között. Tehát megyei szinten érvényesül az arányosság elve, járási szinten pedig az egyes járások képviselőinek egymás között kell megállapodniuk arról, hogy az adott évben az adott járásban éppen melyik útszakaszokat részesítik előnyben. A megye magyar lakossága szempontjából sajnálatos, hogy csak a Rimaszombati járásban vannak ugyanannyian (hárman) az MKP-s megyei képviselők, mint a szlovák kollégáik. Például a Losonci járásban én vagyok az egyedüli MKP-s megyei képviselő, négy másik kollégával kell a kompromisszumot keresni,

ami nem lehetetlen, de nem is könnyű. Az előző évre betervezett útfelújítások javarésze már befejeződött, néhány még idén is folytatódik. Az áprilisi testületi ülésünkön pedig majd megvitatjuk, hogy egy-egy járásban ez évben még melyik további másod- és harmadrendű utakat korszerűsítjük.

- Jutott-e pénz a megye fennhatósága alá tartozó oktatási és kulturális intézmények, valamint az egészségügyi és szociális létesítmények felújítására, állagjavítására, fejlesztésére?

- Megyei költségvetésünk csak a legfontosabb felújításokra, mondjuk egy-két tetőszerkezet javítására szánt, saját forrásból származó összegeket tartalmazza. Komplex ingatlan felújításokra nem került sor, pedig egy-két intézményre már jócskán ráférne. Az egészségügyi létesítményeket megyénkben immár tizenöt éve nem nyereségorientált szervezetek működtetik, csupán az érintett épületek tartoznak megyei tulajdonba. Azok kapcsán az a legnagyobb gondunk, hogy a húsz éve üresen álló rimaszombati és garamszentkereszti kórházak B-pavilonjai eladásának tavalyi megszavazása után sem lettek megkötve a szerződések az üzemeltetőikkel, akik vállalták a befejezésüket. Ezzel kapcsolatban interpellációra is sor került, de eddig Kotleba elnök úrtól még nem kaptuk meg az ügygel kapcsolatos választ. Gyanítjuk, hogy valamiféle jogi háttérű probléma merülhetett fel, amiről korábban nem tudtunk.

- Korábbi hírek szerint a megyeelnök az év végén nem írta alá az idei költségvetést, amit újra kellett tárgyalni.

Jelenleg hol tart ez a folyamat?

- Először decemberben tárgyaltunk a 2017-es évi megyei költségvetésről. Akkor a beiktatott módosítások miatt azt nem írta alá a megyeelnök. Majd a pénzügyi bizottság smeres elnöke átdolgozta a költségvetési javaslatot, amelyet nemrég megszavaztunk. Ennek ellenére azt Kotleba vélhetően majd nem írja alá, ezért az április 13-ai testületi ülésünkön harmadszor is tárgyalnunk kell az idei költségvetésről. Hosszadalmas ez a huzavona...

- Melyek azok a legsürgősebb teendők, amelyeket a megyei választásokig hátralevő alig háromnegyed év alatt okvetlenül el kell végezniük?

- Mindenképpen prioritásunknak tartjuk az említett, egyre rosszabb állagú kórházi pavilonok mielőbbi eladását, várjuk az elnök ezzel kapcsolatos válaszlevelét. Megemlíteném a magyar tannyelvű iskoláink első osztályainak nyitására minden évben lefolytatott küzdelmeinket – minden tőlünk telhetőt elkövetünk azért, hogy a magyarul tanulni akaró gyermekek lehetőségei ne szűküljenek, s a füleki, rimaszombati és tornaljai gimnáziumokban, a losonci pedagógiai és építészeti szakközépiskolákban, valamint a rimaszombati szaktanintézetekben újabb és újabb első osztályok megnyitásának is köszönhetően megmaradjon ez a lehetőség.

- A közelgő megyei választások kapcsán körvonalazódik-e már valamiféle együttműködési szándék a régióban működő pártok között?

- A pártok közti együttműködési szán-

dék még nagyon kezdeti szinten van, konkrétumokról nem tudok beszámolni. Eközben már hat-hét esetleges megyeelnök-jelölről hallottam. Sokan afféle „hurra-optimista” módon azt gondolják, hogy az egyfordulósá tett megyei választások során nagyobb eséllyel válhatnak majd megyefőnökké, mint ahogy arra korábban a kétfordulósánál kerülhetett volna sor. Szerintem ez csöppet sem jó taktika, mert túl sok jelölt esetében nem fogunk tudni megyeelnököt váltani.

- Akad-e olyan elnökjelölt, aki mögé Kotleba ellenében a magyar és a szlovák választók is felsorakoznának?

- Megfelelő független ellenjelölt lenne, csak az a kérdés, hogy az elnökváltásra vágyó pártok közül majd hányan hajlandóak mögé állni. Ma még azt sem tudjuk, hogy a Smer-SD állít-e saját soraiból elnökjelöltet, vagy hajlandó lesz-e besorakozni egy közös jelölt mögé. Mindenképpen független, nem pedig pártpolitikai ellenjelölt kellene, mert ellenkező esetben előfordulhatna, hogy a kormánypárt és az ellenzék hívei nem támogatnák egymás elnökjelöltjét, s győzne a nevető harmadik.

- Annak idején a magyarok ellenében született meg a döntés, hogy a megyei választások kétfordulósak legyenek, most Kotleba miatt tették ismét egyfordulósá. Ön szerint megyéjükben előnyt jelent-e az egyfordulós rendszer, illetve hogyan vélekedik arról, hogy 2022-től egyazon időben tartják majd a megyei és a helyhatósági választásokat?

- Besztercebánya megyében, ahol mi csak 10 százalékon vagyunk, hátrányt jelent a megyei választások egyfordulósá válása. Ellenben például Nagyszombat vagy Nyitra megyében óriási előnnyel járhat ez a módosítás. Esetünkben ennél a változtatásnál sokkal lényegesebb az, hogy megtaláljuk azt az ideális elnökjelöltet, aki mögé az elnökváltás és a pozitív változás érdekében majd minél többen szívesen sorakoznak be. Szerintem megyénk számára az említett kétféle szavazás egyidőben való megtartása a magyar választók részvételi arányának a szempontjából sem jelent majd előnyt. Sőt, attól tartok, hogy inkább az is majd további hátrányt jelent.

Nagy Miskó Ildikó

Beszélgetés Rigó Lászlóval,
Rimaszombat alpolgármesterével, megyei képviselővel

Fontos, hogy a döntéshozatalban legyen valaki a régióból

Rigó László a Besztercebányai Megyei Önkormányzatnál a régiófejlesztési szakbizottságban találta meg a helyét. Nagy lelkesedéssel beszél a megyében kifejtett tevékenységről, örül, ha közös megbeszélés alapján a képviselői frakciójukban képviselőtársai, esetleg ő maga terjeszthet elő egy-egy elképzelést. S nagyon ösztönzőleg hat rá, ha kollégáit, ahogy ő fogalmaz: a nem magyar anyanyelvű társait is meg tudja győzni a déli régió fejlődésének a fontosságáról, egy-egy jó gondolat megtámogatásáról. Állítja, bizonyos dolgokban még Marian Kotleba megyeelnökkel is közös nevezőre lehet jutni. A jövőre nézve is sok terve van.

Jelenleg milyen összetételben folyik a munka a Besztercebányai Megyei Önkormányzatban?

Mindenképpen nagyon fontosnak tartom, hogy milyen összetételben dolgozik egy képviselő-testület. Sokszor

egyeztetnünk kell, hogy megfelelő érdekképviselést tudjunk nyújtani. Tudni kell, hogy a 49 tagú Besztercebányai Megyei Önkormányzatban 27 fős Smer-KDH koalíció rendelkezik a többséggel, ami olyan képviselői arány, hogy sok esetben nehéz leszavazni. A Magyar Kö-

zösség Pártja 5 képviselővel van jelen. Képviselői frakciónkat már a második testületi ülésen megalakítottuk, Csús Péter az elnökünk Losoncra, további tagok még Jámbor László Nagykürtösről, Rimaszombatból pedig Juhász Péterrel és Auxt Ferencsel hárman képviseljük a régiót. Šimko József, Rimaszombat polgármestere független képviselőként tevékenykedik. S van még további két megyei képviselő a járásból a Smer színeiben, Pavel Struhár és Michal Bagačka. Nem mindig tudunk velük zöld ágra vergődni, mert a járás északi oldalán más célkitűzéseik vannak, de igyekszünk olyan egyezséget kötni, ami a járásunknak elfogadható, és segíti az elmaradott régióinkat.

Mennyiben könnyíti vagy nehezíti a megyei képviselői munkáját, hogy egyben Rimaszombat város alpolgármestere is?

Mindenképpen könnyebb így információhoz jutni. Először mindig a szakbizottságoknak terjesztik be a javaslatokat. S úgy gondolom, hogy az információszerezés az egyik legfontosabb dolog napjainkban. Nagyon sok hasznos információt tudok kamatoztatni a városban, amit pl. a régiófejlesztési szakbizottságban terjesztenek elő. Nemcsak a beruházások területén, hanem a határon átnyúló kapcsolatok terén is hatékony munkát tudok így kifejtetni. Több javaslatot is beterjesztettem, amely minden alkalommal sikeresek volt, s a nem a mi anyanyelvűnket beszélő kollégák is pozitívan értékelték.

A munkához nyilván az is fontos, hogy milyen a megyeelnök. Marián Kotleba személyét tekintve megoszlanak a vélemények. Megyei képviselőként hogyan értékeli vele az együttműködést?

Tudatosítani kell, hogy vannak politikai képviselők, melyek pillanatnyilag Kotleba elnök urat teljesen ignorálják, ahogy mint parlamenti pártot is. Ezt nem tartom minden esetben elfogadhatónak, mert egy demokratikusan megválasztott megyei elnök szerintem – pártállásától függetlenül – ugyanolyan jogkörökkel van felruházva, mint bármelyik más. Amikor Fico kormányelnök úr nem hívja őt meg a találkozókra, ezt mindenképpen elmarasztalandónak tartom. S itt nem arról van szó, hogy szeretek vagy nem szeretek valakit, egy megyei elnököt, hanem arról, hogy demokratikusan volt megválasztva ebbe a tisztségbe.

Sajnos azt is el kell mondani, hogy Kotlebának sok mindenben igaza van. Nagyon kritizálja a mostani kormányt – ami érthető – a sok zűrös ügye miatt, pl. legutóbb a villanyáram ára vagy az útépitések során felmerülő korrupciók tekintetében. Személyesen is tárgyaltunk, már többször is, járt városunkban is. Viszont vannak olyan dolgok, amelyekkel nem igazán tudok azonosulni, annak ellenére sem, hogy a retorikája az én szerény meglátásom szerint mára sokat csiszolódott.

Melyek azok a dolgok, melyekben nem ért egyet Kotlebával?

Nem tudok vele egyetérteni a szlovák nemzeti felkelésről vallott nézetévé, amit ő végképp nem ismer el. Én úgy gondolom, hogy ez egy olyan történelmi tény, ami ugyanúgy fontos nemcsak a hazai, de a külhoni szlovákoknak is. A történelmet nem lehet letagadni. Ugyanígy nem értek vele egyet a bizonyos fokú rasszizmusával, amit a roma kisebbség iránt tanúsít, azzal, hogy sokszor szélsőséges, udvariatlan jelzőkkel illeti őket. Mert mindenképpen különbséget kellene tenni azon roma polgárok közt, akik rendes körülmények között élnek, igyekeznek becsületesen dolgozni, és olyan életszínvonalat és életkörülményeket biztosítani maguk és családjuk számára, amivel egyértelműen tudják biztosítani a szocializálódásukat.

Kotlebának voltak-e már magyarellen-es megnyilvánulásai?

Határozottan kijelenthetem, hogy nem voltak. Azt nem tudom, hogy szereti-e vagy nem a magyarokat, de ebben a választási ciklusban nyilvánosan a magyarokra még nem tett sértő kijelentést. Polgármesterünk igyekszik neki tanácsokat adni, amit persze nem mindig fogad meg, de meggyőződésem, hogy megfontolja őket. Viszont több olyan megegyezés is született, ami a régiónk felemelkedését szolgálja.

A megyei hatáskörbe többek között az egészségügy, a középiskolák és némely úthálózat tartozik. Melyek azok a konkrét eredmények, amelyeket ebben a választási ciklusban sikerült elérni?

Azt gondoljuk, hogy a legfontosabb az egészség, ezért a kórházaink helyzete az elsődleges. Az egyik legnagyobb sikerünknek tartom, hogy több mint húsz esztendő után elértük a rimaszombati kórház B pavilonja sorsának a rendezését. Nagyon örülök, hogy megegyezés született, még akkor is, ha ez eléggé kacifántos volt, de végül 2 tartózkodás mellett 46 képviselő megszavazta, hogy a Penta egyik mellékágával, a Svet zdravia magáncéggel megegyezzünk egy 725 ezer eurós pénzügyben, amelyért a tulajdonába kerül a pavilon. A javaslatot nekem volt szerencsém előterjeszteni. Ezen összegért kerül a tulajdonába a pavilon, azzal, hogy 2020-ig 6,4 millió eurót befektet, s felújítja az épületet. Ez lehet az alapfeltétele annak, hogy kb. 100-120 ezer lakos számára ebben a régióban magasabb szintű egészségügyi ellátást tudjanak biztosítani. Drukkolok a beruházónak, hogy sikerüljenek az elképzelései.

A másik dolog, amit nagyon fontosnak tartok: az oktatásügy. Nemcsak azért, mert 30 esztendeig szakközépiskolában dolgoztam, hanem azért, mert az oktatás helyzet olyan mérce, amely az adott társadalom fejlettségi fokát is elárulja. A megye fenntartása alatt működnek a gimnáziumok, a kereskedelmi akadémiák, a szakközépiskolák. Mindig nagy a harc, mert a megye elnöke minden áron előnyben szeretné részesíteni a szakközépiskolákat. Van ennek bizonyos fajta logikája, de azt mindenképpen tudatosítani kell, hogy sok esetben a szülő és a diák a kereskedelmi vagy a gimnáziumi továbbtanulás mellett dönt. És nem

igazán tartanám etikusnak, ha ezeket a döntéseket szigorú korlátok közé szorítanánk. A gyereklétszám csökken, ez tény. Azonban több javaslatot is benyújtottunk képviselőtársaimmal, amit végül a kollégák megszavaztak, és így sikerült megtartanunk és megmentenünk olyan középiskolai intézményeket is, amelyeket a megszűnés veszélye fenyegette.

Ugyanígy sikerként könyvelhetjük el, még akkor is, ha nem megyei fenntartású iskolákról van szó, hogy a református gimnázium osztálylétszámát meg tudtuk növelni, ugyanis a megye dönti el, hogy egy adott tanévben hány első osztályt nyithat egy-egy oktatási intézmény, legyen az állami, egyházi, esetleg magán iskola. A megye javaslata szerint a Tompa Mihály Református Gimnáziumban nem nyílhatott volna első osztály a négyéves tagozaton, de az MKP képviselői tudtak fordítani a helyzeten. Beterjesztettük a javaslatunkat, és sikerült a kollégákat meggyőzni, ugyanezt alkalmaztuk a dunaszerdahelyi Magán Szakközépiskola rimaszombati kihelyezett részlegére, amit a hotelakadémia néven ismerünk.

A Kereskedelmi Akadémiánál is kétséges volt a magyar osztály megnyitásának a kérdése?

Igen, de eddig sikerült a magyar tagozatot megtartani. Tudni kell viszont – s ez minden kritika vagy minősítés, csupán tény –, hogy régióban nagyon sok a roma tanuló, és a többségük sajnos nem jut el középiskolákba, sokszor már nagy siker az is, ha el tudják végezni az alapsiskolát. Ebből kifolyólag bajban vannak ezek a középiskolák, mert a roma tanulók ide már el sem jutnak, s ha el is jutnának, akkor sokan az utazás költségeit nem tudják vállalni. Borzasztóan magas itt a munkanélküliség, s a szülőknek nincsenek megfelelő anyagi forrásaik arra, hogy a gyermeküket utazzassák, öltöztessék, zsebpénzzel ellássák, azaz iskoláztassák.

Beszéltünk kórházról, iskolákról. Következő megyei hatáskör a második- és harmadrendű úthálózat, ezen a téren is sikerült eredményt felmutatniuk. Melyek ezek?

Kezdjük a legaktuálisabbal. Nagy sikerként könyveljük el, hogy a városon belül a Kishonti utca Tamásfalva irányába és a Jánosik út, ami egy igazán

nagy forgalmú kereszteződés, megújul. Sikeresült meggyőznünk az elnök urat is, hogy 180 ezer eurót különítsenek el rá. Igaz, feltételhez kötve kapjuk meg ezt az összeget, mégpedig, hogy mi dolgozzuk ki a projektdokumentációt, amit majd 1 euróért adunk át a megyének, mivel ők a tulajdonosok. Remélem, hogy a közbeszerzés március-áprilisban elkezdődik, s valamikor az ősz folyamán a felújítás is befejeződik.

Ne felejtjük el, hogy le lett aszfaltozva a Bartók Béla utca, s ha a járásunk területét nézzük, akkor több útszakasz is felújításra került. A megyében 13 járás van, a megyei fennhatóság alá mintegy 2 500 kilométeres másod- illetve harmadrendű útszakasz tartozik, ebből a legtöbb – 409 kilométer – a mi járásunk területén található. Nyilván minden képviselőnek a saját térsége az elsődleges. Mi a megyéhez tartozó másod- és harmadrendű utak felújítására 772 ezer eurót tudtunk kiharcolni. Alaposan odafigyeltünk, hogy melyek azok az utak, amelyek leginkább felújításra szorultak. Autóba ültünk, s megnéztük azokat az útszakaszokat, amelyek a legégetőbbek. Közös megegyezés alapján felújításra kerültek Ráho és Poltár, Rimaszombat és Meleghegy, Feled és Serke, Kövecses és Naprágy, valamint Pálfala és Bellén közötti útszakaszok. Persze tudjuk, hogy ezzel még nem oldottuk meg a közlekedési problémákat, viszont jó hír, hogy a legutóbbi, februári közgyűlési ülésen a tartalékalapból újabb 5 millió euró lett kikülönítve az úthálózatok felújítására. Azt az elvet valljuk, ez az összeg is úgy osztódjon majd el, hogy a Rimaszombati járásba kerüljön a legtöbb, hiszen, mint említettem, itt van a legtöbb megyei út.

A megye jelentős anyagi támogatástól esik el, mivel nem pályázhat európai uniós forrásokra. Hogyan sikerül ezt pótolni vagy átvészelni, illetve: mi ennek a konkrét oka?

Szomorúan kell konstatálnom, hogy a Besztercebánya megyét valóban kiktatták az uniós forrásokra pályázók köréből. Úgy gondolom, hogy itt elhamarkodott lépést hoztak a törvényhozók, akik ilyen büntetést szabtak ki. Mi is a médiából tudjuk, ennek az oka, hogy Kotleba elnök úr a megyei hivatalban feketén, tehát nem jogszerűen alkalmazott embereket. A Munkabiztonsági Felügyelet is ilyen jegyzőkönyvet

adott le a felettes szerveknek, az elnök ezzel nem értett egyet, s bíróságra adta a feljelentéseket. Ez az ügy még nincs lezárva, mert a legfelsőbb bíróság még nem döntött. Ha ez a vád megáll is, amit én se megerősíteni, se megcáfolni nem tudok, annyit hozzá szeretnék tenni: ha a megyei elnök vagy a hivatalnokok voltak a hibásak, akkor őket büntessék meg, de ne lássa ennek kárát a megyében élő mintegy 665 ezer lakos.

Többször előfordult már, hogy a megyei tulajdonban lévő utakat vagy iskolákat, hogy uniós forráshoz jussanak, átruházták tulajdonjogilag az önkormányzatra, s így a helyi önkormányzatok tudtak pályázni. Ez is egyik módja annak, hogy ne károsítsuk meg a kisebb településeket. Mi is szerettünk volna a kurinci üdülőközpontra megyei szinten is pályázni. Európai uniós forrásból szerettünk volna egy geotermális - melegvízű – furatot megvalósítani, ami előfeltétele lehetett volna egy melegvízes fedett termálfürdő megépítésének.

Milyen más tervek voltak, vannak még a tarsolyukban?

Sajnos, mint említettem, uniós forrásból megyei szinten az elképzeléseinket nem tudjuk megvalósítani. A határon átnyúló kapcsolatok terén sem haladhatunk, hisz ezekben is van uniós pénz, tehát a megye nem pályázhat. Ugyanakkor a magyar kormány ígéretet tett rá, hogy igyekszik olyan pénzforrásokat biztosítani, melyekből legalább két határátkelőhelyet megépíthető. Kijelöltük a Naprágy-Kelemér, Susa (Ózd városrésze)-Jéne vagy Rimaszécs települések közötti határátkelőket. S egyéb forrásból a Péterfala és Domaháza határrész felújítását is tervezzük. Az elképzeléseink egybevágóak a kormányfői megállapodással, amelyet Robert Fico és Orbán Viktor írtak alá még 2013-ban. Ennek értelmében 2014 és 2020 között huszonöt új közös határátkelőt fog létesíteni Szlovákia és Magyarország, a meglévő határátkelők közül többet akadálymentesítenek vagy felújítanak, valamint közös bizottságot hoznak létre a határ menti közösségi közlekedés újraindítására. Már készülnek a tervdokumentációk, megvan rá a költségvetés. A programot a magyar Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Közlekedéspolitikáért Felelős Államtitkársága koordinálja, s a magyar kormány megbízásából a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. (NIF) köt megállapo-

dásokat. A tárgyalások Putnok, Ózd, Torna és Rimaszombat város képviselőivel folyamatosak, s az utóbbi hetekben felgyorsultak. Ha megépülnek ezek a határátkelők, akkor még szorosabbra tudnánk fűzni a kapcsolatainkat Magyarországgal. Itt nem kimondottan a gazdasági célokra gondolok, hanem a kultúra, a sport és egyéb területeken való együttműködés is virágzásnak indulhat.

Besztercebánya megye elnöke, Marián Kotleba korábban összehívott egyik találkozóán már jegyzőkönyveztettem a járások elképzeléseit a határátkelők megépítéséről, az ügyvitelt pedig ránk, megyei képviselőkre bízta. Jó a kapcsolatunk Putnok város polgármesterével, Tamás Barnabással, aki egyben a Sajó-Rima EGTC-nek is elnöke és főpályázóként fel tud lépni. Tartjuk a kapcsolatot az ózdi Ríz Gáborral, Borsod-Abaúj-Zemplén megye országgyűlési képviselőjével, hogy terveinket minél hamarabb meg tudjuk valósítani. Persze ezzel nem szeretném azt mondani, hogy még ebben a választási ciklusban sikerülni fog, de meg vagyok róla győződve, hogy magyarországi partnereink mindent el fognak követni azért, hogy ezek a határátkelők megépüljenek. Mindenképpen szeretném ezt az ügyet meggyorsítani, ugyanis attól félek, hogy a szlovák kormány elaludt. Az európai uniós források tekintetében pillanatnyilag olyan 2 % körül teljesítik az anyagi támogatások merítését a

2014-2020-as ciklusból, melynek már a felénél járunk. Félek attól, nehogy úgy végezzünk, mint az előző pályázati ciklusban, amikor is 1 milliárd eurót nem tudott kimeríteni Szlovákia. Mert ez bizony befolyásolja az infrastruktúra megépítését, a munkahelyteremtést, a megfelelő életkörülmények biztosítását is. A Sajó-Rima EGTC alapszabályát viszont már megszavaztuk, így ennél a társuláznál is lesz lehetőség támogatásokat lehívni.

A kisebb programokra a civil szervezetek, önkormányzatok a megyénél pályázhatnak?

Igen, az általános érvényű rendeletben bele van foglalva, hogy a polgári társulásokat egy elkülönített pénzkeretből tudjuk támogatni. Ide novemberig lehetett benyújtani pályázatokat. Nagyon örülök neki, hogy a 2016-os esztendőben 56 pályázat volt sikeres, s nem egész 60 ezer eurót szét tudunk osztani, s ezzel is hozzá tudunk járulni a kisebb települések közösségépítő programjaihoz.

Hogy látja, milyen kondícióban van a gömör-nógrádi régió?

Sajnos, hogy a politikai csúcsvezetők nem látják reálisan a helyzetünket, s talán picit félnek is ettől a régiótól. És itt nemcsak arra gondolok, hogy itt milyen tökéletes termőföldünk van. Sajnos el kell marasztalnom a minden-

kori szlovák kormányokat, hogy ezzel a régióval nem törődnek. 2012-ben, amikor Rimaszombatban volt a kihelyezett kormányülés, a megye olyan statisztikai anyagot tett le az asztalra, amely azt is leszögezte, hogy 34,6% a munkanélküliségi ráta a Rimaszombati járásban. Ez mostanra kb. 26% -ra csökkent, de még mindig itt a legmagasabb az országban. A csökkenéshez azonban nem a kormány tett fenomenális cselekedetei vezettek, hanem az, hogy az aktívációs munkában részt vevőket kiiktatták a rendszerből. Ők továbbra is munkanélküliek, csak nem szerepelnek a nyilvántartásokban, de a statisztikai adatot ezen az úton nagyon is megjavították. Úgy gondolom, ez nem megoldás.

Nem tudom, miért történik, hogy a szlovák kormány ide nem irányít befektetőket, hogy ennek politikai vagy pedig nemzetiségi okai vannak-e... S ha ehhez még hozzákapsoljuk az R2-es út megépítésének a késleltetését, akkor a helyzet mindenképpen elgondolkodtató. 2007-ben már volt olyan határozata a kormánynak – akkor Tiszolcon tartották a kihelyezett kormányülést –, amely feladatul adta a közlekedésügyi miniszternek, hogy az R2-es út Zólyomtól Kassáig 2012. december 31-ig valósuljon meg. Öt év telt el azóta. Semmi nem történt. Az új cselekvési tervben pedig már az szerepel, hogy 2019 júniusának végéig az R2-es projektdokumentációját kell elkészíteni. Ideje lenne, hogy a kormány tagjai tudatosítsák, mi is

ugyanolyan adófizető polgárai vagyunk ennek az államnak, s mi is jobb szociális és anyagi körülményeket érdemlünk!

Ősszel újra megyei választások lesznek. Mik a kilátások?

Nem egyszerű ez a munka, pláne akkor nem, ha becsületesen akarunk felkészülni minden testületi ülésre. Az alapszabály értelmében minden két hónapban kellene megyei ülésnek lennie. A múlt választási ciklusban volt olyan esztendő, ahol ez betartásra is került, tehát egy esztendőben 6 megyei parlamenti ülés volt. Most februárban már a 39. ülést tartottuk. Mindez abból adódik, hogy nagy gyakorisággal fordul elő, hogy a többség hoz egy határozatot, amit az elnök nem ír alá, így 30 napon belül soron kívüli ülést kénytelen összehívni a megyei elnök úr. Ettől eltekintve érdekes a megyében végzett munka, igaz, sok odafigyelést kíván. Ha saját magamat kellene értékelnem, annyit tudnék elmondani, hogy még nem értem el azokat a célokat, amiket megfogalmaztam magamnak. Ehhez az is hozzájárult, hogy nincs nagyobb képviselői frakciónk. Nem zárom ki, talán ezért vagyunk ilyen az áldatlan állapotban, hogy nincs megfelelő infrastruktúránk, visszafejlődött a mezőgazdaságunk – nekem ez is egy titkos vágyam volt, hogy ezt újra felélesszük. Továbbra is nagyon fontosnak tartom az anyanyelvi oktatás megtartását. Mert egy sorscsapás, hogy a magyarság fogy. A választópolgároknak tudatosítani kell, hogy az érdekképviselő – mind önkormányzati, mind megyei és parlamenti szinten – alapvető és létfontosságú kérdés. Nagyon fontos, hogy a döntéshozó szerveknél legyen ott valaki helyből, aki szívügyének tartja ezen elmaradott régió felemelkedését. Sokszor azok az állampolgárok, akik nem a mi anyanyelvünket beszélnek, elfelejtik azt, hogyha az itt élő magyar embernek jobb sorsa van, akkor a romáknak és a szlovákoknak is jobb sorsa lesz, s ez viszont is érvényes. Úgy érzem, a becsületesen elvégzett munka előbb vagy utóbb meg kell hogy hozza a gyümölcsét, ezért úgy meggyőződés, hogy érdemes dolgozni és harcolni régióinkért, hisz ez lehet az az út és az az előfeltétel, hogy a jövő nemzedéknek jobb sorsot tudjunk biztosítani minden tekintetben.

Homoly Erzsó

Megyei választások előtt – I.

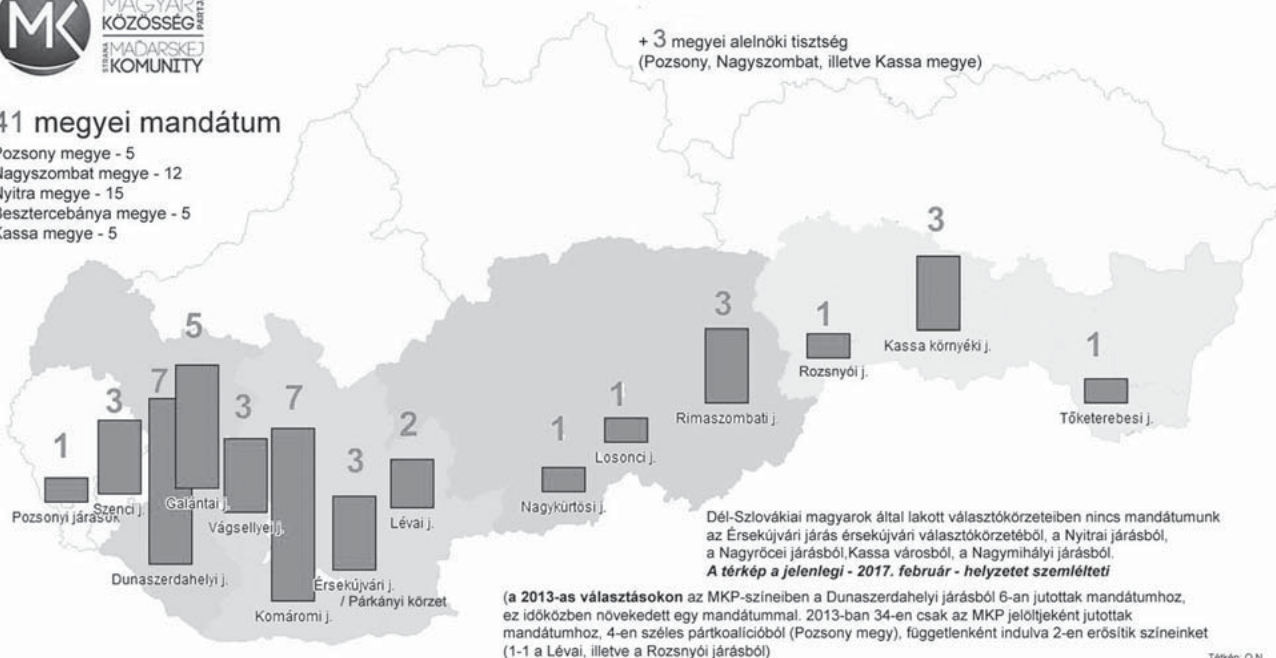
2017 végén ötödször tartanak megyei választásokat Szlovákiában. A társadalomban ez idő alatt – sajnos – nem igazán tudatosult, milyen szerepet játszanak a közigazgatási rendszerben a megyék, így ezek választott testületeinek, a közgyűlések képviselőinek szerepe sem. Ríportjaink és interjúink részletesebb betekintést kínálnak a megyék feladatköreibe, a megyei hatóságok és választott testületek munkavégzésének feltételeibe, rávilágítva arra is, miért fontos az egyes megyékbe besorolt minden kisebb régióknak a közvetlen képviselő, tehát az érintett közösségek aktív részvétele a megyei választásokon.

Lapunk sorozatot indít, melyben a dél-szlovákiai magyar lakta régiók legutóbbi megyei választási eredményeit összegezi, az érintett területen legtöbb szavazatot szerzett pártok szemszögéből és sorrendjében. Elsőként a vegyesen lakott területeken legtöbb szavazatot szerző politikai tömörülés, a Magyar Közösség Pártjának az eredményeit idézzük fel. Következő számunkban részletesen foglalkozunk a Most-Híd eredményeivel és a legerősebb szlovák pártok mutatóira is kitérünk.

41 megyei mandátum

Pozsony megye - 5
Nagyszombat megye - 12
Nyitra megye - 15
Besztercebánya megye - 5
Kassa megye - 5

Nyolc megye – öt magyar jelenléttel:

Megyeszékhely	Lakos (2011)	Magyar (2011)	%	Megyei parlament	Ebből MKP	Magyar választókörzetek
Pozsony	602 436	23 888	3,97%	44	4 (9,1%)	Pozsony (2), Szenci járás (3)
Nagyszombat	554 741	120 784	21,77%	40	12 (30%)	Dunaszerdahely, Galánta
Nyitra	689 867	169 460	24,56%	54	15 (27,8%)	Komárom, Léva, Nyitra, Érsekújvár, Párkány, Vágsellye
Besztercebánya	660 563	67 596	10,23%	49	5 (10,2%)	Losonc, Nagyrőcei, Rimaszombati, Nagykürtösi
Kassa	791 723	74 743	9,44%	57	5 (8,8%)	Kassa (3), Kassa-vidék, Rozsnyó, Nagymihály, Tóketerebesi
Trencsén	594 328	797	0,13%	45	0	-
Zsolna	688 851	553	0,08%	57	0	-
Eperjes	814 527	646	0,08%	62	0	-
Összesen	5 397 036	458 467	8,5%	408	41 (10%)	

A táblázatból kitérünk, hogy az MKP-képviselők aránya a megyei önkormányzatokban összességében meghaladja a felvidéki magyarok arányát, **az erős képviselő kifejezés használata megalapozott.**

A legutóbbi két megyei választáson már a megosztott politikai képviselő dilemmájával szembesült a felvidéki magyarság. A különböző választások során a megyei választások azok, melyekben az MKP ebben a helyzetben leginkább helyt állt (2009-ben, a még frissen alakult Most-Híd csak 1, 2013-ban pedig 10 magyar képviselőt juttatott a megyei parlamentekbe – szemben az MKP 40–40-es eredményével). Ez nem jelenti azt, hogy megyei szinten nincsenek tartalékaink, ezt nagyon jól mutatja a következő (a Kerekasztal által megrajzolt) térkép is, mely közvetlenül a 2013-as megyei választás után készült:

A választás a megyéken belül választóközreketre bontva történik. A választóközreketek többnyire a járásokra épülnek, de nem kizárólagosan. Magyar szempontból legmarkánsabb eltérés az Érsekújvári járás két körzetre (Érsekújvári és Párkányi) való osztása, valamint a Szenci járás egymandátumos választóközreketre történt tagolása.

Visszatekintés a 2009-es és 2013-as választásokra

Valamennyi magyarok által lakott választóközretekre visszapillantunk, összehasonlítjuk az eredményeket, ugyanakkor az ideai esélyeket is láttatjuk.

Változást hozhat a felvidéki magyarságnak a rendszerváltozás óta folyamatosan fogyatkozása és a szlovák belpolitika alakulása is. Kérdés az is, mennyire befolyásolja a megyei választásokat a szlovák belpolitika változása, köztük a tavalyi kormányalakítás, a KDH parlamentből való kiszorulása, vagy az, hogy az egykori szlovák jobboldali vezető SDKÚ „kiírta” magát ebből a szerepből...

Pozsony megye

Pozsonyban a 2011-es népszámlálás szerint 14 119 magyar él (3,43%), a **Szenci járásban** 9 134 (14,47%). Ezt tudatosítva egyértelmű, hogy a megyei választásokon az MKP csak koalícióban indulva lehet eredményes. Ez az előző választásokon is kiválóan működött (SDKÚ-DS, SZ, OKS, MKP, SaS, MOST-HÍD, KDH). A siker kulcsa itt nyilvánvalóan a koalíciókötésben, és a koalíciós tárgyalásokon kiharcolt pozícióban keresendő.

A táblázatokban fejlécében használt jelzések:

- **Választó – Választásra jogosultak száma a választóközretekben**
- Részt vett – Választáson részt vett polgárok száma
- % – Választási részvétel
- Képv. hely – Az adott választóközretekben mennyien jutnak a megyei önkormányzatba
- Min. szav – A mandátumhoz jutott képviselők szavazatai közül a legkevesebb
- MKP-jelölt – MKP-s jelöltek száma a választóközretekben
- MKP-mand – MKP-s megyei mandátum a választóközretekben

**POZSONY II. és III. választókerületének
statisztikái**

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Minim. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.
II. 84 396	18 095	21,44	6	4 381	1	1	81 354	16 102	19,79	6	4 032	1	1
III. 19 219	3 831	19,93	2	1 402	0	0	18 375	3 450	18,77	2	836	3	1

2013-ban **Schwartz Zsuzsa** a II. körzetben a 3. legjobb (43. jelölt közül) eredménnyel, 6 088 szavazattal lett megyei képviselő. A Most-Hídból Pozsonyban 3-an szereztek mandátumot.

SZENCI JÁRÁS

A járásból a 4 egymandátumos választókerület győztesei jutnak a megyei önkormányzatba.

- Szenc város (15-ös körzet), a 17 050 lakosból 2 467 a magyar (14,47%)
- Szenci járás - 16-os körzet, a 14 745 lakosból 3 393 a magyar (23,01%). A következő magyar falvak tartoznak ide: Boldogfa, Nagyborsa, Hegysúr, Szigetmajor, Egyházfa, Dunasápújfalu, Réte, Zonctorony, Magyarbél.
- Szenci járás – 17-es körzet, a 18 451 lakosból 750 a magyar (4,06%). Éberhárd tartozik ide.
- Szenci járás – 18-as körzet, a 16 019 lakosból 2 524 magyar (16,33). Ide tartoznak: Gútor, Szemet, Fél, Vök

A koalíciós egyezség szerint az MKP jelöltje indult a 15-ös, 16-os és 18-as körzetben. Az eredmények:

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
15: 14 452	2 907	20,11	16: 1	1 137	1	1	13 658	2 368	17,33	1	641	1	1
12 817	2 722	21,23	18: 14	1 366	1	1	11 738	2 323	19,79	1	826	1	1
605 3 082	21,10		1	1 059	1	1	12 041	2 714	22,53	1	555	1	1

2013-ban (ahogy 2009-ben is) a 15-ös körzetben, Szencen **Németh Gabriella** győzött (6 ellenfele volt), a 16-os körzetben **Gujber László** (4-en indultak), a 18-asban pedig **Pomichal István** (6 jelölt közül). Ez azt is jelenti, hogy a **14,47%-os Szenci járás megyei képviselőinek 75%-át az MKP adta/adja!**

Nagyszombat megye

DUNASZERDAHELYI járás és választókerület – 116 492 lakos, 87 349 magyar (74,98%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
99 694	21 892	21,97%	8	8 002	8	6	96 820	18 527	19,13	8	5 637	8	8

2013-ban az MKP-ból megyei mandátumhoz jutottak: **Bárdos Gábor** (2. hely – 8 614 szavazat), **Hájos Zoltán** (3. – 8 565), **Bacsó László** (4. – 8 507), **Menyhárt József** (5. – 8 238), **Kvarda József** (6. – 8 177), **Fenes Iván** (8. – 8 002).

A Most-Hídból ez Nagy Józsefnek (1. – 8 794) és Érsek Árpádnak (7. - 8 007) sikerült. Érsek miniszteri kinevezését követően az MKP-s **Miklós László** (9. – 7 665) jutott a megyei önkormányzatba. A 32-fős jelöltlistán az MKP és a Most-Híd jelöltjeit más párt jelölte vagy függetlenként induló nem tudta megelőzni. Az MKP-s Polák László 6 282 szavazattal a 11. lett, öt Most-Hidas jelöltet megelőzve.

GALÁNTAI járás és választókerület – 93 594 lakos, 32 793 magyar (35,04%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
80 509	14 438	17,93%	7	3 050	6	5	79 337	17 327	21,83	7	3 604	7	3

2013-ban a az MKP nem indított „teljes” számú jelöltlistát, a 7 megszerezhető helyre csak 6 jelöltet indított, közülük **Berényi József** (1. – 4 671), **Forró Krisztián** (2. – 3 698), **Biró László** (4. – 3 576), **Agócs Gergely** (5. – 3 136), **Pék László** (6. – 3 126) jutottak be a megyei önkormányzatba.

A Most-Hídból Gál Gábor (3. – 3 608) és Ervin Chomča voltak (7. - 3050) eredményesek. Az MKP-s Horvát Miklós 11. lett 2 605 szavazattal. Az MKP és a Most-Híd képviselőivel csak egyetlen Smer-es jelölt tudott lépést tartani, ám ő is csak a 8., nem befutó helyet szerezte meg. A Most-Híd teljes, 7 fős listával indult.

Nyitra megye

Miután az első megyei választásokon (2001) az MKP egyedül többséget szerzett a megyei önkormányzatban, ezt követően szlovák összefogás alakult ki a magyarok ellen, mely még a legutóbbi választásokon is éreztette hatását. A Smer a KDH-val indult, a Most-Híd koalícióban (MOST-HÍD, SDKÚ-DS, SaS, OKS, NOVA). A megye további jellegzetessége az Érsekújvári járás két választóközre való osztása.

KOMÁROMI járás és választóköz, 103 995 lakos/ 66 356 magyar (63,81%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
88 560	15 088	17,03	8	4 195	8	7	88 109	19 441	22,06	8	5 312	8	7

2013-ban az MKP-ból a megyei közgyűlésbe jutott: **Horváth Árpád** (1. – 5 532), **Stubendek László** (2. – 5 368), **Földes Csaba** (3. – 5 163), **Szabó Olga** (4. – 5 131), **Petheő Attila** (5. – 4 954), **Becse Norbert** (7. – 4 330), **Gyarmati Tihamér** (8. – 4 195)

A Most-Hídból csak Jobbágy József (6. – 4 377) került be a közgyűlésbe, az MKP-s Szalay Rozália (9. – 4 012) közvetlenül a bejutási küszöb alatt maradt, 6 Most-Hidas jelöltet megelőzve. Összesen 36 jelölt volt.

Érsekújvári járás – 144 417 lakos, 48 483 magyar (33,57%)

ÉRSEKÚJVÁRI választóköz – 107 731 lakos, 22 363 magyar

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
90 547	16 282	17,99	8	4 895	4	0	90 729	20 501	22,59	8	5 727	8	0

A „szlovák gözhenger” működése itt mutatkozik meg legjobban. 2009-ben még a teljes listával indult az MKP és a Most-Híd is, több mint 2 500 szavazat hiányzott a legalább 1 mandátumhoz. 2013-ban már csak 4-4 jelölttel indult az MKP és a Most-Híd, ám ezzel csak 1 800 szavazatra csökkent ez a különbség. A Smer-KDH koalíció bedarálta az összes képviselői helyet. Megmutatkozott, hogy magyar összefogás önmagában itt nem elég, a sikerhez külső segítség kell (pl. további partnerekkel történő választási együttműködés vagy olyan változás, mely megosztja a szlovák választókat).

Az MKP-s jelöltek eredményei: Nagy Péter (9. – 3 030), Bób János (12. – 2 895), Nagy Tibor (13. – 2 761), Dobai Tibor (15. – 2 446 szavazat). Összesen 33 jelölt indult.

PÁRKÁNYI választóköz – 36 686 lakos, 26 120 magyar (71,20%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
30 632	7 124	23,25	3	3 655	3	3	30 717	7 459	24,28	3	3 929	3	3

Az MKP számára a „legegyértelműbb” köz. Az MKP jelöltjei meggyőző fölényrel jutottak a megyei közgyűlésbe. 2013-ban **Farkas Iván** (1. – 4 653), **Szigeti László** (2. – 4 418) és **Hugyivár Imre** (3. - 3655). Hét jelölt volt, a többiek mind 2 ezer szavazat alatt maradtak.

LÉVAI járás és választókörizet – 115 367 lakos, 28 085 magyar (24,34%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
96 287	15 706	16,31	9	2 933	6	2	96 748	20 782	21,48	9	4 507	9	0

Az Érsekújvári választókörizet számára biztató lehet, hogy a Lévai választókörizetben a 2009-es nullázást követően tudtak eredményesek lenni. 2013-ban csökkentették a jelöltek számát, az egyik MKP-s jelölt, **Cseri Zita** (9. – 2 933) hivatalosan függetlenként indult, ám az MKP-val nyíltan kampányolt – és be is jutott a megyei önkormányzatba **Csenger Tiborral** (7. – 3 163) együtt.

Alig néhány szavazattal maradt a bejutási küszöb alatt a többi MKP-s jelölt is, ez is biztató lehet a jövőre nézve: Kiss Beáta (10. – 2918), Köpöncei Péter (12. – 2910), Lőrincz Tamás (13. – 2 855), Pállfy Dezső (14. – 2 852). Valamennyien a Most-Híd jelöltjei előtt végeztek, egyébként ez így volt 2009-ben is. A legutóbbi megyei választásokon a körizetben 41-en indultak.

NYITRAI járás és választókörizet – 159 143 lakos, 9 076 magyar (5,70%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
137 889	24 190	17,54	13	4 633	5	0	135 525	28 126	20,75	13	6 808	2	0

A megyei mandátumok iránt nagy volt az érdeklődés, 73-an indultak. Az MKP-s jelöltek eredményei: Balkó Róbert(43. - 1 365), Somorčík Rozália (63. - 591). A demográfiai viszonyok miatt ebben a választókörizetben az MKP önállóan indulva nem juthat be a megyei önkormányzatba.

VÁGSELLYEI járás és választókörizet – 53 286 lakos, 16 717 magyar (31,37%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
44 413	7 643	17,2	4	1 922	4	3	4 4255	7 484	16,91	4	2 253	4	3

Legutóbb és 2009-ben is a teljes sikert a legtöbb szavazatot szerzett Martin Alföldi független jelölt akadályozta meg. 2013-ban a megyei önkormányzatba jutott MKP-s képviselők: **Borsányi Gyula** (2. – 2 263), **Baranyay Zsolt** (3. – 2 004), **Jancsó István** (4. – 1 922). Botka Ferenc (5. – 1 860) közvetlenül a vonal alatt maradt, összesen 19-en indultak.

Besztercebánya megye

NAGYKÜRTÖSI járás és választókörizet – 3 45562 / 10 939 (24,01%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
36 997	7 022	18,97	3	1 973	1	1	36 936	10 146	27,46	3	2 392	3	1

2013-ban az első két helyet a Smer jelöltjei hozták, az MKP-s **Jámbor László** harmadikként jutott a megyei közgyűlésbe 1 973 szavazattal. Összesen 17 jelölt indult.

LOSONCI járás és választókörizet – 74 861 lakos, 17 338 magyar (23,16%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
58 969	13 027	22,09	5	2 473	3	1	59 131	14 161	23,94	5	2 208	5	3

2013-ban **Csúsz Péter** (2. – 3 192) lett megyei képviselő. Szvorák Zsuzsa mindössze 14 szavazattal maradt el a képviselőségtől (6. – 2 459), Péter György a 9. lett 2 155 szavazattal. Valamennyien megelőzték a Most-Híd jelöltjeit. 40 képviselőjelölt volt.

NAGYRŐCEI járás és választókörzet – 40 400 lakos, 7 738 magyar (19,15%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
31 488	7 367	23,39	3	2 152	1	0	31 564	9 079	28,76	3	1 517	3	1

2013-ban Szögedi Anna indult az MKP-ból, 1 855 szavazattal a negyedik lett, tehát éppen lemaradt a megyei mandátumról, a Most-Híd jelöltjét megelőzte. 22 jelölt indult.

RIMASZOMBATI járás és választókörzet – 84 889 lakos, 30 516 magyar (35,95%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
64 448	16 105	24,98	6	2 927	4	3	64 516	19 439	30,13	6	3 062	6	2

2013-ban az MKP-ból a megyei önkormányzatba jutottak: **Juhász Péter** (1. - 4 792), **Rigó László** (3. - 3 352), **Auxt Ferenc** (4. - 3 182). Bán Zoltán (7. - 2 701) közvetlenül a vonal alatt maradt, mind megelőzték a Most-Híd összes jelöltjét. 47 képviselőjelölt volt.

Kassa megye**ROZSNYÓI járás és választókörzet** – 63 351 lakos, 16 103 magyar (25,42%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
48 606	9 277	19,08	5	1 533	3	0	48 659	14 573	29,94	5	2 596	5	1

Ez az a körzet, ahol ma mégis van képviselőnk, mert a függetlenül indult **Nagy György** (3. - 1 904) ma már sorainkat erősíti. 2013-ban az MKP-s jelöltek eredményei: Szöllös János (7. - 1 395), Porubán Ferenc (9. - 1 191), Beke Beáta (10.)

1 170), a Most-Hídből ketten előzték meg őket, egyikük (Burdiga, 2 164) be is jutott másodikként a megyei önkormányzatba. 35 jelölt indult.

KASSA város körzetei – Kassa 240 433 lakosából 6 382 a magyar (2,65%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
I: 57 149	9 460	16,55	5	1 508	2	0	56 696	10 777	19	5	1 595	2	0
II: 67 410	9 535	14,14	6	1 883	2	0	66 650	11 254	16,88	6	2 171	1	0
IV: 1 478	7 571	15,63	4	1 653	1	0	48 399	8 951	18,49	4	2 065	2	0

2013-ban az MKP jelöltjei a következő eredményeket érték el: I. Filipko József (23. - 719), Kolár Péter (32. - 393), II. Raček Enikő (37. - 340), Kozel József (40. - 252), IV. Múdra Rozália (17. - 447). A III. kerületben nem volt MKP-s jelölt. Anélkül, hogy nem sikerül jó koalíciós szerződést kötni (azt viszont nehezíti a magyarok 3% alatti részaránya), nem juthat be képviselő Kassa városából a megyei parlamentbe.

KASSA-KÖRNYÉKI járás és választókörzet – 119 227 lakos, 11 845 magyar (9,93%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
91 693	15 614	17,02	8	1 918	5	3	88 009	18 475	20,99	8	2 697	8	0

2013-ban a megyei önkormányzatba jutott az MKP-ból: **Zachariaš István** (2. - 2 794), **Köteles László** (3. - 2 474), **Iván László** (4. - 2 276). A Most-Hídből senki sem jutott be. A másik két jelöltünk Holečko József (10. - 1 879) és Király Anton (12. - 1 806) volt, akik elé a Most-Hídnak egy jelöltje került, a további három hidas jelöltet megelőzték. 61-en indultak összesen.

NAGYMIHÁLYI JÁRÁS és választóközter – 110 842 lakos, 12 122 magyar (10,94%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
87 230	17 960	20,58	8	2 784	3	0	86 476	22 407	25,91	8	2 970	8	0

Az MKP-s jelöltek eredményei: Gábor Mihók (16. - 1 872), Barkó Attila (20. - 1 483), Varga Tibor (21. - 1 477). A Most-Híd két jelöltje sem jutott be. 55-en indultak összesen.

TÓKETEREBESI járás és választóközter – 106 072 lakos, 28 145 magyar (26,53%)

2013							2009						
Választó	Részt vett	%	Képv. hely	Min. szav.	MKP-jelölt	MKP-mand.	Választó	Választott	%	Képv. hely	Minim. szavazat.	MKP-jelölt	MKP-mand.
82 785	16 489	19,91	8	2 714	6	1	82 014	21 939	26,75	8	3 316	7	2

2013-ban az MKP-ból **Furik Csaba** szerzett mandátumot (7. – 2 771). A többi jelöltünk eredménye: Szuperák Mária (10. - 2 648), Kopasz József (11. - 2 569), Illés László (14. - 2 400), Farkas László (16. - 2 227), Laczko Lajos (22. - 1 559). Az MKP és a Most-Híd kiegyensúlyozottan szerepelt. 67 jelölt volt.

Részvétel és szükséges mandátumszám

Az előző oldalakon áttekintettük a magyarok által lakott köztereket, azt is néztük, hogy mennyi szavazat kellett legalább a megyei mandátumhoz. A különböző közterekben természetesen különböző volt a részvétel. Az alábbi áblázatból azt is látjuk, 2013-ban mi lett volna az adott közterekben akkor, ha ugyanolyan választói viselkedés mellett 15–18–21–24–27–30%-os lett volna a részvétel.

	Valós részvétel	Legkisebb mandátum	15%	18%	21%	24%	27%	30%
Pozsony II	21,44%	4381	3065	3678	4291	4904	5517	6130
Pozsony III	19,93%	1402	1055	1266	1477	1688	1899	2110
Szenc város	20,11%	1137	848	1018	1187	1357	1527	1696
Szenci járás 16	21,23%	1366	965	1158	1351	1544	1737	1930
Szenci járás 18	21,10%	1059	753	903	1054	1205	1355	1506
Dunaszerdahely	21,97%	8002	5463	6556	7649	8741	9834	10927
Galánta	17,93%	3050	2552	3062	3572	4083	4593	5103
Komárom	17,03%	4195	3695	4434	5173	5912	6651	7390
Érsekújvár	17,99%	4895	4081	4898	5714	6530	7347	8163
Párkány	23,25%	3655	2358	2830	3301	3773	4245	4716
Léva	16,31%	2933	2697	3237	3776	4316	4855	5395
Nyitra	17,54%	4633	3962	4755	5547	6339	7132	7924
Vágsellye	17,20%	1922	1676	2011	2347	2682	3017	3352
Nagykürtös	18,97%	1973	1560	1872	2184	2496	2808	3120
Losonc	22,09%	2473	1679	2015	2351	2687	3023	3359
Nagyróce	23,39%	2152	1380	1656	1932	2208	2484	2760
Rimaszombat	24,98%	2927	1758	2109	2461	2812	3164	3515
Rozsnyó	19,08%	1533	1205	1446	1687	1928	2169	2410
Kassa 1.	16,55%	1508	1367	1640	1913	2187	2460	2734
Kassa 2.	14,14%	1883	1998	2397	2797	3196	3596	3995
Kassa 4.	15,63%	1653	1586	1904	2221	2538	2855	3173
Kassa-környék	17,02%	1918	1690	2028	2367	2705	3043	3381
Nagyimhály	20,58%	2784	2029	2435	2841	3247	3652	4058
Töketeres	19,91%	2714	2045	2454	2863	3272	3680	4089

Pártok sorrendje: 2013-ban az MKP önállóan (tehát koalíciók kivül) indulva 34 mandátumot szerzett, ebben országos viszonylatban csak a Smer volt eredményesebb. 2009-ben 35 önállóan szerzett mandátumunk volt, akkor az egyedül induló pártok között ez volt a legjobb eredmény.

Megyeelnök-jelöltség

Tekintsük át a magyar érdekeltségű megyék elnökválasztásának eredményeit az első fordulóban:

Év és választási részvétel	2001 4 MKP-jelölt	2005 3 MKP-jelölt	2009 1 MKP-jelölt	2013 1 MKP-jelölt
Pozsony	1. Ľub. Roman 65 901 – 56,5%	1. Vladimír Baján 30 471 – 41,3%	1. Pavol Frešo 42 794 – 41,3%	1. Pavol Frešo 57 777 – 48,4%
	2. Milan Čič 38 466 – 33,0%	2. Ľub. Roman 23 091 – 31,3%	2. Vladimír Baján 30 569 – 29,5%	2. M.F.- Beňová 28 781 – 24,1%
Jelöltek sz. Vál. részv.	14 23,96%	10 14,45%	11 19,46%	12 21,65%
Nagyszombat	1. Peter Tomeček 52 962 – 37,6%	1. Jozef Klokner 20 309 – 33,1%	1. Tibor Mikuš 48 295 – 53,0%	1. Tibor Mikuš 31 310 – 40,0%
	2. Kvarda József 42 324 – 30,0%	2. Tibor Mikuš 16 244 – 26,5%	2. Gál Gábor 16 120 – 17,7%	2. Berényi József 14 339 – 18,3%
Jelöltek sz. Vál. részv.	11 33,73%	5 14,50%	4 20,46%	6 17,46%
Nyitra	1. Milan Belica 76 315 – 40,9%	1. Milan Belica 64 765 – 41,8%	1. Milan Belica 74 247 – 60,3%	1. Milan Belica 47 127 – 46,9%
	2. Fehér Miklós 66 763 – 35,8%	2. Szigeti László 40 426 – 26,1%	2. Biró Ágnes 33 194 – 26,9%	2. Tomáš Galbavý 37 548 – 37,3%
Jelöltek sz. Vál. részv.	15 34,69%	6 27,67%	5 21,81%	7 17,90%
Besztercebánya	1. Milan Marčok 36 033 – 30,8%	1. Milan Murgaš 35 783 – 38,8%	1. Vl. Maňka 48 090 – 35,4%	1. Vl. Maňka 60 960 – 49,5%
	2. Jozef Mikuš 28 393 – 24,3%	2. Jozef Mikuš 19 074 – 20,7%	2. Jozef Mikuš 39 127 – 28,8%	2. Marian Kotleba 26 251 – 21,3%
	3. Hamerlik Richard 14 680 – 12,56%	3. Csúsz Péter 13 876 – 15,1%		
Jelöltek sz. Vál. részv.	16 24,16%	6 18,65%	9 27,06%	11 24,59%
Kassa	1. Alojz Engliš 27 981 – 23,8%	1. Zdenko Trebuľa 32 675 – 30,3%	1. Zdenko Trebuľa 77 485 – 60,3%	1. Zdenko Trebuľa 48 487 – 48,6%
	2. Rudolf Bauer 20 094 – 17,1%	2. Rudolf Bauer 28 837 – 26,7%	2. Ján Süli 29 908 – 23,3%	2. Rudolf Bauer 16 244 – 26,5%
	3. Múdra Rozália 17 067 – 14,6%	4. Múdra Rozália 12 638 – 11,7%		
Jelöltek sz. Vál. részv.	24 21,79%	9 19,27%	8 22,93%	10 17,77%

A második fordulóban 2001-ben Rudolf Bauer fordított, 2005-ben Tibor Mikuš, 2013-ban pedig Marian Kotleba.

Az MKP-s jelöltek eredményei a második fordulóban:

2009: Karda József – 60 377 szavazat (38,5%), Fehér Miklós – 84 706 (38,6%),

2005: Szigeti László visszalépett az SDKÚ-s jelölt javára, 2013: Berényi József 31 884 (39,6%).

A megyeelnök-jelöltség az egyén ismertségét is jelentősen növeli, ami a képviselők választáson kamatozhat. 2001-ben Kvarda József nem volt képviselőjelölt, Fehér Miklós viszont igen, aki 18 555 szavazattal a Komáromi járásból harmadikként jutott be a megyei önkormányzatba (megelőzte őt Bastrnák Tibor és Angyal Béla 19810, illetve 18 843 szavazattal). Hammerlik Richárd második volt a Nagykürtösi járásban 3 226 szavazattal Jámbor László (3 540) mögött. **2005-ben** Szigeti László nem indult a képviselőjelöltek között. Csúsz Péter (3 633 szavazat) elsőként jutott a Losonci járásból a megyei parlamentbe.

2009-ben Biró Ágnes sem indult. A Most-Hidas Gál Gábor megyeelnök-jelölt a Galántai járásban pártjából egyedül jutott be a megyei önkormányzatba (szavazatszámában Berényi József és Biró László mögött maradt). **2013-ban** Berényi József a Galántai járásból elsőként jutott a nagyszombati parlamentbe. A Most-Híd Nagy Józsefet indította, aki az elnökválasztáson a negyedik lett, de a Dunaszerdahelyi járás képviselőjelöltjei között ő kapta a legtöbb szavazatot.

„ALISPÁNOK”: És végül, de nem utolsósorban: most **3 megyei alelnökünk van: Német Gabriella** (Pozsony megye), **Berényi József** (Nagyszombat megye) és **Zachariáš Ištván** (Kassa megye) személyében

Hogyan lesz ebből jövő nemzedék?

Néhány tipikus példa iskoláink gondjairól

Csökkenő népszaporulat, bújtatott és nyílt asszimiláció, elfuserált oktatásügyi törvények, szlovák iskolába íratott magyar gyermekek, utaztatott nebulók, rosszul értelmezett szegregáció és integráció, önkéntes nyelvváltás, elvándorlás stb. Néhány az okok közül, amelyek a felvidéki magyar iskolaügy – s vele együtt nemzeti közösségünk – létét fenyegetik. Az okokat azonban nem lehet uniformizálni. Kis túlzással mondva, ahány iskola, annyi modell, ahány település, annyi probléma. Miközben a népszámlálási statisztikák durván csapják arcunkba aényt: húsz év alatt elfogyott közel százhuszezer magyar Szlovákiában. Közösségünk népfogyatkozásával – mint magzat az anyjával – szorosan függ össze iskolaügyünk zilált helyzete. A megoldást mindenki a maga módján keresi.

S itt van a kutya elásva. Hogy nem együtt és összefogva, nem stratégia mentén, ami előre mutat, hanem mindig védekezve, utóvédharcokat víva, kapkodva. Az alábbiakban néhány modellt szeretnék felvillantani a leépülés, illetve a küzdelmek gazdag tárházából.

Nyelvváltás – önként

Az ember szinte már meg sem lepődik, ha bemegy egy falusi iskolába, és azt hallja, hogy fogynak a gyermekek. Ez már, sajnos, szinte természetes állapot. Ugyanakkor egyre több helyen már az is, hogy ugyanazon a településen a szlovák iskolában növekszik a létszám, miközben a magyarok aránya még mindig magasabb, mint a szlovákoké. Sőt, zömében magyarok lakta településekről is sok szülő utaztatja gyermekét egy másik település szlovák iskolájába. A csökkenés tehát nem mindig törvényszerű, csak az állampropagandával félrevezetett, és a gyermekeinek „biztosabb jövőt” álmódó szülő gyakran abban a tévhitben él, hogy nebulója csak

akkor viheti valamire, ha államnyelvű iskolában tanul. Sajnos, nagyon kevés iskola készít felmérést arról, milyen eredményeket értek el egykori tanulóik. Ha megtennék, sok szülő rádöbbenne, hogy anyanyelvi alapiskolából kikerülve sokkal sikeresebbek a gyerekek, mint a számukra idegen környezetben, idegen nyelven folyó tanítás esetében. A legdurvább példák közül hadd említsem elsőként Kőbölkútat. A több mint kétezer lakost számláló település Párkány közelében fekszik, a magyar-szlovák határ mentén. A környező falvakból tömegével járnak dolgozni Magyarországra az emberek. Sosem értettem, mi késztet arra sok dél-szlovákiai (és ezen belül kőbölkúti) magyar szülőt, hogy szlovák iskolába írassa a gyermekét, amikor szülőföldjén, Szlovákiában nem talál munkát. Aki Magyarországra kényszerül ingázni a megélhetésért, vajon miért „ajándékozta meg” az országot szlovákidentitású utóddal, gyermekét a „páratlan lehetőséggel”, hogy Szlovákiában majd ő sem kapjon munkát? Ez, a minden logikának ellentmondó magatartás, amely Kőbölkúton is szembetűnően jelen van, szociográfiai kutatást érdemelne. A közel nyolcvan százalékban magyarok lakta községben két iskola van: a szlovákban sokkal több a nebuló, mint a magyarban. Ráadásul a szlovák iskolába járó gyerekek nyolcvan százaléka magyar. Amikor szóvá tettem az itt tapasztaltakat, a riport megjelenése után valóságos ösztűzet kaptam a szlovák iskola vezetésének részéről, hogy lejáratom őket. Holott a magatartászavarok meglétét nem én találtam ki, helyi szülők igazolták, s nem mellese ezt erősítik meg a pszichológusok is. A történet külön bája, hogy a kőbölkúti

szlovák iskola igazgatója (akkor) magyar hölgy volt. Ami a leglényegesebb a kőbölkúti példa esetében (is): 2007-ben 11 gyermeket írtak be szüleik a magyar iskolába, és több mint 30-at a szlovákba. Nem hivatalos adat szerint napjainkban a magyar és a szlovák iskolát látogató tanulók aránya: 150- 157. Itt is egyre fogy a tanulók létszáma, és a szlovákságnak kedvező arány az évek során nem változott alapvetően.

Hasonlót tapasztaltam például Tardoskedden, amely hetven százalékban magyarok lakta település. Két éve a szlovák tanítási nyelvű alapiskolában közel 300 gyermek tanult, a magyarban alig több mint a fele. S ez csak kis mértékben köszönhető annak, hogy környező szlovák településfalvak nebulói is itt tanulnak a felső tagozaton. Elszomorító tapasztalni, mondta a polgármester, hogy a magyar szülők is szlovák iskolába íratják a gyermeküket.

Köztük olyan emberek, akik maguk is magyar iskolában tanultak! Tudunk olyan esetről is, hogy a gyermek hiába sírt a szüleinek, hogy ő a magyar iskolába szeretne járni, a szülők mégis szlovákba adták a gyereket. Nehéz bármit is tenni, bármilyen érvet felhozni, ha a szülő ennyire konok és hajthatatlan. Miközben az iskola a lelkét is kiteszi azért, hogy mindent megadjon a gyerekeknek.

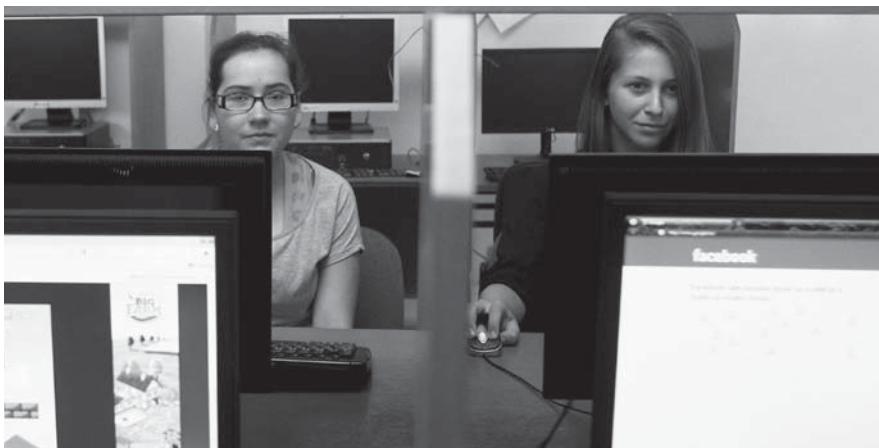
„Mivel egy épületben vagyunk a szlovák iskolával, nem érvelhetünk a jobb fekvéssel, csak az eredményeinkkel – nyilatkozta Tóth Szilvia, a Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola igazgatónöje. – Tudni kell, hogy fiatalos, flexibilis a tantestület, el

vagyunk látva a legmodernebb vívmányokkal. Rengeteg rendezvényünk van, nyitott órákat tartunk, erősek vagyunk a természettudományi tantárgyakban, országos szintű versenyeket nyernek a tanulóink. Az idén mindezek ellenére csak 14 tanulót írtattak ide az első osztályba (ketten halasztást kértek). Tavaly még húszat. Mivel Tardoskedd magyar nyelvű szigetnek számít, a mi iskolánkba csak helybéli tanuló érkezik. Külön bánásmódban részesítjük az integrált tanulókat, a velük való foglalkozásokat gyógypedagógus és pszichológus is felügyeli. Az itt végzett tanulók nemcsak a komáromi Selye János Egyetemen, de Prágában, Brünnbén, Budapesten is megállják a helyüket.”

Gyűjtőiskolák elszívó ereje

Bár az iskolai beíratás utáni statisztikák arról szólnak, hogy globálisan alig csökken, vagy éppen enyhén növekszik a magyar iskolába íratott magyar gyermekek száma, az arány nagyon csúszka. A növekedés ugyanis általában a városi nagyiskolákban (és az ún. magrégiókban) tapasztalható. A peremen és a szórvány esetében a számok könyörtelenek. Ugyanakkor, ha egy-egy dunaszerdahelyi, komáromi vagy párkányi alapiskolában óriási létszámú „bérkaszárnnyákba” utaztatják a gyerekeket, e mögött általában nemcsak a városi növekedés látható, hanem a környező települések kisiskoláinak sorvadása. Ennek több oka van. Egyrészt a szülők munkahelyéhez kötődő iskolaválasztás, akik – ha már úgyis a városba járnak dolgozni – viszik és hozzák magukkal a gyerekeket is. Ami természetesen nem

mindig indokolt, hiszen ha van a faluban iskola, fölösleges hurcolni a lurkókat. Ráadásul a szülőfalú kisiskolája nyújthat ugyanolyan jó alapokat, mint egy nagyskola. Sőt. Egy hatéves gyermeknek kevésbé megrázó élmény egy családi, otthonias jellegű iskolában kezdeni a „kötelező életet“, mint ha belodítják a zsúfolt nagyskolák nagy létszámú osztályaiba.

Egyházi kontra világi

Az egyházi fenntartású és az önkormányzati iskolák nivóbeli különbségét figyelmen kívül hagyva, előbbiek javára szól, hogy kevésbé vannak kitéve az állam végzálásának. Ráadásul olyan plusz értékekkel vértetik fel a gyerekeket, amire ugyancsak szükség lenne mindenütt eldurvult társadalmunkban. Az egyház ráadásul költségterheket is levesz az önkormányzat válláról, tehát köszönettel el kéne fogadni ezt a nemes gesztust. Szép példája ennek az Érsekkétyi Egyházi Alapiskola és Óvoda, amely ráadásul egyedüli olyan református magyar tannyelvű iskola Szlovákiában, amelyben óvoda is van. A helyi gyülekezet 1999-ben indította el az iskolát, amely 2002-ben bővült ki az óvodával. Ezzel együtt immár hároméves kortól kínálja a helyi és a környékbeli magyar gyerekeknek anyanyelvi keresztyén oktatást. A több mint hat és félszáz lakosú Érsekkéty a Lévai járásban fekszik, s mint látható, nem nagy városról van szó, hanem egy kis közösségről, amely igyekszik megtartani magyarságát és hitét. A kétyiek joggal sérelmezték, amikor az oktatási minisztérium által közzétett megszüntetési listán az iskolájuk is megjelent. Pedig fölösleges volt a hisztériakeltés, mert ennek az iskolának-óvodának az egyház a fenntartója, amely mindent elkövet a túlélésért. Ami feltétlenül a kisiskola mellett szól: a kis létszámú osztályok-

nak, a családi légkörnek, hangulatnak köszönhetően többet tudnak foglalkozni a gyerekekkel, mint a nagy iskolák. Maximális figyelmet szentelnek a tehetséggondozásnak és a felzárkóztatásnak. Itt a gyerekeknek naponta kell készülniük, hiszen állandó a számonkérés, minden nap megbízzák őket feladatokkal, s mindenki sokat szerepel. A jártasságuk, készségük sokkal jobban fejlődik a kisiskolában. Ráadásul minden gyereknek megvan a joga arra, hogy a saját településén járasson iskolába.

Mióta iskola van, azóta élet van a faluban. Azelőtt az volt, hogy reggel fél hétkor, hétkor elutaztak a gyerekek Nagyölvédre, és délután négykor, fél ötkor jöttek haza, fáradtan, s jó, ha meg tudták tanulni a másnapi leckét. Üres volt a falu egész nap. Nagyon lényeges, hogy bár két külön épületben van az iskola és az óvoda, a közös igazgatás a kiszámítható jövőt és a közös munkát is feltételezi, s a legkisebbek tudják, hol folytatják majd gyermekéveiket. Az iskolában és az óvodában jelenleg 70 gyermek tölti napjait. Saját iskolabusszal rendelkeznek, amelyet pályázaton nyertek a szülői és a pedagógusszövetség segítségével, így a Garamon túlról, Kissallóbról, Kisölvédről, idén már Ipolypásztórról és Zalabárról, illetve Vezekényből és Oroszkáról is vannak diákjaik. A reformátusok mellett természetesen járnak ide katolikus gyerekek is.

A szinte idilli állapotok közepette, 2015-ben, az önkormányzati választások után jött a hidegzuhany. A település új polgármestere és az önkormányzat egyik első intézkedése az volt, hogy indoklás nélkül felmondta az iskolával 2008 óta érvényben lévő bérleti szerződést, amely szerint a két falusi ingatlant ingyen használhatja az intézmény. A falu új vezetője, a Most-Híd támogatásával, ám függetlenként induló Molnár Péter azt állította,

nem az ingatlanok bérleti díjáról van szó. Hosszadalmas lenne taglalni, mi minden játszik szerepet (épület, telek, földbérlet stb.) abban, hogy a polgármester szeretne volna „rátenni a kezét“ a jól működő református iskolára. A kialakult állóháborúnak az egyházközség szeretne véget vetni, és megvásárolni az épületet (első körben az óvodát), majd felújítva működtetni tovább, a szülők és a gyerekek melegezésére. Mert mondanunk sem kell, a szülők azt szeretnék, hogy az iskola továbbra is egyházi iskola legyen, ellenkező esetben a léte kerülne veszélybe.

Egy gömöri gyűjtőiskola

A dél-gömöri Medvesalján található Almágyon (hivatalos nevén Gömöralmágy) tipikus gyűjtőiskolát találunk, amely a 79/80-as tanévtől teljes szervezettségű. Tizenkét faluból járnak ide a tanulók. Itt tanulnak szinte az egész Medvesalja, sőt azon túli falvak gyermekei, egészen Balogfaláig. A másik irányból Dobfenekről és Péterfaláról érkeznek ide minden reggel a gyerekek. Sőt, Agócs Péter igazgatótól megtudjuk, már a körzeten kívülről is akadnak tanulók: Gesztetéből, Jesztéről, Sőregről. Gesztetén egyébként szintén teljes szervezettségű iskola van, ám ott akkora a hátrányos helyzetű (roma) diákok aránya, hogy sok szülő inkább az utaztatás terheit vállalva ide hozza a csemetéjét.

Az eredetileg 400 tanuló számára épített hatalmas épületben a legmagasabb létszám a nyolcvanas években volt (350 körüli), jelenleg 214 diák van, míg a hozzá tartozó óvodában 34 gyermek. Az óvoda egyébként negyedik éve két osztályos, s most akár több helyre is lenne igény, de évekre, akár egy évtizedre előre tekintve nem látszik túl rózsásnak a helyzet. Az okok fájdalmasan érthetők: a fiatalok messze kényszerülnek utazni a megélhetés után, így fogyó a gyerekek. A mostani tanévben 18 elsőűk van, azelőtt 21 volt. Ez azonban, lévén szó gyűjtőiskoláról, változó. Az utóbbi két évben a felső tagozat számára a nyolcéves gimnáziumok (első sorban Fülek) jelentik a konkurenciát. Az oktatás minőségére jellemző, szép számmal kerülnek ki innen olyan végzősök, akik közép- és főiskolán folytatják a tanulmányaikat. Az oktatási programban az angol nyelv tanítása, míg a felső tagozaton a természettudományi tantárgyak dominálnak. Gazdag szakköri tevékenységet, iskolán kívüli foglalkozást kínálnak a diákoknak. Itt kapott helyet a Heuréka művészeti

alapiskola kihelyezett tagozata is, ahol a Gömri Kistrózsák néptáncsoport működik, emellett nagy az érdeklődés a képzőművészeti szak és a hangszerek iránt. A néptáncot már óvodás kortól tanulják a gyerekek. Mindez délutáni foglalkozások keretében történik, tehát a tanulóknak nem kell utazniuk az érdeklődési körük után. Az iskolában három napközi van, és huszonnégy pedagógus istápolja a gyerekeket.

A roppant méretű iskola egyébként jócskán tatarozásra szorul, ám csak a közelmúltban sikerült végre rendezni a telek tulajdonjogát, ezért nem pályázhattak felújításra. Hogy ezt miért nem tették meg korábban? Talán a korábbi faluvezetést kellene kérdezni. De ahogy mondani szokás: jobb későn, mint soha.

Ahol elfogytak az elsősök

Lúcsón, a 730 lelket számláló településen a legelső és a legnagyobb terhet a helyi kisiskola léte vagy nem léte jelenti. Az 1-4 osztályos iskolát két éve mindössze 7 tanuló látogatta (három negyedikes, három harmadikos és egy másodikos). A közepes nagyságúnak mondható település kisiskolájának sorsa egyre inkább a végkifejlet felé sodródik, amit az a tény is előrevetít, hogy 2015-ben egyetlen tanulót sem írtak be szülei az első osztályba. Az azt megelőző négy év statisztikája után (2012/13 – 2; 2013/14 – 3; 2014/15 – 1; 2015/16 – 0 elsős). 2015-ben a Dunaszerdahelyi járásban csupán a csallóköznádasdi és a deresikai iskola osztozott a lúcsi sorsában. A polgármester ugyan fogadkozott, hogy ameddig bírják és lehetséges, nem mondanak le az iskoláról. Ám

a tények könyörtelenek. A nagy ingatlant, az iskolakonyhát fenn kell tartani, ami nagy költséget jelent. A fenntartás költségeinek mindössze durván egyharmadát kapják az államtól. A tényekhez tartozik az is, hogy Lúcsón körülbelül hatvan-hetven (beleszámítva a középiskolásokat is) iskolaképes gyerek él, ami szűkösen elég lenne a kisiskola zavartalan működéséhez. Igaz, amikor 19-20 tanuló ült a padokban, az önkormányzatnak akkor is támogatnia kellett a fenntartást, de a mostani helyzet legalábbis felveti a szülők felelősségét, akik lebecsülik a kisiskola előnyeit. Nyilván a legjobbat akarják a gyermekeiknek, amikor a közeli Gellébe, Dunaszerdahelyre vagy Somorjára hordják őket iskolába. Az óvodában is elférne több gyerkőc. Ha mindannyian helyben járnának iskolába, még az is kevés lenne, de ha a szülők máshová viszik őket, tovább folytatódik a csökkenés.

Megszűnés előtt?

A bakai magyar alapiskola akár állatorvosi lova lehetne a felvidéki magyar oktatásügynek.

Amikor tíz esztendeje először jártam a községben, még száztíz tanulója volt a teljes szervezetségű magyar alapiskolának. Pár éve a létszám ötven alá esett, s emiatt meg kellett szüntetni a felső tagozatot, az alsó tagozat osztályait pedig össze kellett vonni. Jelenleg, ird és mondd, 19 gyermek tanul a hatalmas épületben (3 másodikos, 5 harmadikos, 1 negyedikes és 10 ötödikes). A legsúlyosabb dolog, hogy idén egyetlen elsősük sincs! Ha csak valami csoda nem történik, a több mint 1100 lakost számláló község

iskola nélkül maradhat. Hangsúlyozva: nem egy kicsinyke, párszáz lakosú településről van szó! Nem azért történik ez, mert az itteni gyerekek kevesebb tehetséggel lennének megáldva, mint más falvak és iskolák gyerekei, vagy gyengébb lenne az oktatás színvonala. De itt már egyértelműen a túlélésről van szó, amelynek végkimenetele kétséges. A fogyás okai? Talán az összevont osztályok nem tetszenek némely szülőknek. Kevés a gyermek, ráadásul az iskolával egy épületben található óvoda falait sem veti szét a sok gyerek, jelenleg tízen vannak. Tavaly még 22 nebulójuk volt. Mivel az iskola jövője kétséges, a legkisebbeket is többen elviszik a bösi óvodába. A polgármester állítása szerint, ha minden iskolaköteles gyermeket egy varázsűtésre vissza tudnának hozni, még akkor is kevés, 50-60 tanuló lenne Bakán, ami kevés az önfenntartáshoz. (Zárójelben jegyezzük meg, hogy a tanárok végkielégítését például szívesen támogatja a minisztérium.)

Természetesen Bakán sem lehet az iskola problémáját magára az iskolára leszűkíteni. A faluban rég megromlott a viszony az előző polgármester és a képviselő-testület között. A község eladósodott, az új polgármester fogja a fejét, hogyan tudna rendet rakni. Ráadásul éveken keresztül nem gondoltak a fiatalok fészekrakására, így a csökkenő gyermekszám és az elköltözés is egyik oka az iskola rohamos leépülésének.

Buszoztatás az Ipoly mentén

Sok helyen tapasztaljuk, hogy az önkormányzat kiteheti a lelkét az iskola megmaradásáért, ám ez a küzdelem

szélmalomharcnak tűnik a szülők hozzáállása miatt. A lukanényei példa ráadásul azt a nézetet sem erősíti, hogy az iskolabuszok automatikusan megoldást jelentenek. Ahol az egész kistérségben csökken a gyerekek száma, illetve a szülők a nyelvváltás mellett döntenek, ott az iskolabusz csak ideig-óráig jelent megoldást.

Lukanényén 2006-ban sikerült beindítani a teljes szervezettségű magyar alapiskolát. Ez gyakorlatilag azt jelentette, hogy a Csábra utazó nebulókat sikerült visszahozni Lukanényére.

49 gyermek helyett 162 gyerek tanult ott 2010-ben, az egykori Luka-kastélyból pazarul átalakított iskolában. Az önkormányzat nemcsak a magyar gyerekekkel törődött, hiszen a szlovák iskola is fokozatosan teljes szervezettségű lett. A közös alma materben 40/60 százalék volt a magyar és a szlovák gyerekek aránya, ez az azonban egyre javult a magyarok javára.

Fordulat állt be, örült a polgármester, remélve, hogy a szülőknek is megjött az esze.

Tavaly, szemben a 2010-es létszámmal, már csak 128 tanulót találtunk az iskolában, vagyis durván egynegyedével csökkent a gyerekek száma. Ráadásul ebből 42 tanul a magyar tagozaton, vagyis az összlétszám egyharmada. A csökkenő tendencia nyugtalanító, és nem számítanak csodára, annak dacára, hogy minden egyes gyerekért igyekeznek megharcolni, meggyőzni a szülőket, hogy helyes döntést hozzanak. Molnár Tamás magyar nyelv és történelem szakos, valamint Jusztin László biológia-kémia szakos pedagógussal beszélünk, akik elmondták, hogy a magyar tagozaton mindössze a hetedik osztály önálló, a többi mind összevont. Pedig gyűjtőiskoláról van szó, hiszen az önkormányzat által fenntartott iskolabusz reggel és délután óriási kört leírva, hetven kilométert jár be, míg helybe hozza Csáb, Dacsókeszi, Kókeszi, Leszenye, Szlovákgyarmat, Apátújfalu utazó diákjait. Sajnos, sok szülő választja a szlovák iskolát, abban látva csemetéje boldogulását.

Romák, kontra „parasztok“

Amiről talán a legkevesebb szó esik, pedig egy-egy régióban a legnagyobb

problémát jelenti:

a magyar iskolák elcigányosodása. A hátrányos helyzetből érkező roma gyerekek többnyire másféle nevelést igényelnének, hiszen sokuknak alapvető higiéniai, mentális problémái vannak, ezért a velük való törődést megsínylik a többiek. A feltörekvő, jó adottságú gyerekek lemaradnak, s ettől való félelmében sok szülő inkább írhatja szlovák iskolába a gyermekét (ha van a közelben vagy a településen), mintsem az egyre romló nivójú, gondokkal küszködő magyar iskolát választaná.

Félretéve a parttalan liberalizmus által erőltetett politikai korrektséget, tegyük fel a kérdést:

miért is ne lehetnének Szlovákiában roma iskolák? Roma tanítókkal, asszisztensekkel, szociális munkásokkal, mindennel, ami egy iskolának dukál. Végül is, ha népszámláláskor elvárják a romáktól, hogy nemzetiségként definiálják magukat, miért ne kaphatnának „többletjogokat“, hogy saját iskoláik lehessenek? Hiszen mindenki tudja, milyen lehetetlen küzdelem az ún. integráció, ami nem más jelent, mint beolvasztást. Asszimilációt.

Kinek jó az, hogy a lehúzó erőt képviselő, asszimilálandó, leküzdhetetlen hátrányokkal küzdő gyerekek hátráltatják a többieket? Ha eliteljük az elnemzetietlenítést, a kisebbségi jogok csorbulását, miért tagadjuk meg a romáktól a saját oktatás jogát? Lehet, hogy ehhez csak a „korrekt“ (értsd: hamis, mellébeszélő, a gondokat elhallgató) politika által ránk

erőltetett szegregáció fogalmát kéne újragondolni. Mert több régiókban a cigányság jelentheti a magyarság jövőjét.

Napjainkban azonban éppen a romák szaporasága taszítja a magyar gyerekek szüleit a szlovák iskola felé. Bár nem bevallott tény, de Rozsnyón például részben a fenti „speciális probléma“ (kis részben amiatt, hogy a kétnyelvű bizonyítványokat kiadó igazgatót a Mečiar-kormányzat leváltotta) eredményezte, hogy a református egyházközség 1997-ben megalapította alapiskoláját, amely a Felvidék egyik legnagyobb létszámú református iskolája. Nemcsak rozsnói gyerekek tanulnak benne, a környező 17 falu gyűjtőiskolája lett belőle. Ezzel tulajdonképpen kettészakadt az addigi egyetlen, Fábry Zoltán nevét viselő önkormányzati alapiskola. Azóta két, egymással rivalizáló iskola van a városban. Utóbbi hatalmas épületben, mindennel bőven ellátva, előbbi szűkösebb lehetőségekkel (például nincs tornaterme). Míg a „Fábryban“ egyre nagyobb a roma gyerekek aránya, az egyháziban nem kell ilyen terhet cipelniük.

Ami Rozsnyón húsz éve lezajlott, az ismétlődik meg újabban Szepsiben, ahol 2014-ben megalakult a Boldog Salkaházy Sára nevét viselő egyházi iskolaközpont. Az alapítók úgy gondolták, hogy a városban elérkezett az utolsó pillanat, amikor még változtatni lehet a kialakult helyzeten, hogy gyermekeknek és a közösségnek többet, jobbat adhassanak, és megpróbálják összefog-

ni a széthulló magyarságot a Bódvavölgyben. Az iskola alapításának nem mindenki örült, hiszen a hatvanöt éves múltra visszatekintő Szepsi Magyar Tannyelvű Alapiskola és Gimnázium konkurenciát kapott. Az iskola egyelőre több épületben, városszerte szétszórtan működik, holott a tervek szerint pompás épülettel gazdagodhatna Szepsi városa, ha jobb belátásra lehetne kényszeríteni a polgármestert, aki különböző ürügyekkel halogattja az építkezést. Pedig még csak nincs is szó hatalmas teherről, mert magára az épületre a magyar állam nyújtott nagylelkű támogatást. A szepsi eset is annak a példája, milyen kiszolgáltatott helyzetbe kerülhet a magyar iskola, ha – akármilyen százalékarányú lakosság dacára is – a település polgármestere szlovák, és nem érdeke a magyar kezdeményezés felkarolása.

Egy lehetséges jövőkép?

A gömői Radnóton sok az üres, elhagyott ház: szülő futja be a falakat, az ámbitusok, oszlopsorok repkénybe burkolózva porladnak, lakóik elköltöztek. Előbb a fiatalok, majd aki tehetett, vitte maga után az öregeket is. Maradt a szapora cigányság és a kisebbségbe került magyarok maroknyi csoportja, akik nem tudják elhagyni szülőföldjüket. Pósa Lajos szülőfaluja és Radnóti Miklós felmenőinek bölcsője ma tipikus példája a gömői népességváltozásnak, egyfajta víziója egy lehetséges jövőképnek. Bár a faluban a statisztika

szerint az emberek alig egyhatedét alkotják romák, a valóságban rég többségbe kerültek. Nem meglepő, hogy a helyi iskolában egyetlen „paraszt” lurkót sem találtunk.

Ez az ország egyik legnagyobb kisiskolája. Jelenleg 103 gyerek ül a padokban (tehát némi csökkenés itt is tapasztalható az elmúlt évekhez képest). Zömmel radnótiak, de elég sok nebuló jár ide a közeli Zsípóól és az ugyancsak szomszédos Balogújfaluból is. A négy évfolyam 7 tanteremben tanul, de van két napközis osztályuk is. Az egyik első osztály a szintén takaros óvoda épületébe költözött, mert az iskola egyre szűkebbnek bizonyul. Tizenhét alkalmazott törődik a gyerekekkel, ebből tizenhárom pedagógus. Az igazgatóhelyettes, Danyi Márta maga is roma származású, aki Rimaszombatból jár be naponta. Kinőtték az épületet, mondja az igazgató, ráadásul égetően hiányzik egy tornaterem, amelynek híján nyáron a szabadban, télen a tantermekben tartják a tornaórákat. Még nagyobb szükség lenne konyhára, hiszen a gyerekek többsége, szociálisan hátrányos helyzetéből adódva, jogosult a támogatott étkeztetésre, amit meg is kapnak, de csak száraz koszt formájában. Aki úgy tér be a radnóti iskolába, hogy ott piszkos, szakadt, nevetlen gyerekeket talál, valószínűleg kellemesen fog csalódni. Az osztályfőnökök rendszeresen ellenőrzik a tisztaságot, s előfordul, hogy ha egy-egy nebuló például nincs az évszaknak megfelelően felöltözve, maguk hoznak neki meleg ruhát. Az osztálypénzből havonta kétszer gyümölcsnapot tartanak, amikor minden gyerek annyi gyümölcsöt eszik, amennyi jólesik neki. Mindazonáltal sok gyerek elkallódik, és nem érvényesül a tehetsége arányában. Ez furcsa módon abból is adódik, hogy túlságosan családias a radnóti iskola, s miután innen elkerülnek, már nem kapják meg azt a törődést és gondoskodást. Egy nagy iskolában már nem tudnak annyit foglalkozni egy-egy gyerekkel.

Messziről jött ember számára talán meglepő, de a radnóti romák magyaroknak tartják magukat, ám amikor megkérdi az ember őket, bizonytalanok az identitásukat illetően. Több embert megkérdeztem, hogy kik is ők valójában: szlovákok, magyarok, vagy cigányok? Magyar cigány vagyok! – hangzik legtöbbször a válasz, olyan határozottsággal, hogy az embernek nincs oka kételkedni benne. Radnóton tehát már nem feszítik szét az iskola falait az indulatok: az egyik

kisebbség szaporasága „megoldotta” a problémát. A másik rovására.

Speciális helyzetben: Zoboralja

Zoboralján, ahol a szórványmagyarság helyzete különösen kritikus, régebben folyik a diskurzus arról, hogy létre kellene hozni egy központi magyar iskolát. Tavaly 11 elsőst íratnak be a Nyitrai járás magyar iskoláiba, tavalyelőtt 18-at, 2013/14-ben 14-et, 2012/13-ban 23-at. Vagyis rohamosan csökken az elsősök száma. Évekkel ezelőtt született meg a terv, hogy az alacsony és csökkenő beiratkozási adatok miatt ún. központi vagy regionális iskolára van szükség, nyilatkozta tavaly Zilizi Zoltán, a Nyitrai és Vidéke Célalap elnöke. Ha úgy tetszik, „nyugati” (finn) példára. Három teljes szervezettségű (1-9. évf.) iskola (Gímes, Pográny, Nagycétény) a Nyitrai járás fogyó magyar diákok számára nézve sok.

A Célalap a Rákóczi Szövetség Nyitra-vidéki szervezetével közösen tavaly kérdőíves felmérést készített a magyar tannyelvű iskolák vezetői körében, részben a térség központi magyar iskolája helyének megválasztása céljából. Kompromisszumos megoldást szeretnének, hiszen a megszűnő utánpótlás miatt meg kellene hagyni az 1-4. évfolyamokat ott, ahol még vannak, mindaddig, amíg lehetséges, míg a három felső tagozatot össze kellene vonni két településre, ahol működésük nagyobb biztonságban lenne. Nagycéténybe és Pogrányba. (Ugyanakkor a magyar alsó tagozattal rendelkező Kolon településről sem szabad megfelekedni, mert az utóbbi években éppen az itteni magyar óvoda adja a legtöbb elsőst.) Mivel azonban a tervek a szülők ellenállásába ütköztek (akik gyermekeik érdekeit védve a helyi iskola tovább éltetését szorgalmazzák), Zoboralján a közeljövőben sem lesz két központi iskola. Maradt a három teljes szervezettségű (Gímes, Nagycétény, Pográny), valamint három magyar alsótagozat: Alsóbodok, Kolon és Nyitraacsehi. Azért három, mert tavaly Zsérén megszűnt a magyar alsótagozat. A Célalap vezetője szerint hosszú távon kellene gondolkodni, hiszen további diákfogyás várható. A központi iskolák mellett olyan lehetőség is szóba került, hogy inkább Nyitrán kellene létrehozni egy központi iskolát, amely gyűjtője lenne az egész Zoboraljának. Ez szerencsére hamar megbukott, hiszen ha a szülő Nyitrára utaztatja a gyermekét, ott már sokkal nyitottabb a választás lehetősége:

vagy a magyar, vagy valamelyik szlovák iskola kapuján masíroztak volna be a gyerekek. Zilizi Zoltán szerint két megközelítés van. „Nézhetünk rá egy-egy település határáig ellátó szemüvegen keresztül, de közelíthetünk a probléma felé valamennyi magyarul itteni falu, tehát az egész közösség érdekeit szem előtt tartva. Most, úgy tűnik, belátás hiányában az előző látásmód kerekedett felül. Ami örökségül várhatóan ránk marad, azok a szerencsétlen földrajzi paraméterekkel rendelkező intézmények a régióban: a Nyitrai járás két szélső pontjában egy magyar iskola és egy vegyes szlovák-magyar vezetőségű iskola a szlováknál jóval kisebb, elvileg önálló magyar tagozattal. Ha az egyik – ne adj’ Isten – ezek közül majd megszűnik, csak igen körülményesen lesz elérhető a másik. Felmerül a kérdés: hány további mérlegelő szülőt tántorít el a magyar iskolától az így kialakult helyzet? Nos, jó lett volna ezt is elkerülni. Kérdés továbbá, hogy a működő vegyes iskolában a létszámában csökkenő magyar rész meddig képes védeni magát a szlovák többségű iskolai vezetőség és a várhatóan tovább szlovákosodó helyi önkormányzat észérveivel szemben (magyar iskolában kevés gyerek, zárjuk be a drága intézményt)?“

Óvodák nélkül nem lesznek iskolások

Az alapiskolák megtartása mellett ugyanakkor Zoboralján is kevés szó esik az óvodák fontosságáról, pedig csak azok menthetik meg a magyar iskolát. Ma már alig mutatkozik igény magyar óvoda iránt. Önmagában a magyar általános iskola kevés az előrelépéshez, ha már a szlovák óvoda pályára állította a gyermeket, illetve a családot. Olyan ez, mintha azt akarnánk, hogy alapok nélkül álljon a házunk.

Intő példa lehetne Vághosszúfalu esete is, ahol a rendszerváltás után ismét megnyitott alapiskolát tizenhét év után, 2007-ben ismét kénytelenek voltak bezárni. Ami önmagában is nagy veresztés, de ennél is súlyosabb, hogy napjainkban már óvoda sincs a közel kilencszáz lakosú községben. Igaz, mondhatná bárki, a járási székhely mindössze három kilométernyire van, ami nem távolság. Ahhoz azonban, hogy egy gyermek nyolcra beérjen a városba, korán kell kelnie. Mind az iskolába, mind az óvodába. Az óvoda épületét bezárása után az akkori önkormányzat eladta, ami a mai napig vita tárgyát képezi. Az akkori

vevő kötelezte magát, hogy vagy óvoda lesz benne, vagy szociális otthon. Ám a vevő tovább adta az épületet, s mondani sem kell, egyik terv sem valósult meg. Ha újra indulna az óvoda, ezt az épületet le kéne bontani, mondja a polgármester, hozzátéve, most például nyugodt szívvel tudnának óvodát nyitni, annyi a gyermek, ám őket Vágsellyére hordják a szülők, ahol viszont már alig van férőhely a kicsik számára.

Hogy egy kicsinyke faluban nincs óvoda, még nem tragédia, bár a közösség szempontjából vérvesztés. Ám ha az óvodás gyermekek elfognak egy-egy nagyobb településen, ne adj’ Isten járási nagyságú városban, az már a vég kezdete. Ezen a téren riasztó példaként említhetjük Királyhelmeceket, ahol tulajdonképpen nincs magyar vagy szlovák óvoda. A város egyetlen ovija három helyszínen üzemel (Fábrý, Kossuth, Fejlesztés), s mindháromban vannak magyar és szlovák osztályok. Az alapvető problémát az okozza, hogy az értelmiségi szülők szlovák osztályba adják a kicsiket, a többi magyar szülő pedig követi a rossz példát.

Pár éve volt egy terv, hogy külön magyar óvoda indul, ezt azonban az akkori önkormányzat elvetette. Most éppen azok a képviselők, akik ellene voltak, máshová hordják a gyermekeiket.

A tavalyi iskolai beíratáskor a magyar kiselsősök száma 26 volt, szemben a 62 szlovák elsősrel. Évről évre csökken a magyar elsősök száma (2013: 43, 2014: 38, 2015: 32, 2016: 26), miközben Királyhelmeceken a magyarság aránya még mindig 70 százalék körüli. Sajnos, az idei beíratástól sem várhatunk csodát.

Őseink számára nem volt teher?

Azzal mindenki tisztában van, hogy a normatív támogatás egyenlő a pokolba vezető úttal, hiszen egy negyven-ötven tanuló vagy egy aprócska falusi iskola számára nem lehet alapmodell a kétszáz-ötvenes létszámú oktatási intézmény.

Az iskolákat nem versenyeztetni kell, hanem helyzetbe hozni. Egy ésszerű határon belül minden iskola megérdemli a fennmaradást. Ha őseink falvai egy-két évszázaddal ezelőtt el tudták tartani a kántortanítót, miért van az, hogy a huszonegyedik században követni kell a szocialista „tervezdélködést“, és mindent alárendelni a rövid haszon érdekének? Az állam számára az iskola teher. Nem csoda, hogy lerúgta magáról, az önkormányzatok kompetenciái közé sorolva. Tette mindezt úgy, hogy eközben a minisztérium dönthet iskolák bezárásáról, létéről, nemlétéről! Mindközben az állam stratégiája minket illetően hosszú távú: a kisebbségi oktatási rendszer lassú elorsvasztása, illetve leváltása az asszimilációs célok elérése érdekében. Hiszen legyen bármilyen kormány, Szlovákia sosem mondott le a nemzetállami álmokról. Ezért kell kidolgozni egy stratégiai tervet, figyelembe véve egy-egy régió, város, vonzáskörzet sajátosságait.

A most készülő törvénymódosítás sem oldja meg az alapvető gondot, legfeljebb konzerválja a tarthatatlan állapotot, és csatasorba állít majd néhány iskolabuszt. A végleges megoldást csak a kisebbségi oktatási rendszer autonómiaja jelentheti.

Kövesdi Károly

Ipoly-vidék:

Míg van gyerek, van iskola

A Nagykürtösi járás Besztercebánya megye legkisebb járása. A megye dél-keleti szegletében az Ipoly folyó által behatárolt magyar-szlovák államhatár mentén terül el. A legutóbbi hivatalos népszámlálási adatok alapján a járás összlakossága alig éri el a 45 ezer főt. A lakosság közel harminc százaléka magyar nemzetiségű. Az összlakosság mintegy kétharmada falvakban él. A járásban két város található. A közel 13 000 lakosú Nagykürtös mint járási székhely, valamint az 1500 lakosú Kékkő. A magyar nemzetiségűek szinte kizárólag falvakban élnek. A járási székhelyen csupán maroknyi magyarság él. A 2011-es népszámlálási adatok alapján 645 magyar nemzetiségű él a városban.

A gazdaságot tekintve a térség mindig is mezőgazdasági terület volt. Nagykürtös környékén a 19. században indították el barnaszén bányászatát. A múlt század hatvanas éveiben kezdődött el a régió ipari felvirágzása. Ekkor telepedett le több gépipari üzem, a bányászat is ekkor élte virágkorát. A rendszerváltást követően lassan leépült az ipar, csupán pár kis létszámú gyár működik a járási székhelyen és a közvetlen környékén.

A magyar iskolahálózat rövid áttekintése

Mivel a járás magyar lakossága falvakban él, magyar tannyelvű iskolák is ott létesültek. Az oktatási intézmények nagy része az Ipoly menti falvakban található.

Napjainkban mindösszesen öt teljes szervezettségű magyar alapiskola működik a járásban. Ezek a következők: az ipolybalogi Ipolyi Arnold Alapiskola, az ipolynyéki Balassi Bálint Alapiskola, az ipolyvarbói Mikszáth Kálmán Alapiskola, a lukanényei és a csábi közös igazgatású alapiskola. Emellett két alsó tagozatos magyar iskola van, ezek egyházi fenntartású intézmények is (az ipolyhídvégi Szent Rita Egyházi Alapiskola és az óvári Szent Erzsébet Egyházi Alapiskola).

A járásban 11 magyar nyelvű óvoda található (Ipolybalog, Ipolyhídvég, Kőkeszi, Kelenye, Ipolykeszi, Lukanénye, Ipolyszécsényke, Ipolynagyfalu, Ipolyvarbó, Óvár és Ipolynyék). Vanek közöttük olyanok, amelyek az iskolával közös igazgatás alá tartoznak (az ipolyvarbói, illetve a lukanényei). A járásban nincs magyarul oktató szakközépiskola vagy gimnázium.

Az oktatási intézmények mind kis létszámúak. A tanulók számát tekintve legnagyobb intézménynek, az ipolybalogi Ipolyi Arnold Alapiskolának sem haladja meg a létszáma a százhuszat.

A rendelkezésre álló adatok alapján a 2005/06-os tanévben mintegy 624 tanuló járt a járás magyar alapiskolaiba. Ez a szám drasztikusan lecsökkent a

2016/17-es tanévre. Jelenleg csupán 333 gyermek tanul magyar iskolában.

„Az elmúlt tíz év alatt majdnem a felére csökkent a járás magyar alapiskolásainak a száma. Nem rózsás a helyzetünk” – kezdte az Önkormányzati Szemle tájékoztatását Molnár Barnabás, az ipolybalogi Ipolyi Arnold Alapiskola igazgatója.

A járás legnagyobb falujában, a közel 1900 lelkes Ipolynyéken több évtizede működik magyar iskola. A Balassi Bálint Alapiskolának jelenleg 107 tanulója van. Bő egy évtizeddel ezelőtt közel 240 tanulója volt, de a létszám fokozatosan csökkent.

Ipolybalog nyolcszáznegyven lelkes település. Iskoláját 2005-ben még közel kétszáz tanuló látogatta. Létszámuk tíz

év alatt mintegy nyolcvan fővel csökkent. „A tavaly minimális mértékben csökkent a létszámuk. A statisztikák alapján a tavalyi iskolaévhez képest idén is minimálisan csökkent a diáklétszám, már ennek is örülünk” – füzte hozzá az igazgató.

A járás két magyar többségű községben, Csábon és Lukanényében is közös igazgatású teljes szervezetszerű iskola működik. Annak ellenére, hogy mindkét falu magyar többségű, mind a két intézményben a magyar tagozatot látogatja kevesebb tanuló, mint a párhuzamosan működő szlovákok.

A járás nagyközségeihez tartozó Lukanényében az ezredfordulót követően alapítottak iskolát. A közös igazgatású intézménybe a nyitást követően – 2005-ben – 23 magyar és 46 szlovák gyermek járt. Az elmúlt években mindkét tagozaton lassan emelkedett a diáklétszám. Az előző iskolai évben a teljes szervezetszerű iskola magyar tagozatát 42 tanuló, a szlovákokat pedig 80 tanuló látogatta. Az intézményben jelenleg 43 magyar gyermek tanul. A község lélekszáma megközelíti az 1400 főt.

A Lukanényétől alig pár kilométerre fekvő Csábon szintén közös igazgatású iskola működik. A több mint ezer lakosú község tanintézménye tíz évvel ezelőtt 58 magyar tanulóval és 310 szlovák tanulóval rendelkezett. 2010-ben már csupán 25 magyar és 201 szlovák gyerek látogatta az iskolát. A létszám fokozatosan csökkent, a 2015/16-os iskolaévben mindössze 22 magyar és 145 szlovák tanulója volt. Reménykeltő, hogy az idei tanévben – 2016/17 – emelkedett a magyar diáklétszám, jelenleg 24 tanulója van a magyar tagozatnak.

Igazi kisiskolaként jelenik meg az iskolahálózatban az ipolyvarbói Mikszáth Kálmán Alapiskola. 2005-ben 75 fős iskolaként is kicsinek számított. A tízes évek elejére ötven alá esett a létszám. 2015/16-ban összesen 24 tanuló látogatta a nyelvhatáron elterülő község iskoláját. Sajnos, számuk az idei évben tovább csökkent, jelenleg húsz fővel működik az iskola. A legutóbbi népszámlálási adatok alapján Ipolyvarbót 363 fő lakta, nagy többségük magyar nemzetiségű.

Az öt teljes szervezetszerű intézmény mellett alsó tagozatos iskolák is vannak a járásban. 2005-ben négy ilyen intézmény működött, sajnos, napjainkra a diáklétszám csökkenése miatt csupán

kettőben folyik tanítás. Az Ipolynyék mellett található Inámban – melynek lélekszáma 460 fő körül mozog – 2005-ben még működött kisiskola, összesen 12 diák látogatta. Öt évvel később, a megszűnés előtti iskolaévben már csupán hat tanulója volt. Hasonló sorsra jutott a kelenyei alapiskola is, község lélekszáma nem haladja meg a háromszázat. A zsákfalu intézménynek már 2005-ben is csupán hét tanulója volt. Hamarosan meg is szűnt a kisiskola.

Két további alsó tagozatos alapiskola alacsony létszámmal ugyan, de működik. Az járás legnyugatibb településén, a mintegy 630 fős Ipolyhídvégen található Szent Rita Egyházi Alapiskola összlétszáma az elmúlt bő egy évtizedben nem változott. 2005-ben tíz tanulója volt, a mostani iskolaévben pedig 12. A mindösszes háromszáz lelkes Óvár rendelkezik a legkisebb létszámú iskolával. Az alsó tagozatos intézményt látogatók száma nem haladja meg a tízet. A jelenlegi iskolaévben öt tanulóval működik a Szent Erzsébet Egyházi Alapiskola.

Fogy a magyarság

Az előzőekben felsorolt településeken a közös igazgatású intézményeken kívül nincs szlovák iskola, így a diáklétszám csökkenéséhez csupán kismértékben járulnak hozzá a szlovák iskolákba íratott magyar gyerekek. Egy másik jelenség sokkal nagyobb mértékben befolyásolja az iskolaválasztást az Ipoly menti kis-

térségben. Sok a vegyes házasság és a vegyes házasságokban született gyerekek nagy többsége szlovák tanintézményekben végzi tanulmányait.

A gyereklétszám csökkenéséhez nagymértékben hozzájárul a térség rossz gazdasági helyzete. A Nagykürtösi járás a 12 legkevésbé fejlett-fejlesztett szlovákiai járás közé tartozik. A jelenlegi kormány még a 2016 szeptemberében Nagykürtösön megtartott kihelyezett ülésén döntött a járás felzárkóztatásáról, s ehhez pénzügyi forrásokat is elkülönített, de a fejlesztés-felzárkóztatás csak az elkövetkező években, kis lépésekben és fokozatosan valósul majd meg. Pedig az időfaktor kulcsfontosságú a régió életében.

„Nincs munkalehetőség, a fiatalok emiatt elhagyják a térséget, nem maradnak a szülőföldön. Ez az egyik legnagyobb hátrányunk. Egyedüli lehetőség a megmaradásra a fiatalok itthon tartása és otthonteremtésének a támogatása lenne” – folytatta a helyzetelemzést Molnár Barnabás.

Ezen a téren történt is elmozdulás, egyes önkormányzatok már tettek családtámogató lépéseket. Ipolynyéken az elmúlt évtizedben több lakást építettek fiatal családok részére, s mások mellett Lukanényében és Ipolybalogon is hasonlóan támogatják a fiatalokat.

Összevetésképpen: bő pár évtizeddel ezelőtt az ipolynyéki iskolának közel ötszáz, az ipolybaloginak pedig több mint háromszáz diákja volt (most 100-

120). Olyan időszak is volt, amikor tanteremhiány miatt két turnusban tanultak a gyermekek.

Az óvodában dől el minden

Az utánpótlás tekintetében a járás magyar iskolái szinte csak a települések magyar óvodáira számíthatnak. Az oktatási minisztérium adatai alapján a 2016/17-es évben 51 óvoda működik 868 óvodással. A járás 11 községében működik magyar nevelési nyelvű óvoda. A lukanényei intézmény szlovák tagozattal is rendelkezik.

Az adatokból kitűnik, hogy az óvodai létszámok kismértékben változtak az elmúlt évtizedben. A 2006/07-es tanévben összesen 179 gyermek látogatta a járás magyar óvodáit. Számuk a 2015/16-os tanévben 182 főre emelkedett. A létszám minimális emelkedése sajnos nem vonja után a magyar tannyelvű iskolák diáklétszámának növekedését.

A létszámok alapján az előző tanévben Ipolynyéken volt a legtöbb óvoda (34 fő). Az utóbbi időszakban megfigyelhető a létszám emelkedése. 2006-hoz képest tíz fővel növekedett az óvodások száma. Ehhez bizonyára hozzájárul az önkormányzat fiatal családokat támogató programja, mivel több lakóházat utaltak ki a fiatal házaspároknak.

Az ipolybalogi óvodát jelenleg tizenkilencen látogatják. Itt csökkenő ten-

dencia figyelhető meg. Ipolyhídvégen a 2015/16-os tanévben húsz gyermekkel működött az intézmény. Az óvári és az ipolykeszi óvodában növekedés tapasztalható. Az előbbi összesen 15, az utóbbi pedig 13 fő látogatta. Ugyanakkor Inámban, Ipolyszécsénykén, Ipolynagyfaluban és Kelenyében csökkent a gyerekek létszáma. A szlovák tagozattal is rendelkező lukanényei óvodákban 2006-hoz képes szintűgy csökkent a gyermeklétszám. Még egyszer hangsúlyozzuk, hogy az óvodai létszámok növekedése sajnos nem hozza magával a járás magyar iskoláinak létszám-növekedését.

Egyre inkább megfigyelhető az a jelenség, hogy a jobb boldogulás reményében szlovák iskolába íratják a magyar óvodából elbballagó gyerekeket. Ez a jelenség csupán az ipolynyéki, az ipolybalogi, a kelenyei és az ipolyszécsénykei óvodában nem jellemző. Ezen intézmények ballagói ovisai mind magyar iskolákban kezdik el tanulmányaikat – olvasható ki az adatokból. (A járás többi településének magyar óvodáiból szlovák oktatási intézménybe is íratnak gyerekeket.)

„Minden egyes gyermek fontos. A szülők döntésén nehezen tudunk változtatni. Nyílt napok keretében próbáljuk megszólítani a környék óvodásait. A szülők így megismerkednek az iskolánkkal. Tán ez is segít dönteni” – reflektált a jelenségre az ipolybalogi iskola vezetője. Hozzátette, Ipolybalogon nem jellemző, hogy szlovák iskolába íratják a gyermekeiket.

Mint már fentebb írtuk, két többségében magyar nemzetiségű településen, Csábon és Lukanényében közös igazgatású iskola működik. Mindkét helyen a szlovák tagozatra jár több tanuló. Ezekon településeken fokozottan érzékelhető, hogy a magyar gyerekeket szlovák iskolába íratják.

Észszerű megoldásként merül fel a két iskola homogenizálásának lehetősége, azaz egy tiszta magyar és egy tiszta szlovák tannyelvű intézmény létrehozása, ám a fenntartók számára ez elképzelhetetlen. A fejpénzen alapuló normatív támogatást figyelembe véve ezt egyik fenntartó sem lépné meg.

Ipolyvarbó, a végvár

Nagykürtösi járás keleti szegletében található Ipolyvarbó igazi zsákfalú. Az államhatárt alkotó Ipoly folyó jobb partján elterülő települést nagyrészt magyar nemzetiségűek lakják. A község a nyelvhatáron fekszik, csupa szlovák település veszi körül.

A néphagyomány ápolásáról is ismert település számára kitörési pont lehetne az elszigeteltségből az Ipoly-híd felépítése, így közvetlen összekötésben lenne a magyarországi Órhalom településsel. A hídépítéssel kapcsolatban december elején munkaértekezletet is tartottak a községben. A tervek szerint Interreg pályázati finanszírozással készülhetne el a híd.

Addig a helyiek csak a meglévő értékekre támaszkodhatnak. A megmaradás mellett a magyar kultúra és hagyományok ápolásának záloga is az itteni magyar iskola. A község távol esik a járás magyar iskolákkal is rendelkező magyar településeitől. Huszonöt-harminc kilométerre van a legközelebbi ilyen község. Így a helyi igen kis létszámú iskola bezárása a magyar megmaradás feladásával járna – vélik a szakemberek.

A Mikszáth Kálmán Alapiskolába az elmúlt nyolc évben évente egy-két gyermeket íratnak be. Sőt voltak olyan tanévek, amikor az intézményben nem is volt elsős. Az előző iskolaévben egy elsős, tavaly szeptemberben pedig két elsős kezdte meg a tanulmányait. „Ragaszkodni kell az iskolához, meg kell tartani az intézményt. A szlovák államnak pozitívan kellene diszkriminálnia az ilyen helyzetet, támogatva az iskola fennmaradását” – hangsúlyozta Molnár Barnabás.

A 2014/15-ös tanév adatai alapján összesen 28 tanuló látogatta az intézményt. Ebből felső a tagozatosok száma 23 volt, az alsó tagozatra mindössze 5 tanuló járt. A diáklétszám sajnos folyamatosan csökken, 2015 szeptemberében 24 fővel, egy évvel később pedig csupán 20 tanulóval kezdte a tanévet Mikszáth Kálmán Alapiskola.

Az iskola megszűnésével a tanulók nagy része valószínűleg a környék szlovák iskoláiban folytatná tanulmányait. Az Ipoly-vidék magyar végváráként igenis fontos a megmaradása. Hiszen az anyanyelvi ismeretadás mellett a kis létszámú iskolák a magyar kultúra bástyái is elnéptelenedő falvainkban – hangsúlyozzák a szakemberek.

Jó kapcsolat az önkormányzattal

A magyar alapiskolák fenntartói az adott helyi önkormányzatok. Úgynevezett fejkvóta alapú normatív támogatásban részesülnek az iskolák. Az önkormányzatok e forrásokat csakis a kezelésükben lévő iskolák fenntartására költetik. A zökkenőmentes működéshez azonban alapvetően szükséges az intézmény hatóság önkormányzati támogatása.

„Az önkormányzattal remek a kapcsolatunk, fennakadás nélkül tudunk együttműködni” – jegyezte meg Molnár Barnabás az ipolybalogi helyzetről. Mint elmondta, a normatív támogatás elegendő az iskola működéséhez, a községnek nem kellett pluszforrásokkal kiegészíteni.

Ugyan az oktatási intézmények fenntartója a helyi önkormányzat, az iskolák fejlesztése csakis pályázatok lévén valósulhat meg. Ezt tudják Ipolybalogon is.

Az Ipolyi Arnold Alapiskola az egyike a legjobban felszerelt alapiskoláinknak. Az elmúlt években lecserélték a nyílászárókat. Tavaly nyáron az önkormányzat támogatásával korszerű parkolót létesítettek az iskola előtti területen. Jelenleg az épület szigetelését tervezik. Ez szintén pályázati támogatásból oldandó meg.

Három évvel ezelőtt mintegy 170 000 eurós támogatásból valósult meg az iskolai taneszközök modernizálása. A projekt lévén többek között minden tantermet interaktív táblákkal szereltek fel. Ennek köszönhetően a tanári kar teljes mértékben ki tudja használni az eszközfejlesztés nyújtotta lehetőségeket. Szinte az összes tantárgynál használják az interaktív programot. „Nagyon jól felszerelt iskola vagyunk. Most már csak a gyerek kellene” - sóhajtott fel az igazgató. Évente 10-12 elsős már segítene a térség nagyobb magyar alapiskoláinak (Ipolynyék, Ipolybalog) a jelenlegi száz körüli létszám megtartásában, vagyis a fennmaradásban.

Továbbtanulási kitekintés

Mint már jeleztük, a járásban nincs magyar nyelvű középiskola. Amennyiben a magyar alapiskola végzősei anyanyelvükön szeretnék folytatni tanulmányukat, akkor legközelebb Ipolyságra, vagy Losoncra kell járniuk. Az ipolysági magyar középfokú oktatási intézmények

diákjainak jelentős része a Nagykürtösi járásból bejáró diák. A nagy távolság miatt néhányan városban keresnek albertlet tanulmányaik idejére.

Megoldásként felmerülhet a magyarországi iskolalátogatás. Többféle szakirányú tanulmányi lehetőséget kínál a határ menti Balassagyarmat. Vácon is többen tanulnak tovább a térségből.

A balassagyarmati szakközépiskolákban jelenleg is több felvidéki magyar tanul. „Az utóbbi évtizedekben egyre több felvidéki fiatal tanul a tanintézményeinkben. Főleg a városunkban folyó szakképzésben vesznek részt” – nyilatkozta az Önkormányzati Szemlének Medvác Lajos, Balassagyarmat polgármestere.

Jövőképfele

Ilyen háttértényezők mellett kissé nehéz pozitívan látni és láttatni a Nagykürtösi járás magyar iskoláinak helyzetét, kilátásait. A tanintézmények vezetői egyetértenek abban, hogy a diáklétszám megtartása, illetve kis mértékű növekedése kedvezően hatna a járás magyar tannyelvű iskoláira. Abban is, hogy fontos az önkormányzatok pozitív hozzáállása. A legfontosabb mégis a fiatal családok támogatása, a fiatalok itthon tartása és a munkahelyteremtés lenne, mert ez a két alappillére az iskolák megmaradásának is. Valahogy meg kellene állítani a régió elnéptelenedését, mert amíg van gyerek, addig van iskola is.

Pásztor Péter

Fenes Iván:

Bízom abban, hogy településünk arculata nagyon meg fog változni a közeljövőben

A Dunaszerdahelyi járást a több mint hatvan, kisebb-nagyobb települése mellett évtizedekig három város alkotta. Somorja, Nagymegyér és Dunaszerdahely mellé tavaly negyedikként csatlakozott Bős is, mely valaha régen, egészen a kiegyezésig, mezővárosként volt ismert. Túlzás nélkül állíthatjuk, rengeteg víz lefolyt a Dunán, míg ismét sikerült megszereznie a városi rangot. Hogy mi mindennel járt a várossá válás, és mi történt azóta a nagyjából 5 és fél ezer lelket számláló csallóközi településen, arról beszélgettünk Fenes Ivánnal, aki immár huszonnegyedik éve polgármestere a Duna parti településnek.

Nekem úgy rémlik, mintha már a nyolcvanas években, a kilencvenes évek elején felrebbentek volna olyan hírek, hogy Bős megkapja városi rangot. Lehet, hogy évtizedeket kellett várni, míg ez megtörtént?

Már polgármesterré választásomkor, 1993-ban téma volt a várossá válás. Elődömtől úgy hallottam, hogy akkor kellett volna Bősnek ezt a rangot megkapnia, amikor a vízerőmű építését bejezték. De közbejött a rendszerváltás, sőt az erőmű építése is abbamaradt egy időre. S úgy tűnik, erről, mármint a várossá nyilvánításról, az illetékesek megfeledkeztek. Pedig előtte már járt itt a belügyminiszter, és a bősiek is voltak terepszemlén hasonló nagyságú településeken, hogy utánanézzenek, mivel is jár a várossá válás. Megvan az szerintem 30-35 év is, amíg megértük, hogy nagyközségből várossá avasználjunk. Ahogy én látom, ha nincs meg a politikai akart, akkor nem mennek végbe a dolgok. Szerintem esetünkben is ez történt. Hiszen már régóta minden feltétel adott volt ahhoz, hogy Bős várossá váljon, beleértve az 5000 fő feletti lakosságát is.

Mikor volt az első komolyabb próbálkozás a városi rang megszerzésére?

Többször is nekirugaszkodtunk. Már 1998-ban is fel voltunk rá készülve, és őszintén szólva, nem gondoltam volna, hogy erre majd csak 2016-ban kerül sor. Arra pedig végképp nem, hogy én még akkor polgármester leszek. 1998-ban a várossá válás még népszavazáshoz volt kötve, amit a törvény írt elő. Egynapos referendumot tartottunk, és sajnos, a részvételi arány csak 47 százalékosra sikeredett, így érvénytelen lett. Hozzá-

tenném, mert fontos, hogy a szavazók 95 százaléka akkor a várossá válás mellett tette le a voksát. Mi tagadás, ez a kudarc egy kicsit elvette a kedvünket, de próbáltunk arra koncentrálni, hogy olyan arculatot adjunk Bősnek, ami megfelel egy kisváros jellegének. Igyekezünk beruházókat, üzletláncokat csalogatni ide, és amikor ez sikerült, akkor nyújtottuk be újra a kérelmünket. Melyik évben rugaszkodtak neki újra? 2014-ben. A várossá válás egyik feltétele ugyanis, hogy az adott település rendelkezzen érvényes fejlesztési terv-

vel. Ebből nekünk újat kellett készítenünk, mert a régi lejárt. Nem volt olcsó multság, euróban számolva is jó pár százezerbe került. Miután fokozatosan, néhány év alatt meglett, akkor nyújtottuk be újra a kérelmünket. A belügyminisztériumban viszont, ahová véleményeztetésre került, vagy két évre megfeneklett az ügy. Annyi időt kellett várni, míg a kormány végül jóváhagyta. Nem voltunk ezzel egyedül, hiszen több településnek is bent volt a kérvénye a várossá nyilvánításra. De ekkora jelentőségű település, mint a miénk, egy sem akadt köztük. Velünk együtt nyerte el a városi rangot egyébként Turany, vagyis Nagyturany. Bennünket a városi rang elnyerése nem ért meglepetésként, mert amikor előtte a belügyminiszter itt járt és megkérdezte, mit szeretnénk, az első helyen említettük neki a várossá válást.

A „városiasodás” után az emberek attól féltek, hogy felmegy az adó és több lesz a befizetni való. Változott valami ezen a téren?

Gyakorlatilag semmi sem változott, hacsak az új hivatali bélyegzők elkészítését nem tekintem annak. A képviselőtestület úgy döntött, hogy mindent hagyunk a régi, megszokott és jól bevált szinten. Különben is: az adók összegét egy táblázat szabja meg, és kivételénél a lakosság számából kell kiindulni. Ugyanez vonatkozik a polgármester fizetésére, ami szintén nem változott, valamint a hivatalnokok számára, sőt a feladatkörökre is. Plusz feladatok nem jártak a városi ranggal. Jól is van ez így, elvégre a költségvetésünk sem lett magasabb. Magyarán, minden maradt a régiben, és mostanra elültek a vészjósló hangok is. Nekünk a várossá válás inkább morális kérdés, vagy ha úgy tetszik presztízs kérdés volt, hiszen Bős hosszú évszázadokig mezőváros volt, amiről a dülöneveink is tanúskodnak.

Mit hozott a várossá válás Bősnek?

Ezt sokan kérdezték tőlünk, tőlem is, főleg az anyagiakra célozva. Egyelőre még nem sok mindent, de már látszik, hogy a beruházók, a vállalkozók más-hogyan állnak hozzánk azóta, és egyre többen érdeklődnek a befektetési lehetőségeik, a turizmus fejlesztésének lehetőségei iránt. Persze, egy év alatt is rengeteg dolog történt városunkban, s hogy meddig tart ki ez az eufória, azt nem tudjuk. Más kérdés, hogy vajon a kínáló lehetőségekkel mennyire tu-

dunk élni. Optimista vagyok, és bízom abban, hogy településünk arculata nagyon meg fog változni a közeljövőben.

Mire alapozza ezt a derülátást?

Már most is mindenütt építkezünk – vagy mi, a város, vagy pedig a vállalkozók. A régi Centrum épületében a teljes felújítás után húsz öröklakás kerül átadásra, körülötte pedig egy elegáns tér kialakítására kerül sor. Ez lesz majd a harmadik terünk. A legnagyobb beruházásunk az elmúlt évben mindenképpen az volt, hogy befejeztük a csatornahálózatot. Tíz kilométernyi új szakasz készült el – 5,5 millió értékben – uniós támogatásból, méghozzá gyorsított menetben. Gyakorlatilag az egész városban megoldottuk a szennyvízelvezetést. A víztisztítónk kapacitása most még elegendő, de ha a szomszédos települések – Baka, Csallóköznádasd, Dercsika és Felbár – is belevágnak a csatornázásba, akkor annak bővítésére is sort kell keríteni. Úgy gondolom, hogy a Csallóközben, ahol az ivóvízkincs található, ez nagyon fontos teendő. A múlt évben 800 ezer eurót nyertünk egy hulladékgyűjtő és osztályozó udvar létrehozására is. Ez nekünk nemcsak a korszerű hulladékgazdálkodás szempontjából fontos, hanem azért is, mert oda fogjuk költöztetni a kisüzemünket is, aminek most csak ideiglenes helye van. Itt mód lesz majd a hulladék, a faanyag aprítására és tömörítésre is. Remélhetőleg, ha beindul, nagyobb lesz a rend a város területén.

Városként több óvoda és iskola fenntartása is hatáskörükhöz tartozik. Sikerült a várossá válás óta ezek állagán is javítani?

Három óvodánk működik, két épületben. Eddig csak kisebb javításokat tud-

tunk elvégezni rajtuk. Tavaly viszont az egyikre sikerült 200 ezer eurós támogatást szereznünk, ami öt tanterem teljes felújítására volt elegendő. Ezt szeretnénk tovább folytatni, s tervben van két újabb tanterem kialakítása is. Vadonatúj, minőségi műfüves pályánk is van, 89 ezer euróba került, amihez kaptunk az államtól 40 ezer eurót. Az iskola területén található, de több helyről is megközelíthető. Tanítási időben az iskolák tanulói használják, délután és hétvégén pedig kiadásra kerül, versenyek zajlanak rajta. Két alapiskolánk közül a magyar tannyelvű a közelmúltban teljesen fel lett újítva, a szlovákra pedig minden évben igyekszünk szerezni néhány százezer eurót. Szerettük volna egyszerre rendbe tenni ezt az intézményt is, de annyi pénzt sosem kaptunk rá. Most ott tartunk, hogy a tető szinte teljesen kész és a nyílászárók nagy részét is kicseréltük. A tornaterem azonban szintén javításra szorul. Az új igazgatóval már beszélünk a hőszigetelésről és a vakolatról, ami ugyanolyan színű lesz, mint a magyar iskoláé és az óvodáé. Ezek az épületek ugyanis egy közös épületegyüttest alkotnak.

Említette az építkezést. Idejövét nem lehetett nem észrevenni, hogy itt, a városi hivatalban is felújítási munkálatok folynak. Hol mindenütt építkeznek még?

A városháza felújítására 310 ezer eurót költöttünk. Tetőt kapott az épület, megtörtént a nyílászárók és a fűtés cseréje. Tavaszra igazán szép, tetszetős lesz az épület, homlokzatára egy szép óra is kerül. Tavaly átadtunk újabb 12 bérlakást is. Jelenleg 63 bérlakásunk van, ami nem tűnik olyan nagy számnak, de hozzátenném, hogy most kezdjük meg újabb húsznak az építését a Jednota épülete mögött. A későbbiekben pedig

még újabb húsz felépítése van tervbe véve. Ez annak a saroképületnek a helyén fog megvalósulni, amiben most a Csemadok-klub működik, és kisboltok is találhatóak ott. Azt az épületet le fogjuk bontani, mert nagyon rossz állapotban van, és helyette egy modern épületkomplexumot építünk. Alul üzletsor lesz, hogy lehetőséget adjunk azoknak, akiknek ott most boltjuk van, felülre pedig újabb bérlakásokat tervezünk. A Csemadok-klubot pedig, ami számunkra kiemelten fontos, a Csiliz partjára „költöztetjük”. Egy új, modern épület, mondhatni, székház épül ott – konyhával, étkezővel, nagy közösségi helyiséggel. Ha minden jól alakul, néhány éven belül ez is megvalósul.

Építkezés folyik a Tesco áruház mellett is. Milyen célt fog szolgálni az új épület?

Egy bevásárlóközpont építése folyik. Eredetileg oda költöztek volna az orvosi rendelők. A nálunk rendelő orvosoknak ugyanis lassan lejár a bérletük, és az az épület, amiben most rendelkeznek, már katasztrofális állapotban van. Végül aztán nem lett semmi a dologból. Pedig az orvosok elhelyezésére is megoldást kell találnunk, de az egészségügyi központ lelakott épületének felújítására már hosszú évek óta nem sikerül támogatást szerezni. Nekünk érdekünk, hogy minél több orvos, szakorvos rendelkezjen Bősön, hiszen több falu beteget járnak ide gyógyulásuk érdekében, nemcsak a városbeliek.

Egyébként tavaly sikerült kiépíteni a kamerarendszerünket is, ami szintén úgy 80 ezer euróba került. Most már minden lényeges városrészt látunk, beleértve a központot is. Ettől, remélem, még nagyobb lett a bősiek biztonságérzete. Bár elég nyugalmas kisváros vagyunk, hála Istennek.

Mikor épül meg a város közepén a körforgalom, amit egyre hangosabban követelnek az itteniek?

Hosszú évek óta húzódozó, végtelen történet a körforgalom megépítése, de ennek nem mi vagyunk a kerékkötői. Az utak megyei tulajdonban vannak, tehát a város, mint olyan, nem kezdhet velük semmit. Ezt bizony nem értették meg az emberek. A növekvő gépjárműforgalom és a gyakori balesetek viszont égetően szükségessé tették a megépítést. Jó hírrel szolgálhatok. A mi beruházásunk az elsők közé került a Dunaszerdahelyi

járásban. Már csak az építkezési engedélyre, ha úgy tetszik, néhány pecsétre várunk. Magát a körforgalmat legkésőbb ősszel át szeretnénk adni. Piskótaalakú lesz, ahogy a hely kiadja, és a közepét szeretnénk gyönyörűen parkosítani. Bősön egyébként is rengeteg a virág és szépen gondozottak a járdaszegélyek. A körforgalmat járda és kerékpárút fogja szegélyezni, hiszen a kerékpárosokra és a gyalogosokra is gondolni kell. A legnagyobb hozadéka azonban az lesz, hogy biztonságosabbá válik a közlekedés.

Bős egyik domináns épülete a kastély – ahol a legenda szerint Mária Terézia a világra hozta II. Józsefet – az azt körülölelő csodálatos parkkal és a katolikus templom. Mennyit tudnak áldozni ezek karbantartására, szépítésére?

Az Amade kastély épületében az idősotthonunk működik, már hosszú évtizedek óta. Kilencven idős ember ellátásáról gondoskodik ott ötven alkalmazottunk. A működtetésére megvan a pénz, problémát az okoz, ha valamit meg kell javítanunk, ha valami elromlik, ami bizony egy ilyen öreg épületben bármikor előfordulhat. Jövőbeli célunk, hogy az épület teljes felújítási terve elkészüljön - és befektetést is találjunk. Még az sem zárta, hogy egy korszerű idősotthont építünk, és a kastélyt más módon hasznosítjuk. Az épülethez tartozó park gyönyörű és nagy érték. A fűnyírást és a szemétgyűjtést itt is rendszeresen végezzük, hogy szép és gondozott legyen, hiszen annál jobb helyszínt a nyári rendezvényeinknek – amiből rengeteg van – el sem tudnánk képzelni. A katolikus templomunk felújítását folytatjuk, a plébános úrral együttműködve. Kívülről már kész, a tetőt kell még rendbe tennünk. Belül a vakolat most már egy éve le van verve, a falakat mostanra szigeteltük,

hamarosan kezdődik az újravakolásuk, utána pedig a festés. Erre is elköltünk vagy 50 ezer eurót. Úgy néz ki, hamarosan református templom is épül a városban. Több pénzt kellene fektetnünk a kultúrházunk felújításba is, égetővé vált az ablakok cseréje. Feladatból van elég, de hogy mindennel vele bírjunk, ahhoz prioritásokat kell felállítanunk.

Bősről nem lehet úgy írni, hogy kihagyjuk a vízerőművet. A kérdés, van-e haszna a városnak belőle?

A vízlépcsőt nehezen fogadtuk el, sokáig berzenkedtünk ellene. Idővel viszont azt gondoltuk, ha már egyszer itt van, jó lenne, ha a településünknek haszna is lenne belőle. A hozadéka mindenképpen az, hogy 150 embernek ad munkát. Megléte tudható be az is, hogy turisztaszegzonban – tavasztól ősziig – tele vannak az éttermek, a sörözők teraszai, sok a vendég. De a jövőben ezt a területet még jobban szeretnénk fejleszteni. Egyelőre még csak körvonalazódnak az elképzelések. Köztudott, hogy Bősön van egy magánkézben lévő termálfürdő, ami évek óta nem működik, elhanyagolt állapotban van. A furat megvétele és kihasználásával a jövőben akár még wellness szálloda is épülhetne a Dunaparton. A pár éve átadott kompikötő működik ugyan, de a komp a turisztaszegzonban járhatna sűrűbben is. Volt már rá példa, hogy a kerékpáros turisták nem tudtak átjutni a magyar oldalra, mert nem közlekedett. Ez sok bosszúságot okoz, hiszen bennünket vesznek elő, holott nekünk semmi befolyásunk sincs a működtetésére, az a magyar fél kompetenciája. Természetesen meg kell tartani az öreg Duna és környéke romantikus, vadregényes jellegét is, a maga egyedi madár- és növényvilágával.

B. Vida Júlia (A szerző felvételei)

Rakottyás előre tekint - a pici faluból nagy központ válhat

A pici falunak iskolája, óvodája nincs. Református temploma az 1921-ben romba dőlt templom helyén 1969–71 között épült. 1964–90 között közigazgatásilag a szomszédos Uzapanyt községhez tartozott. Már második választási ciklusában a falu polgármestere, ifj. Rencsok János, aki nagy elánnal és erős munkabírással vágott bele a munkájába. Pályázatról pályázatra haladva valósítja meg programjait, fejleszti a közösséget és szépítgeti a kis község környezetét. Vallja, hogy az önkormányzati, civil és magánszektornak megerősödve és összefogva, közösen kell tennie a faluért.

A polgármester nyitott szívvel figyel minden pályázati kiírást és lehetőséget, s amibe csak lehet, bekapcsolódik. „Olyan pályázatokat kell keresnünk, amelyek az adott körülményeink közt elérhetőek. Hiszen általában a pályázatoknál önerővel is rendelkezni kell. Ez mindig az egyik legnehezebb feladat, hogy ezt megszerezzük” - szögezi le. Ezért nem a nagy pályázatokkal próbálkoznak.

A munkaügyi hivatalon keresztül öt embert alkalmaznak, aki terepmunkát végez. Rajtuk kívül több önkéntest is bevonnak. S egy-egy projekt kapcsán mindig ügyelnek arra, hogy a helyi embereknek kínálják fel a feladatot, legyen az kőműves- vagy asztalosmunka. Nagyon sok a községben a munkanélküli, szinte alig van valaki, aki állásban lenne valahol. Magánvállalkozó nincs a köz-

Rakottyás község a Rima-medencében, a Balog-patak völgyében fekszik. Első írásos említése 1451-re tehető. Vályi András szerint földje közép termékenységű, gyümölcsös kertjei hasznosak, legelője tágas, második osztálybéli. Fényes Elek ugyanezt erősíti meg, s földjét, réjtét a jók közé sorolja. 1910-ben 317, túlnyomórészt magyar lakosa volt. A trianoni békeszerződésig területe Gömör-Kishont vármegye Feledi járásához tartozott. 2001-ben 238 lakosából 209 magyar és 29 szlovák volt. 2011-ben 317 lakosából 182 magyar, 87 roma és 48 szlovák nemzetiségűnek vallotta magát.

ségben, egy temetkezési és mezőgazdasági cég van bejelentve a községbe, de a tevékenységüket nem itt fejtik ki. A kisboltot is egy rimaszombati vállalkozó üzemelteti. Tavaly pár ember egy Trencsén melletti cégnél próbált elhelyezkedni, ahol hetelnek. Két-három fiatal dolgozik a rimaszombati kábelgyárban.

A településen nincs iskola és óvoda, Bátka községhez tartoznak, de az óvodáskorú gyermekek ott nem férnek el, így ők nem részesülnek nevelési oktatásban, ami komoly gondokat jelent a beiskolázásnál. Gyakori, hogy a kisiskolások gyalogosan teszik meg a 2 km-es távot a bátkai iskolába, pedig tudvalévő, hogy útiköltség-támogatást is kapnak, de a szülők sokszor nem töltik fel az autóbuzskártyájukat. Volt már egy ideig olyan megoldás, hogy a polgármester töltötte fel a kártyákat – ez gyakorlat a többi településen –, de ez nem működik, és nem is megoldás, hiszen a buszpénzt a szülők kapják. „Ezt a problémát globálisan át kellene gondolni. Mi is akkor tudtuk feltölteni a kártyáikat, amikor a gyereksegélyek a községi hivatalhoz jöttek. Sőt még olyan is volt, hogy az ebédjeiket is mi jártunk befizetni” – világitott rá, kifejtve, hogy sokszor nem a gyerekek kapják meg a nekik járó támogatásokat, ahogyan ez tapasztalható gyakran a Bethlen Gábor Alap által folyósított „Szülőföldön magyarul” pályázati pénzeknél is. A községi hivatalban még csak a szociális terepmunkás asszisztensi pozíció van betöltve. A főiskolai végzettséghez

kötött szociális munkási állás a mai napig üres, pedig várják a jelentkezőket.

A községben egyre több gyerekek születik. A házak, amelyekben most élnek, egyre szűkebbek, így azon kell gondolkodnia a településnek, hogy itt is épüljenek szociális lakások. „A közeljövőben szeretnénk egy építkezési telket megvásárolni, s önerőből építenénk fel a lakásokat, mert ez is egyre égetőbb probléma lesz, bár erre is keressük a pályázati lehetőséget” - mondja.

Valóban nagyon sok pályázatba bekapcsolódnak, a legtöbbször a polgármester maga írja, mert nincs arra keret, hogy pályázatíró cégeket fizessen meg. Maga menedzseli végig a programokat is, mint mondta, eleinte nélküle nem is kezdtek semmibe. Majdnem hat év után jutott el oda, hogy most már van, amit levesznek a válláról. Bebizonyította a falu polgárainak, hogy az önkéntes munkájukkal is sokat tudnak tenni a faluközösségért, s együtt örülhetnek a közös rendezvényeknek, közösen gondolhatják ki a következő terveket. „Mindig is rá tudtam az embereket arra venni, hogy mozduljanak meg, ne csak otthon üljenek. Ugyanis, ha csak azt várjuk, hogy valahonnan pénzt kapjunk, s nem teszünk bele önkéntes erőt, akkor abból az elképzelésből nem lesz semmi” - szögezte le.

A kérdésre, hogy mindehhez honnan meríti az erőt, szerényen azt mondja: erre nem tud válaszolni. Köztudomású ifj. Rencsok Jánosról, hogy különböző egyesületek, tömörülések gondjait-munkáját is felvállalja, de előbb néhány sikeres pályázata bemutatására kérem.

A pénzügyminisztériumnál 7 ezer eurós támogatást sikerült elérniük egy épület tetőszerkezetének a felújítására, melyet majd tájháznak szeretnének berendezni. Itt is önerőből tatarozzák a falakat.

Újjáépítették a buszmegállót, téglafalakra. Kialakítottak egy 15x5 m-es fedett pihenőhelyet, melyhez egy nagy kemenec is tartozik. Itt különböző szabadtéri

rendezvényeket valósítanak meg, de alkalmas tanfolyamok, előadások megtartására is. Mindez kiegészül egy szabadtéri színpaddal is, hogy a nyári fesztiválok, falunapok fellépőinek megfelelő körülményeket biztosítsanak. Ez utóbbit a Purt szervezet támogatásával valósították meg. Az előbbi pedig egy brüsszeli pályázatból hozták össze.

„Nagy megtiszteltetés, hogy kis településünk egyike lehet a LERI projektnek. Örülök, hogy Pozsonyban sikerült átnyomni, hogy a mi kis 300 fős közösségünk kerüljön be Szlovákiából másodikként. Be tudtuk a helyi embereket kapcsolni a munkába, a közösségi kapcsolataink ápolása érdekében” - mondta a polgármester.

A projekt fő célja a roma integrációs stratégiák megvalósulását akadályozó elősegítő tényezők feltárása, valamint az ehhez köthető jó gyakorlatok megosztása volt.

A polgármester szerint ebben a kis faluban a romákkal együtt lehet működni, minden rendezvényben, munkában részt vesznek. Bár valamilyen hatásra az utóbbi népszámláláskor már többen romáknak vallották magukat, a roma nyelvet nem beszélik, mindannyian magyar anyanyelvűek. Mint mondja, a romák igénylik az odafigyelést, a támogatást, hogy jobban észrevegyék őket.

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) finanszírozásában megvalósuló projekt a részvételi akciókutatás módszer segítségével összesen 22 kiválasztott helyszínen igyekezett a romákat érintő helyi problémák megoldását elősegíteni. A szakértők munkáját a budapesti intézet koordinálta Csehországban, Magyarországon, Szlovákiában és Romániában. A LERI projekt első szakaszában (2013-2014) 11 tagország érintett településeinek átvilágítása zajlott, ami végül országonként 2-2 település kiválasztását eredményezte. A Budapest Intézet szakmai koordinációja alatt a következő települések kerültek be a második szakaszba: Sokolov és Brünn (CZ), Rakotyás és Hrabušice (Káposztafalva) (SK), Mátraverebély és Besence (HU), Kolozsvár és Nagyenyed (RO).

E pályázat során ismerkedtek meg s alakítottak ki baráti kapcsolatot Mátraverebély településsel. „Nagyon sok közös pontot találtunk a két község tervei közt.

Például ilyen a helyi néprajzi gyűjtemény kialakítása, a kis gyerekekkel való foglalkozás, mivel nincs nálunk óvoda, táborok szervezése. Az elképzeléseinkhez egy Interreg pályázaton próbálunk kereket biztosítani” - tudtuk meg. Rakottyás egyébként testvértelepülési kapcsolatot is ápol Gömör-szőlőssel. Ott is igyekeznek közös programokat szervezni.

Rencsok János elnökként tevékenykedik a Paraszt Udvar Polgári Társulásban, ahol viszont a hagyományos magyar életre összpontosítanak. Jelszavuk: a Balogvölgy csodálatos tájjal. Kemence napokat rendeznek, ahol egykor kedvelt ételeket sütnék-főznek, nyáron gyakran kalács-, kenyérillat lengi be az udvart. A hagyományörzés terén bemutatókra járnak, hiszen lovakat is tartanak. Így itt a csikós, a betyár- és egyéb népviseletet is ki lehet próbálni, sőt lovagolni is lehet. Egészen Losoncról, Rozsnyóról, Tornaljáról és s a Balogvölgye több településről is járnak ide a lovakkal ismerkedni. Lovastáborokat szerveznek, ahol a múltat is felidéznek, bemutatják a körülöttük lévő értékeket.

„Mi nem egy hagyományos értelemben vett lovasiskola vagyunk. Lovasoktatást tartunk, főleg azon vállalkozó kedvűeknek, akik a lovaglást egyszer ki szeretnék próbálni. A kezdők oktatásának az a célja, hogy nyaralásuk alatt vendégeink közeledjenek a lovakhoz és egy kapcsolatot alakítsanak ki velük. A kezdők fejlődésének megfelelően óvatos tereplovaglást is kínálunk. A Lovasudvarban négy ló áll rendelkezésére. Elsősorban magyar nóniusz és furioso fajták, amelyek természetüknél fogva kiváló túralo-

vak, és nem riadnak vissza a természetes akadályoktól. Élénk temperamentummal és jó kondícióval rendelkeznek, és biztonságosak a terepen” - mondja Rencsok János.

Ugyancsak Rencsok Jánoshoz kötődik a Kis-Gömör Helyi Akciócsoport létrehozásának a gondolata. Már csak ez a kis balogvölgyi falu és a környező községek voltak azok, amelyek nem tartoztak semmilyen akciócsoporthoz, amelynek elsődleges feladata a régiók bekapcsolása az Európai Unió vidékfejlesztési politikájának alapjául szolgáló Leader-projektbe. A környező akciócsoportok már húsz éve működnek sikeresen, ezt nehéz lesz behozni, de a felzárkózást elkezdték.

A Balogvölgyi, a Turóci, az Alsógömöri és Vályvölgyi Mikrorégió települései csatlakoztak az akciócsoporthoz, ami jelenleg 23 települést (Füge, Gömörmihályfalva, Kálósa, Alsóvály, Felsővály, Baraca, Rakottyás, Uzapanyt, Balogtamási, Bátka, Dúlháza, Balogújfalva, Zsíp, Rimaszecs, Jéne, Harmac, Mártonfala, Orávka, Dobóca) ölel fel. Éppen hogy elérjük a 10 000 főt, ami a minimum a megalkuláshoz. „Ki kellett dolgoznunk egy stratégiai tervet, amit szintén egy pályázaton keresztül sikerült megírni. Viszont a mezőgazdasági minisztérium vidékfejlesztési részlegéhez még nem adtunk be pályázatot a Leader-csomagra. Nagy pénzről van szó, s úgy gondolom, nem vagyunk még felkészülve, hogy ezeket a pénzeket lehívjuk, a programokat megvalósítsuk. A helyi akciócsoporton belül most az együttműködést erősítjük a civil szektor, az önkormányzat és a vállalko-

zók között. Itt is inkább még csak kisebb pályázatokkal próbálkozunk” - számolt be Rencsok.

Mint megtudtuk, Besztercebánya Megyei Önkormányzatához propagációs anya-

gok, brosrák kiadására pályáztak. Ebbe összegyűjtötték az információkat a településekről, szervezetekről, vállalkozókról, hogy részletes ismereteket adjanak a régióról. Az idei, megyéhez benyújtott pályázatuk a Fotómaraton nevet kapta, ugyanis a brosrák készítésénél rádöbbenek, hogy nagyon kevés fotódokumentáció áll rendelkezésre. „Minden község valamiben aktív, s mindenhol van valamilyen szép, értékes dolog és örökség, amit érdemes bemutatni, de nincs dokumentálva. Ha sikerül nyernünk, akkor félprofi fényképeszek majd körüljárják a településeket, s össze tudjuk gyűjteni a képeket” - fűzte hozzá a polgármester.

A tervekből, elképzelésekből pedig kifogyhatatlan. Létesítene egy turisztikai irodát, szeretne nyitni egy pályázatmenedzselő irodát is, hogy a kisebb községeknek ne kelljen akár 4-500 eurókat kifizetni a pályázat megírására, hogy legyen, aki díjmentesen útbaigazítja a helyi akciócsoporthoz tartozó települések önkormányzatait vagy civil szervezeteit.

Homoly Erzső

Betekintés egy bodrogközi település életébe – Szomotor

A tóketerebesi járásbeli Szomotor községben járunk. A legutóbbi népszámlálás adatok szerint lakosainak száma 1571 fő úgy, hogy Szomotor község közigazgatásilag összevont három települést igazgat. A 210 főt számláló Kisújlak és a 290 lakosú Vécs tartozik hozzá. A településen lakosságának 64 %-a magyar nemzetiségű. A község a Tóketerebest Királyhelmeccel összekötő fő út mentén, Királyhelmectől 15 km-re délnyugatra, a Bodrog bal partján fekszik.

A régészeti leletek tanúsága szerint a település már a 11. században létezett, írásos formában 1263-ban „Zomothor” néven említik először. A zempléni váruraldomhoz tartozott. A történelmi korok nyomairól a feltárt értékes leletanyagok tanúskodnak. A karosi sírok feltárásáig (1980-as évek) e terület volt a leggazdagabb lelőhely. Vécs határában a 19. század végén számos sírt tártak fel igen gazdag és értékes leletekkel, amely szerint a térségben a lovas temetkezés volt jellemző. A leletek közt volt ezüstlemezzel borított nyeregkapa, tuskés karoling sarkantyú, tegezvasalás, palmettadíszes lemez, szasszanida dirhem és egy ezüst és vörösrézlemezből készült tarsolylemez, amely ma a Magyar Nemzeti Múzeum tárlójában látható.

2011 óta Juhász János polgármester vezeti a települést, aki ezt megelőzően 35 évig volt önkormányzati képviselő. Elmondása szerint a kilenc fős önkormányzat szinte minden tagja igyekszik segíteni munkáját.

A polgármester a mindennapi gondok ellenére lelkes, és tenni akaró. Nem panaszkodik, hanem az előző évi sikerekről, megvalósult beruházásokról és hosszú távú céljairól beszél.

Azt vallja, hogy jó gazdálkodással saját forrásokból is megvalósíthatók fejlesztések és beruházások. Legtöbb energiáját az állandó készenlét veszi el, de ezt egy polgármester esetében a munkája természetes velejárójának tartja, bár sokan ezt nem tudatosítják, nem értékelik.

Fogy és öregszik a lakosság

A polgármester fájó pontként említi, hogy a település lélekszáma csökken, a lakosság elöregszik. A népszámlálás óta 1450 főre csökkent a település lélekszáma. Ennek az az oka, hogy az állami gazdaságok megszűnése, a közeli tiszacsarnyói átrakódó állomás kapacitásának leépítése, valamint a környező kisebb üzemek megszűnése óta helyben a fiatalok nem találnak munkát. Néhány fő, vállalva a napi több órás utazás nehézségeit is, Kenyhecen az ipari parkban vállalt munkát, mások külföldre mennek. A munkanélkülieket – köztük

az összlakosság közel 10%-át kitevő roma lakosságot is – folyamatosan bevonják a közmunkaprogramba. Az emberek örülnek a lehetőségeknek, így nagyobb problémák nélkül tudják működtetni ezt a rendszert a településen.

Elfogyóban a magyar iskola

A fiatalok elvándorlása nem kedvez a népességnövekedésnek, és azt sem segíti, hogy a helyi óvoda és iskola gyermeklétszáma gyarapodjon. A helyi óvoda magyar és szlovák csoportjába összesen 30 gyerek jár. A külön igazgatású, teljes szervezetségű magyar és szlovák alapiskola vonzáskörzete kiterjed a környező településekre is, Rad községtől Nagykövesdig. Mégis alacsony a gyereklétszám. A magyar alapiskolát alig 50, a szlovákot 115 gyerek látogatja. Ezek az adatok nem tükrözik a lakosság nemzetiségi megoszlását, tehát a magyar pedagógusoknak van, lenne tennivalója bőven a szülők felvilágosítását illetően. A polgármester annak örülne igazán, ha nagyobb arányban lennének helybeli pedagógusok a tanterületben. Akkor talán mozgalmasabb lenne a diákok élete. Az iskolák vonzeréjének növelése érdekében az önkormányzat szimbolikus összegű bérleti díjért a helyi kulturális központban oktatásra alkalmas helyiségeket biztosít a Királyhelmeci Művészeti Alapiskola kihelyezett részlegének, amelyet a helyi diákok látogatnak.

Különbéféle szolgáltatásokkal igyekeznek segíteni az idősebbek és fiatalok szabadidejének tartalmas eltöltését. A községben könyvtár, fitness centrum, asztalitenisz klub és 2015 óta multifunkciós sportpálya, valamint szabadtéri színpad működik. Mindezen szolgáltatásokat a község térítésmentesen bocsátja a helyiek rendelkezésére. Az idősekről sem feledkeznek meg. Az iskolakonyha kapacitása lehetővé teszi, hogy igény szerint – akár házhozzáállítással is – az meleg ételt biztosítsanak nekik.

A kulturális élet nem túl színes a községben, az egykor működő asszonykórus is megszűnt, de nyugdíjnapot és falunapot minden évben tartanak. Társulások, amelyek összefogják a lakosságot, csak a sport területén működnek, aktív vadászszervezet és a 60 tagot számláló Vöröskereszt alapszervezet, amely ételkészítés- és ruhaosztásban, valamint véradás megszervezésében se-

gédkezik, bár a jövőben más feladatot is szánnak a társaságnak.

Döntő szempont a lakosok teherbírása és szükséglete

A polgármester örömmel számolt be a 2016-os év eredményeiről. Összesen 430 ezer eurós beruházást valósítottak meg az elmúlt évben, amelyből 330 ezer eurót pályázati forrásokból, 100 ezer eurót pedig saját forrásból fedeztek.

Kicsérélték az iskola épületének nyílászáróit, folytatták Vécs településrészen a szennyvízelvezető rendszer kiépítését, az iskola előtt parkolót és járdát építettek, valamint Kisújlak falurész hangosbemondóját korszerűsítették. Juhász János dicsérte a jó együttműködést Kassa megye önkormányzatával. A megyei támogatásnak köszönhetően Kisújlak településrészen, Vécsben és Szomotoron útfelújítást tudtak végezni közel 2 km-es szakaszon. Szükségessé vált a községi hivatalnak, a kulturális központnak, a könyvtárnak és a zeneiskolának otthont adó épület tetőszigetelése is, de ezt már hitelből valósították meg. A 35 ezer euró kölcsön felvétele lehetővé tette a tetőszerkezet szigetelését, a megmaradt pénzből pedig a 2017-ben megvalósítandó belső felújítást fogják finanszírozni. A polgármester szerint a hitel határidőn belüli visszafizetése nem okoz gondot, ezt a település költségvetése megengedi.

A lakosság anyagi helyzetét, a magas munkanélküliségi rátát szem előtt tartva már évek óta nem emelték a helyi adókat. A 2016-os évben összesen 1 283 000 euróból gazdálkodhatott a település, 2017-ben is nagyjából ez várható.

Az idej és a közeljövő terveit a problémák és a lakosság életszínvonalának emelésére való törekvés generálja. A

fiatalok itthon tartása érdekében hatlakásos lakótömb építését tervezik állami támogatásból, ez 2018 végére valósulhat meg. Az előzetes felmérések alapján van igény a lakásokra. A járdák újjáépítésére 6 ezer eurót, a vécsi hangosbemondó rekonstrukciójára 7-8 ezer eurót, a szomatori vezeték nélküli hangosbemondó kivitelezésére 10 ezer eurót szánának Mindezeket önerőből, saját forrásból tervezik magvalósítani. A megyei önkormányzat anyagi támogatásával folytatni szeretnék az úthálózat javítását és a kanalizáció kiépítését is.

Terveik között szerepel, hogy az államai gazdaság egykori irodaépületét, mely községi tulajdonban van, egy 50-60 főt befogadni képes nyugdíjasotthonná alakítsák. Az épületben egy ideig egy helyi ügynökség krízisközpontot működtetett, s jelenleg is az ügynökségnek van rá használati joga, de üresen áll. A községi nyugdíjasotthon működtetését az önkormányzat a Vöröskeresztre bízna. A kezdő lépéseket már megtették a hatóságok felé. Az önkormányzat további községi tulajdonú épületek állagmegőrzésére is pénzt szánna, mert azokat a jövőben hasznosítani szeretné. A község számára bevételi forrást jelentő földterületekre új bérlőket keresnek. Az egyik, 117 hektáron gazdálkodó vállalkozó nem fizeti a szerződésben kikötött bérleti díjat. Új, fizetőképés bérlőket igyekeznek találni, akik talán néhány helyi lakosnak munkát is tudnak majd adni. Tervek tehát vannak bőven...De ahogy a polgármester mondja: mindegyik reális. Az önkormányzat pedig átlátható gazdálkodást folytat, a község honlapján mindez nyomon is követhető.

A gazdag múlt, a valóság talaján álló, tartalmas munkával teli jelen, és a jobb jövő reménye az, ami Szomotor községet élteti, előre viszi.

Tökölyi Angéla

Tökölyi Angéla felvételei

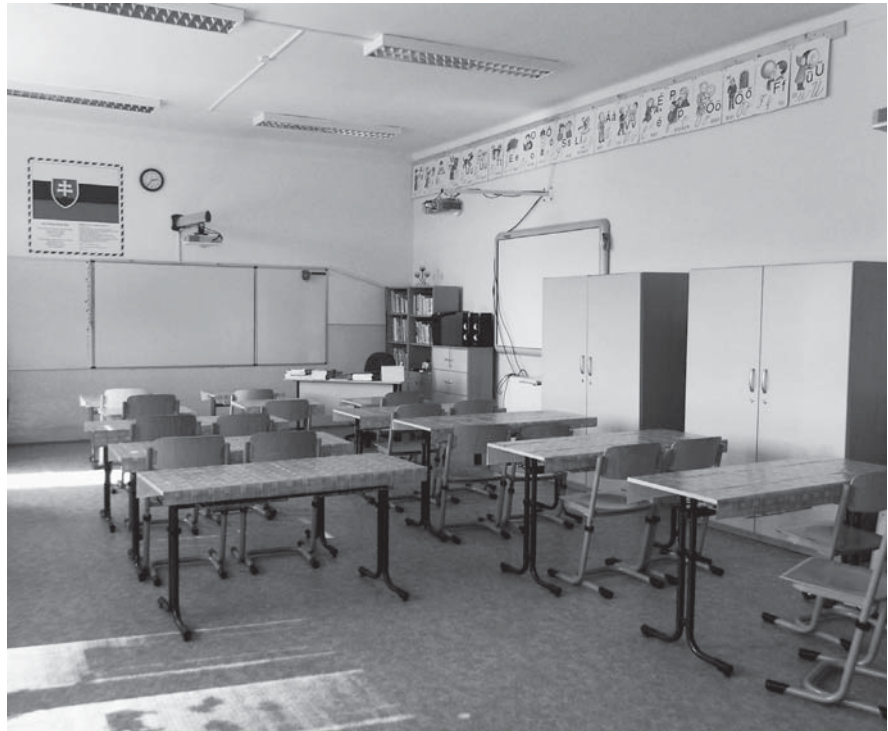

Szilicére visszatérnek a fiatalok – és családot alapítanak

„Ahogyan a szüleinkhez, ugyanúgy a szülőhelyünkhöz is valamilyen titokzatos szálak kötnek bennünket” – vallja a szilicei születésű dr. Máté László író, aki mai napig nem szakadt el szülőfalujától. Erről a Rozsnyótól délre, a Szilicei-fennsík közepén fekvő községről 2012-ben Balassa Zoltán író még halálraírt faluként beszélt. Azonban a keserűségek, megpróbáltatások tömegtelen mennyisége sem tudta a sziliceiekből kitépni a titokzatos szálakat.

„A fiatalok az elmúlt 5-8 évben visszatértek a községbe, illetve el sem hagyták azt. Sőt, itt alapítottak családot. Jól látható ez az óvoda és az iskola jelenlegi létszámán is. Bár a fiatalok számára nincs kimondott szórakozási lehetőség, és legfőképpen a református egyház neveli őket, szervez nekik nyári programokat, szoktunk kirándulásokat is szervezni, mégis akik úgy döntöttek, hogy itthon telepednek le, megmozgatták a falu közösségi életét” – ecseteli a község életének egy kockányi részét **Várady Tamás** polgármester.

Míg 1921-ben a község 1000 lakosából 983 (98,3%) volt magyar és 17 (1,7%) szlovák, addig 2011-re a lakosok száma

drasztikusan megfogyatkozott, és szinte felére, 562-re csökkent. Viszont jó hír, hogy 438-an (77,9 %) magyarnak vallották magukat a népszámláláson. Mivel a község lakossága többségében magyar ajkú, az ügyintézés is magyar nyelven folyik a hivatalban. A falurádió kétnyelvű, és az eseményeik plakátjai is két nyelven készülnek.

A lakosság lélekszámcsökkenése alól tehát a hátrányos helyzetű rozsnyói régióban található Szilice sem volt kivétel. Lakosainak jelenlegi száma 530 fő. A község zsákfalunak számít, ezért jelentős szerepet tölt be a település közösségi életben az óvoda és az iskola is. Az oktatási intézményekben a nevelés-tanulás magyar nyelven folyik.

„Az óvoda és iskola fenntartója a község. Nagyon nagy figyelmet fordítunk az oktatási intézményeink fejlesztésére és fenntartására, az oktatási színvonal megtartására és fejlesztésére. A szülők túlnyomó többsége ide járítja a gyermekét, csak felsőbb osztályba, az ötödikbe íratják be őket Rozsnyóra. Az iskolában és óvodában pezsgő élet folyik, kézműves foglalkozások, tánc-, zene- és sport-tevékenységek is vannak. Az intézményeinket nagyon jó érzéssel irányítják” – magyarázza a falu első embere.

Az óvoda jelenlegi székhelyére 1981-ben került. Az épület is akkor volt felújítva. Ezt követően első alkalommal 2015-ben sikerült – a Bethlen Gábor Alapnak köszönhetően – kicserélni a nyílászárókat, majd 2016-ban egy újabb támogatás keretében az épület hőszigetelését tudták megoldani. A tavalyi évben lecserélésre került az óvoda bútorzata is. A Szövetség a Közös Célokért Társulás Rozsnyói Területi Irodájának közreműködésével bécsi, használt bútoradomány érkezett a Rozsnyói járás nyolc óvodájába, köztük Szilicére is. Az óvodát átlagosan 11 – 18 gyermek látogatja.

„Az óvoda épülete Szilice község elején helyezkedik el, két oldalról dombokkal, szántófölddel van körülveve,

és az erdő, a rét is csak karnyújtásnyira van. A természeti környezet élővilága gazdag lehetőséget kínál gyermekeink számára az ismeretek gyarapításában és a tapasztalatszerzésben. Gyermekeinket arra vezetjük, hogy együtt óvjuk és védjük a természetet. Környezettudatos szemlélet kialakításával szeretnénk elérni azt, hogy a gyermekek tiszteljék az őket körülvevő gyönyörű természeti környezetet. Programunk szerves részét képezi falunk hagyományainak, természeti értékeinek megismerése. E mellett – lehetőségeink szerint – szívesen bekapcsolódunk a falu kulturális életébe, különböző rendezvényeken való részvétellel – vázolta munkájuk alapjait az óvoda igazgatója, **Ragályi Éva**.

A Kakasmandikó lelkes kis csapata 2010-ben kezdte meg a kulturális fesztivál megszervezését. Céljuk többek között az volt, hogy a falunapok megszokott világa mellett olyan események kerüljenek megszervezésre, amelyekkel bővíthető a község kulturális és vallási közösségi élete. Mára a környéken ismertté vált fesztivál mellett a Fonót is működtetik, ahol az emberek, idősek és fiatalok összejárhatnak. „A Kakasmandikó a Fonót üzemelteti, amelynek helyet a község háza épületében biztosítottunk. Vasárnaponként ide jár össze a község időse-fiatálja, és szórakozással, régmúlt történetek felelevenítésével mulatják az időt. Egyébként a lakosság a falunap és a kulturális fesztivál kivételével, nem nyi-

tott semmilyen más kulturális eseményre. Azonban községünkben immár két éve működik a tizenhat tagú Kökőrcsin vegyes népdalkör, amelynek tagjai hagyományos sziliceai, illetve környékbeli és felvidéki népdalokat, énekeket gyűjtöttek. Heti egy alkalommal próbálnak. E rövid idő alatt a községet már számos rendezvényen képviselték itthon és határainkon túl is” – mutatja be a falu kulturális életét Várady Tamás.

A Kakasmandikó tagjai a jövőben is színvonalas programokkal szeretnék tartítani a falu életét. „Terveink közt szerepel a Fonó kibővítése és újabb szátyvák felvetése, amit vasárnap délutánként egyes kezek csatogtathat-

Önépítés

Az óvoda és iskola növendékei a magyar szellemben vannak jelen, vagy lépnek fel az önkormányzat és a civil szféra eseményein. Fiatal lakosok alapították meg a **Kakasmandikó** Polgári Társulást, amely hiánypótló szervezetként kezdte meg a falu kulturális életének felkarolását, a hagyományaik felkutatását, továbbörökítését.

„A Kakasmandikó által szervezett kulturális fesztivál a nyár jelentős programja Szilicén. E mellett a farsangi időszakban a vadásztársulat által szervezett vadászball, és a község által rendezett kisebb utcabálók, gyereknapiak, falunapok teszik ki kulturális életünket” – ismerteti a polgármester.

nak majd. Együttműködésünket a helyi iskolával igyekszünk tovább ápolni. Kézműves foglalkozásokkal szeretnénk elérni, hogy a gyerekek megismerjék és aktívan megélik hagyományainkat és értékeinket. Jövőbeni terveink közt szerepel még a falu talán mára már elfelejtett utcaneveinek a felelevenítése is, amihez különböző pályázati felhívásokon keresztül keressük az anyagi fedezetet – tudtuk meg **Mezei Andrától**, a Kakasmandikó elnökétől.

Megélt ökumenizmus

A falu életét, a faluközösség jövőjét az aktív civileken és az oktatást végző szakembereken kívül a hit területén kifejtett tevékenység, elért eredmény is nagyban befolyásolja. A község nagyobb részben református felekezetű. Szolgálatot Nt. André János teljesít a községben. Vasárnaponként tartanak istentiszteletet, szombatonként hittan, Káté és bibliaóra is van. A hittan órarendi tantárgy is az alapiskolában. A lakosok jóval kisebb része római katolikus vallású. Szentmise az ünnepeken kívül a hónap első szombatján szokott lenni, amelyeket Bize Norbert esperes celebrál. A kisebb, katolikus közösség miséin ott vannak azonban a reformátusok is, és amikor nincs mise a katolikus templomban, a katolikus gyülekezet hívei látogatják a református istentiszteletet. Így van ez rendjén Szilicén.

Mindenki számít

Korábban, húsz éven át a stagnálás és inkább a hanyatlás volt jellemző a községre. Az utóbbi öt évben azonban haladást tapasztalhatunk. „Sok a tennivaló, s a fáradságos munka minden tetre kész ember erejét megtépázza. Szerencsére az elmúlt évben sok üres házat fiatalok vettek meg, így reménykedünk, hogy jó úton haladunk. A lakosság egy része a helyi szövetkezetben kap munkát, vagy épp az önkormányzat alkalmazza, azonban sokan a környék nagyobb üzemeiben vagy a járási székhelyre járnak dolgozni. Az idősek számára nagy szükség volna egy járműre, amely hetenként járna be Rozsnyóra a gyógyszerekért, illetve a kezelésre szoruló lakosokat be tudná hordani” – fejti ki a polgármester.

A faluban jelenleg a rászoruló időseket egy megbízott közmunkás látogatja,

aki bevásárol nekik és továbbítja az igényeiket a hivatal felé. Rendszeresen tartanak számukra ünnepséget októberben. A téli hónapokban pedig naponta házhoz jár a közmunkások egy csoportja, mely felméri az igényeket. Heti két alkalommal családorvos is rendel a községben.

A lakosok egynegyedét a 60 év felettek, másik negyedét a 15 éves kor alattiak teszik ki, a népesség fele tehát gazdaságilag aktív korú. A romák a község lakosságának 29%-át alkotják. Többnyire elkülönülten élnek. Legnagyobb gondot a tanulatlanság és az ebből eredő munkanélküliség okozza, no meg az iskolaköteles gyerekek igazolatlan mulasztásai. A község igyekszik helyben

foglalkoztatni őket, mert sok az adóhátralék is, s így ezt valamelyest törleszteni tudják, illetve ily módon tudnak javítani helyzetükön. Fontos tény, hogy a helyi romák mindig magyarnak vallották magukat, és magyar iskolába írárták a gyermekeiket. Szilicének nagy hírnevet szerzett és büszkesége is a Bastyúr-család, mely a hagyományos kolompkészítést apáról fiúra örökítve máig műveli.

Páratlan természeti kincs

A falu fekvéséből adódóan pásztor tradíciókban nagyon gazdag. Egykor a fensík végtelennek tűnő legelőin gulyák, csordák, juhnyájuk legeltek,

ugyanis a fennsík nagyjából fele legezőként és kaszálóként volt hasznosítva. A fennsík lakói a több mint 100 hektáros terület kaszálását kézzel végezték. A kaszálási időszakban a határban a kaszapengés és a magyar nóta egyvelege hallatszott. Ez ma már a múlté, mint ahogy a parlagi sas, a kerecsensólyom és az ürgék is. Szintén nem léteznek már azok az aprófalvak (Feketefűz, Ardócska, Kisfalu) sem, amelyeknek Szilice létezését köszönheti.

Azonban a mai napig létezik az az páratlan és jellegzetes természeti kincs, amely a mérsékelt égöv legalacsonyabban fekvő jégbarlangja, a Szilicei – jégbarlang. A fontos régészeti lelőhely, a Gömör – Tornai -karszt legrégebben kutatott csodája. A barlang a községtől délnyugatra, a Szilicei-fennsíkon rejtőzik. 1995 óta az UNESCO világörökségi listáján szerepel. A barlang eljegesedésének kora 2000 évvel ezelőtre tehető. A Szilicei-jégbarlang a Gombaszögi-barlanggal együtt egy összefüggő földalatti rendszert alkot, amelyet a Fekete-patak alakított ki.

A barlang bejárata szabadon megközelíthető, gyalogút vezet lefelé. A parkolótól alig tizenöt perces séta után már érződik a hűs, jeges levegő. Bejárata egy hatalmas szakadéktöbörben nyílik, és az érdekessége, hogy a barlang alsó részét egész évben jégdíszítés borítja, amely a turisták számára kiépített lépcsőn haladva közelíthető meg.

„Legjelentősebb természeti kincseink közé tartozik a Szilicei-jégbarlang, amely egész évben látványosságnak számít. Ez vonzza ide a legtöbb turistát. Majd a református templomunk, melynek újonnan keltezett eredete a 13. századra datálható “– zárja a község bemutatását Várady Tamás polgármester.

Beke Beáta

Korszerűsödik a hulladékgazdálkodás Gútán

A szelektív gyűjtés mindenkinek kifizetődő lehet

Nem egyszerűen szemétygyűjtésről kell beszélni, mert ha jól csinálják, a feleslegessé vált, kidobásra szánt holmik jelentős része másodlagos nyersanyagként hasznosítható. Ahol ezt időben meglátták, már egy évtizedes tapasztalattal futottak neki a tavaly hatályba lépett, szigorú hulladékgazdálkodási törvény megvalósításának. És a továbblépés lehetőségét is meglátták benne. Csaknem egymillió euró támogatást nyert el Gúta városa tavaly a Környezetvédelmi Alap pályázatán, ebből korszerűsödhet a városban a biológiai hulladékgazdálkodás. A projekt-ről és a szelektív hulladékgazdálkodás fontosságáról beszélgettünk Horváth Árpád polgármesterrel.

– Több éve próbálkoztunk, pályázatot írtunk, a célunk az, hogy a feldolgozható hulladék ne kerüljön be a kommunális hulladékba. Vonatkozik ez a válogatott és a zöldhulladékra egyaránt. Ezzel a pályázattal most a zöld hulladékra fókuszáltunk, mert Gúta még mindig mezőváros, zöld város, vagy mondhatnánk egy óriási falu, abból a szempontból, hogy rengetegen foglalkoznak mezőgazdasággal, termelnek otthon, sokaknak van zöldséges kertje, gyümölcsöse, de néhány családnál még a fólia is megmaradt, viszont ahol füvesítettek ott is van zöld

hulladék. Tegyük hozzá azt is, hogy a városközpontban is rengeteg a park, a zöld terület.

Mit jelent ez pontosan?

– Ha ez a zöld hulladék bekerül a kommunális hulladék közé, ezt a város a 14 kilométerre lévő Negyedre szállíttatja. Egyrészt fizetünk a fuvarért, másrészt a lerakatért, ez egy komoly kiadás, annak ellenére, hogy több mint tíz éve létezik, működik egy válogatott hulladéklerakó Gútán, ahova ingyen az emberek kihordhatták a zöld hulladékot. Nagyrészt ez a tavaszi és őszi munkák idején meg is valósult. A legtöbb kerti hulladék az

őszi betakarítás idején van, az emberek megnyírják a szőlőket, gyümölcsfákat, letakarítják a földeket, kerteket. A paradicsom és paprika szártól, a leveleken keresztül erre a telepre minden kiszállítható volt.

A városnak eddig nem volt saját komposztálója, illetve darálója, Feketenyék-ről járt egy vállalkozó ledarálni a kerti hulladékot, előfordult, hogy elszállította a ledarált anyagot és hasznosította, de nem minden esetben. Természetesen ezért a szolgáltatásért fizetnünk kellett.

A tavaly elnyert támogatásnak köszönhetően Gúta városa már fel fogja tudni dolgozni a zöld hulladékot.

– Pontosan erre irányul ez a projektünk. A lényege ugyanis az, hogy Gútán minden háztartás, ami több mint 3000

családi házat érint, kap egy úgynevezett barna kukát, amibe csak a zöld hulladékot szabad beletenni, azt, ami komposztálható. Azt még nem tudjuk, hogy milyen időközönként, hetente, vagy kéthetente szedjük-e össze, szállítjuk-e el, ki kell tapasztalnunk.

Feltételezem, télen más gyakorisággal gyűjtjük majd be, mint nyáron a meleg időszakban, vagy tavasszal és ősszel, amikor több kerti hulladékot termelnek a családok. Kitapasztaljuk mi is, hogy lesz a legmegfelelőbb. Biztosan kérni fogjuk a lakosokat, hogy segítsenek, és a barna kukába helyezték bele a biológiai – kerti hulladékot.

Milyen befektetéseket tudnak végrehajtani a pályázatnak köszönhetően?

– A hulladék elszállítására kaptunk egy több mint 10 tonnás hulladék begyűjtő autót, ami mérni is tudja azt a szemetet, amit kiviszünk a városban működő hulladékgyűjtő telepünkre.

Ennyivel tudjuk csökkenteni a költségvetésnek a kommunális hulladéokra vonatkozó tételét.

Második lépésben ebből a projektből meg tudjuk nagyobbítani azt a kazettát, amibe jelenleg kerül a kerti hulladék, a jelenlegi már kicsi, kinőtte magát. A közeljövőben a duplájára növeljük a kapacitását a begyűjtőnek. Szintén a projekt részeként tudunk vásárolni egy kisebb és egy nagyobb darálót. A kisebb a falevelek, paprikaszár, fű és hasonló puhább hulladék feldolgozására, a nagyobb pedig egészen 5 centiméteres átmérőjű faágak ledarálására alkalmas. A ledarált hulladék pedig bele kerül a komposztálóba. A darálókhöz jár egy univerzális gép is, egy kistraktor, ami ezt a ledarált anyagot meg tudja forgatni, átemelni a hulladékot, tehát a kom-

posztálásra váró anyaggal dolgozik.

Mivel nincs még hasonló tapasztalatunk, kíváncsian várjuk, hogyan fog működni a rendszer, és mi is tanulni fogjuk az egész menetet. Nem tudjuk még azt sem, hogy a zöld hulladék mennyi idő alatt válik komposztá, ami felhasználható is lesz, és tudják használni a mezőgazdászok, vagy maga a város ki tudja hordani a földjeire.

A tanyavilágban élők hogyan tudnak bekapcsolódni a programba, illetve a város hogyan tudja bevonni őket?

– A két daráló mobilis, nem helyhez kötöttek, kerekeken van, traktor után tudjuk kötni, amit szintén ebből a projektből veszünk meg, ki tudjuk vinni a város tanyavilágába. Csörgöbe, ahol rengeteg hétvégi ház van, Nagyszigetre, Pacsérokra, Örténybe, Bókonyba, ahol a tanyákon bizony még gazdálkodnak. A tanyavilágból az emberek nem hordják be a városba, a hulladékgyűjtőbe a szemetet. A közeljövőben arra is sor kerül, hogy jelölünk ki külön helyeket, kialakítunk kisebb lerakatokat, ahova az ott élők elhelyezhetik a biológiai hulladékot, mi meghatározott időnként, ahogy igény van rá, kimegyünk, ledaráljuk, és a hulladékot elszállítjuk a komposztálóba. Ezzel megszűnhetnek, megszűnnek az esetleges illegális szemétkerakó helyek, vagy a külön kis szemétkerakatok is.

Említette, hogy az autó mérni tudja az átvett hulladék súlyát. Miért fontos lemérni?

– Tudni akarjuk, illetve a törvény is előírja, hogy mérjük fel, családonként, városonként mennyi a zöld hulladék. Lehet, egy idő után, ha a jogszabályok is engedélyezik, erre is tudunk adni kedvezményt a lakosoknak, mint a szelektív hulladékgyűjtésért, de előbb be kell indulnia a projektnek magának. Ebben a projektben van még egy momentum, de az nem a zöldhulladékot érinti, hanem az építkezési törmelékét. Idén január elsejétől életbe lépett az a törvény, amely szabályozza, hogy a begyűjtő udvarokra kiszállított építkezési törmelék elhelyezéséért fizetni kell. Nem kell nagy összegre gondolni, tonnánként nem egész 8 euróra, de mi Gútán kevesebbet fogunk szedni, körülbelül 5-7 eurót. Mivel még nem tudjuk mérni a szemetet, jelenleg nem is érvényesítjük ezt a szabályozást. De ennek a projekt-

nek köszönhetően tudunk venni olyan mázsát, amire egy teherautó rá tud állni, ezt, vagy az utánfutót lemérjük, és ez szerint ki tudjuk számolni, mennyit kell fizetni. Az építkezési törmelékét egy gútai magánvállalkozó ledarálja, a végterméket felhasználjuk a tanyasi útjaink karbantartására.

A város szempontjából milyen hozadéka lesz a projektnek?

– A családoktól kezdve elindítunk egy folyamatot, a gyerekek is megszokják, hogy a szelektív szemétyűjtés fontos, ezzel megtisztítjuk a várost. Gazdasági szempontból olcsóbbá tesszük a hulladékgazdálkodást, azzal, hogy kevesebb szemetet szállítunk a negyedi szemételepre. Összefoglalva, ez egy zöldprojekt. Az eddigi működő rendszer erősen megterhelte a városi költségvetést. A nem megfelelő hulladékgazdálkodás erősen rombolja, rontja a környezetet. Ha a program beindul, beválik, bízunk benne, hogy 5-6 éven belül szépen kialakul a körforgás, a komposztot pedig vissza lehet forgatni a földbe.

Egy-egy új program elindításakor szóba kerül, hogy új munkahelyek lesznek-e?

– Igen, munkahelyteremtéssel is jár a program. Úgy tervezzük, legalább 3-4 emberrel többet tudunk alkalmazni, mivel az új kukásautót és a gépeket is kezelni kell, ehhez viszont új munkaerő kell, és aki az egészet felügyelni tudja, ilyen szempontból is van plusz hozadéka a pályázatnak.

A konyhai hulladék is bio hulladék, arra is vonatkoznak a változások?

– A konyhai hulladékról is van jogszabály, 4 éve van életben az a törvény, amelyet mi a három városi fenntartású iskolai konyhánál alkalmazunk. Szerződést kötöttünk egy komáromi vállalkozóval, akinek engedélye van a maradék elszállítására, feldolgozására. A konyhákban van egy-egy hűtőbox, ezekben tárolják a maradékot, a vállalkozó ezt háromnaponként elszállítja. Ennek a kifőzdék, éttermek esetében is így kell működnie. De a mostani projektünk a konyhai hulladékra nem vonatkozik, természetesen a krumpli- és zöldséghéj, ami lebomlik, belekerülhet a zöldhulladékba, de a csontok már nem. Sajnos, a mi társadalmunk nem jutott még el arra a szintre, hogy a háztartások kü-

lön gyűjtenék a konyhai maradékot, de talán még nyugaton sem. Már ha ez a program beindul, és a kerti hulladékot mindenki külön teszi, és ezt megszokják az emberek, az is nagy siker lesz.

Hogy tudja a város megoldani, hogy a lakótelepeken is külön kerüljön a lebomló, komposztálható hulladék?

– A lakótelepekhez is helyezünk ki külön kukát, kialakítunk egy lerakatot. Az iskolákra is odafigyelünk. Nemrégiben az egyik iskolából közel öttonnányi falevelet szállítottunk el, ami elég gazdaságtalan, mert a zöld hulladék ugye könnyű, felrakjuk a traktorra, és alig van súlya, pontosan ezért lesz fontos a daráló, úgy nagyobb mennyiséget tudunk egyszerre elszállítani, mert tömörített anyagot kapunk, bálázva lesz a szemét.

Említette az iskolákat, a projekt része lesz, hogy az iskolákban előadásokat tartanak, a diákokat is bevonják ilyen módon a programba.

– Évekkel ezelőtt a szlovák iskolában már beindult egy nagyon jó kezdeményezés, és nagyon jó eredményeket érnek el, a program neve a Zöld iskola – Zelená škola. A gútai szlovák iskola már többször is megnyerte ezt a versenyt. A lényeg, hogy ők maguk is szelektíven gyűjtik a szemetet, de nemcsak

a műanyagot, hanem az elemeket, a tetrapackot is, de még megfelelő körültekintéssel a vegyi anyagokat is. Ebből a szempontból a két magyar iskolában óriási a lemaradás. Bízom benne, őket is sikerül aktivizálni a közeljövőben.

Gútán az országos átlaghoz képest magas a válogatott hulladék begyűjtési aránya, mert harminc százalék körül van, de jó lenne elérni legalább az ötven százalékot, azt gondoltuk, hogy egy felnőttet nehezebb megtalálni, elérni. Elkezdjük az iskolásoknál a nevelést, a 12-13-14 éves gyermek már nem olyan kicsi, hogy ne lehetne bevonni a programba, ráadásul 4-6 év múlva felnőtt lesz, ha ők megszokják és csinálják, akkor már elértük a célunkat. Vagyis, az iskolából hazaviszi a diák, szól a szüleinek, bízunk benne, hogy ez pár éven belül meghozza a gyümölcsét.

A lakosság szempontjából, mikor indul be a projekt?

– Jelenleg folyik a közbeszerzés, ez sajnos, elég hosszú folyamat, mivel több részre kellett bontanunk, külön cégtől kell beszerezni a kukásautót, mert ugyanaz a cég nem árul kukásedényt, és egy építkezési céget is be kellett vonni, mert bővítjük a telepet. Valamikor márciusban várható a közbeszerzés lezárása, ezt követi egy minisztériumi ellenőrzés, ilyenkor leellenőrzik az iratokat, utána kerül sor a szerződések

aláírására. Ha minden a tervek szerint megy, nem támadja meg senki a közbeszerzést, a minisztériumban is mindent rendben találnak, az év második felében ténylegesen is beindul a program. Tehát, ha minden a tervek szerint halad, az őszi betakarításkor a kerti hulladék már a barna kukába kerülhet.

Számokban mit jelent a spórolás, amire számítanak a projekt beindítása után?

– Jelenleg a város körülbelül 120 ezer eurót fizet a hulladék elszállításáért és lerakásáért. Ez a tétel előzetes kalkulációink szerint 100 ezer euró alá megy le az első két évben.

A városban 2004-től működik a szelektív hulladékgyűjtés. Azok, akik bekapcsolódtak a válogatott hulladékgyűjtésbe, kedvezményt kapnak a várostól, a szemétdíjból vonnak le bizonyos összeget. Hogy működik pontosan ez a program?

– Lehetősége van a lakosoknak külön gyűjteni a papírt – ebbe beletartozik a karton is, a műanyagot – nemcsak az üdítő flakonokat, hanem a háztartásban használt más műanyagot is, az üveget és a vasat. Ezt a szelektív hulladékot kéthetente viszik el a háztartásoktól. A lakosok egy igazolást kapnak a postaládájukba, ezen szerepel,

miből mennyit adtak le, kollégáink most összegzik, ki mennyit adott le, ez alapján számolják ki a kedvezmény mértékét a szemétdíjből, ami elérheti akár az ötven százalékot is. Volt már többször szó róla, hogy ezt a kedvezményt eltöröljük, és nem emeljük meg a személtelhordás díját, de úgy találtuk jobbnak, ha ez megmarad. Idén emelkedett a személtelhordás díja a városban, de ez évi 1,50 euró, tehát minimális. Azonban, ha ezt a kedvezményt megszüntetjük, valószínűleg több lesz a kommunális hulladék, mert sokan azt mondanák, minek gyűjtögessem külön a semmiért a szemetet. Ezzel egy kicsikét motiváljuk a lakosokat. Az emelés azért van, mert még mindig nagy a rés, amit a város a beszedett adó felett hozzáfizet a szemét elszállításáért, elhelyezéséért.

Mekkora szelektív hulladék mennyisége?

– Erről pontos statisztikát kell vezetnünk, az elmúlt években 300 tonna fölött volt. A törvény értelmében külön vezetünk mindent, amit mi begyűjtünk: a műanyagot, a papírt, az üveget, vasat, veszélyes hulladékot, használt olajat, ruházatot. Ezt a feladatot a környezetvédelmi osztály látja el. Azt gondolom, ennek köszönhetően szebb a környezetünk, kevesebb az elszórt szemét is. És ez fontos. A legtöbb leadott válogatott hulladék tonnában a papír.

Ez a szelektálás 13 éve működik. Mik a tapasztalatok, ha valaki megkérdezi, hogy ő is szeretné városában átvenni a gútai jól működő programot, mire figyeljen oda?

– Elsősorban és ez a legfontosabb: az emberek tudatáig kell, hogy eljusson ennek a lényege, lehet fórumozni, szórólapozni, de addig, amíg a lakosok nem tudatosítják, hogy ez miért jó, addig nehéz. Nekem például öröm, hogy az a flakon nem a folyóba kerül, vagy nem gyűrjük bele a földbe. Látom, hogy rengeteg mindent lehet hasznosítani, ezzel a földből nem veszünk ki annyi nyersanyagot, mi ezt most már Gútán látjuk, tapasztaljuk.

Az első évben, mikor elkezdődött a program, 2004-ben, mindössze 26,1 tonna volt a szelektív hulladék, ez műanyagot, papírt, üveget és vasat takart. A következő évben ez majdnem meg-tízszereződött, 228,1 tonna volt a begyűjtött válogatott hulladék. Időközben bővült a szétválogatott hulladék fajtája, mert most már szelektíven gyűjthető a papír, a műanyag, az üveg, a fém, a zöldhulladék, a gumi, az elektronikai hulladék, a textil, az akkumulátor, a használt olaj, a veszélyes hulladék.

Működik városunkban a General Plastic cég, ha kimegyek egy gyárlátogatásra, örömmel látom, hogy a több ezer tonnányi hulladékból különböző alapanyagok készülnek. Javasolnám azoknak, akik hasonló programba belevágnak, tegyenek egy ilyen gyárlátogatást, vagy jöjjenek el Gútára, nálunk végigkövethetik az egész folyamatot. Amikor mi elindítottuk ezt a programot, elég szépen tudtunk pénzt csinálni belőle, volt néhány rosszabb év, most ismét azt tapasztaljuk, hogy a szelektív hulladékgazdálkodásból tudunk keresni egy kicsit. Vannak felvásárlók, akik a műanyagért, a papírért, az üvegért fizetnek. Vasból nem sokat gyűjtünk be, mert még mindig vannak felvásárlók, „vasasok” a városban, akik átveszik a lakosoktól a vasat, de külön gyűjthetőek a konzerves dobozok, sörös dobozok.

Ha valóban sikerül elmünk, hogy a komposztot a szövetkezet, vagy a termelők elviszik, lehet, abból is nyerhetünk. De az a lényeg, hogy rá kell döb-benteni a lakosokat, mennyire fontos, ne öntsük tele a Földet szeméttel. Azt gondolom, hogy az önkormányzatok, ha most kezdenek ezzel foglalkozni,

elsőként a fiatalokat kell, hogy a legjobban bevonják. Az szerintem nem pénzkérdés, hogy fontos legyen a környezetünk tisztasága. Egyébként én úgy érzem, hogy a környékbeli polgármesterek megfelelően foglalkoznak ezzel a kérdéssel.

A felvásárlók tehát elviszik a válogatott hulladékot, hogy működik ez?

– Minden nap kint van a hulladékgyűjtő telepen 8 közhasznú munkás, és válogatják a szemetet. Rengeteg az üdítő, sörös doboz, sokan nem is gondolnák, hogy ez is gyűjthető, hiszen ez vékony alumínium, amiért pedig szétbányászják a földet. Hihetetlen mennyiség jön össze. Vannak cégek, melyek válogatás után elviszik a hulladékot, külön az üveget, szín szerint, a fehér és a zöld a leggyakoribb, a flakonokat is: van az átlátszó és a színes – ezeket válogatás után bálázzák, erre vannak megfelelő présgépek. De a műanyag közé beletehetők a különböző samponos, vagy mosószeres flakonok is, ezeket egy gútai vállalkozó vásárolja fel. Külön szedjük a tetrapackot, amit egy építőipari alapanyagokat gyártó cég vásárol fel, mert azt ledarálják, belepréselik falakba.

Valamikor az volt a szokás, hogy a sütés után megmaradt olajat kiöntötték a trágyadombra, ez mind bekerült a talajba, pedig ez is gyűjthető. Mi otthon nagy mosószeres flakonba gyűjtjük, pár hét alatt összegyűlik belőle 3-4 liter, ezt is ki lehet vinni a telepre, és átveszik tőlünk. Az a lényeg, hogy ne kerüljön bele a földbe, vagy a lefolyóba, csator-

nába, sokan beleöntik a mosdóba, vagy a WC-be, de ez is károsítja a környezetünket.

Szelektív hulladékgyűjtés terén egyébként, a környékbeli települések közül egy város előz csak meg minket, Tótmegyer (Palárikovo), ők korábban is kezdték el a programot, és több energiát fektetnek bele, de azt gondolom, mi ketten vagyunk a jó példák.

Az új hulladékgazdálkodási törvény mennyivel ró több terhet a városra?

– A törvény értelmében mi tavaly visszaadtuk az egész feladatot a Gúta Service vállalatnak, ők látják el a hulladék elszállításától kezdve minden ezzel járó feladatot. Szerencsére, jól működik a vállalat. De azt gondolom, hogy ez az új projekt nagyban fogja majd segíteni a munkájukat. A közeljövőben – az új hulladékgazdálkodási törvénynek köszönhetően – lesznek olyan cégek, amelyek a szétválogatott hulladék után kötelesek lesznek bizonyos összeget fizetni, ezzel remélhetőleg mi csökkenteni tudjuk a begyűjtéssel kapcsolatos kiadásainkat.

Gúta zöld városnak számít?

– Igen, Gútának sok zöld területe van. Az ide utazó vendégek és polgármesterek is mindig dicsérik a zöld környezetet. Rengeteg a fa, bokor, és tisztaság is van. Igyekszünk is megtartani ezeket a zöld területeket. Tavaly is több felajánlás érkezett a város felé, kaptunk több mint ezer facsometét, fől számoltak egy

faiskolát, kaptunk fekete tölgy és hárs facsometéket, ezek most várnak kiültetésre a tavasszal, de ezeken kívül is szeretnénk szépíteni környezetünket.

Az ezer fa rengeteg parkot megtöltene, de érinti a bekötő utakat, ahol fákat vágta ki, és mindenképpen kell, hogy jusson ki a tanyavilágba is, az utak mellé, mert mint mondtam, Gúta elég zöld, így kicsit gondot okoz az is, hova mennyit. Megmondom őszintén, a szocializmus utolsó éveiben és a rendszerváltás utáni első években, ahogy jártam a környéket, a szélfogókban, a kanális mellett mérhetetlen mennyiségű szemét volt. Az emberek egyszerűen minden gondolkodás nélkül bármit kihordtak, kidobtak, vagy az autóból kidobtak, ez már egyre kevesebb, de sajnos még mindig előfordul.

Nekünk az iskolák nagyon sokat segítenek, említettem már a szlovák iskolát, de azon kívül a két középiskolával van egy egyezségünk, minden tavasszal és ősszel rendezünk egy-egy takarítónapos programot. A diákok kapnak tőlünk kesztyűt, zsákot, mi szállítjuk őket, és a Nemesócsa, illetve az Érsekújvár felé vezető úton elindulnak gyalog, takarítanak, begyűjtik a szemetet. Ezek mind nagyon jó programok, és ahogy említettem, fontosnak tartjuk, hogy a diákok is kivegyék a részüket a munkából, illetve megszokják, fontos a szelektív hulladékgyűjtés, és a szemetet nem dobhatjuk el bárhol, mert az rombolja, károsítja a környezetet.

Vadkerti Neszméri Csilla

Beiratkozási Program 2017

A Rákóczi Szövetség 2017-ben is pályázatot hirdet a Felvidéken magyar iskolába íratott gyermekek részére.

A felvidéki iskolai beiratkozások esedékessége folytán a Rákóczi Szövetség a 2017/2018-as tanév magyar iskolakezdői számára is meghirdeti beiratkozási ösztöndíj pályázatát. A program a tavalyi évhez hasonlóan minden magyar tanítási nyelvű iskolába beíratott iskolakezdőre vonatkozik Szlovákia területén. A Rákóczi Szövetség a programot továbbra is elsősorban a magyarországi civil társadalom és az önkormányzatok adományaira alapozva hirdeti meg.

A Szövetség december folyamán 12 409 szlovákiai magyar óvodás szüleinek juttatta el levelét a magyar iskolaválasztás érveivel együtt, karácsonyi ajándékcsomaggal összekötve. Ebben a levélben tájékoztatták a szülőket a beiratkozási ösztöndíjról, jelezve számukra, hogy az ehhez szükséges pályázati adatlapot az iskolai beiratkozáskor tölthetik ki.

3 964 olyan óvodásról sikerült tudomást szerezni, akik beszélnek magyarul és 2017 szeptemberében iskolakötelessé válnak.

A Szövetség azzal a kéréssel fordult partnereihez, hogy a pályázati felhívását használják fel az iskolaválasztási kampányban, illetve az adatlapot az iskolai beiratkozások alkalmával töltsék ki a beiratkozó gyermekek szüleinek (ezek a Rákóczi Szövetség honlapján is elérhetők). Az ösztöndíjak átadására a pályázati felhívásban foglaltaknak megfelelően kerül majd sor 2017 őszén.

**RÁKÓCZI
SZÖVETSÉG**

CUM DEO PRO PATRIA ET LIBERTATE
WWW.RAKOCZISZOVETSEG.ORG